Departamento de
Lingua Galega e Literatura

IES FÉLIX MURIEL – RIANXO

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

3ºESO

2019 - 2020

ÍNDICE

1. Introdución e Contextualización (páx.4)
    a. Introdución (páx. 4)
        i. Finalidade da ESO
        ii. Obxectivos da ESO
    b. Contextualización (páx. 11)
2. Contribución ao desenvolvemento das competencias clave. Concreción que recolla a relación dos estándares de aprendizaxe avaliables da materia que forman parte dos perfís competenciais. (páx. 12)
    a. Concreción que recolle a relación entre os Estándares de aprendizaxe avaliables e as Competencias Clave
3. Concreción, de ser o caso, dos obxectivos para o curso. (páx. 23)
4. Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de: (páx. 25)
    a. Temporalización.
        i. Programas de Aula.
    b. Grao mínimo de consecución para superar a materia.
    c. Procedementos e instrumentos de avaliación.
        i. Rúbricas
        ii. Modelo de Exame ou Proba Escrita
5. Concrecións metodolóxicas que require a materia. (páx. 48)
6. Materiais e recursos didácticos que se vaian utilizar. (páx. 50)
7. Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado. (páx. 53)
    a. Criterios de Avaliación
    b. Criterios de Cualificación
    c. Criterios de Promoción
8. Indicadores de logro para avaliar a práctica docente. (páx. 58)

9. Organización das actividades para as materias pendentes. (páx. 61)

10. Organización dos procedementos que lle permitan ao alumnado acreditar os coñecementos necesarios en determinadas materias, no caso do bacharelato.

11. Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados. (páx. 64)

    a. Modelo de Avaliación Inicial

    b. Cadro para a Avaliación Inicial

    c. Medidas que se poidan adoptar como consecuencia dos resultados

12. Medidas de atención á diversidade. (páx. 69)

13. Concreción dos elementos transversais (páx. 70)

14. Actividades complementarias e extraescolares. (páx. 73)

    a. Actividades Complementarias

    b. Actividades Extraescolares

15. Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora. (páx. 76)

16. Integrantes do Departamento, acordo e sinatura da Programación (páx. 79)

ANEXOS

1. **Acordos para o Tratamento Integrado de Linguas (TIL)**

2. **PROXECTO TIL PARA LGL e LCL. *XOVES XORNALISTAS***

1. INTRODUCIÓN e CONTEXTUALIZACIÓN

A materia de Lingua Galega e Literatura na ESO ten como finalidade fundamental o desenvolvemento da **competencia comunicativa** do alumnado. O seu obxectivo primordial é garantir que, ao final desta etapa educativa, o alumnado sexa capaz de interaccionar adecuadamente nas situacións de comunicación fundamentais dos ámbitos escolar, social, cultural e profesional; que comprenda a diversidade de mensaxes orais e escritas con que se vai atopar ao longo da súa vida adulta e que sexa quen de producilas coa debida corrección lingüística, con creatividade e adecuación ao contexto en que se realiza a comunicación.

Segundo o Decreto 86/2015, polo que se establece o currículo da Educación Secundaria Obrigatoria e do Bacharelato:*A lingua apréndese non para falar, ler ou escribir sobre a lingua, senón para falar, ler e escribir sobre emocións, afectos e aventuras, sobre o mundo, como medio das relacións interpersoais e recoñecemento da alteridade, motor do noso pensamento e das nosas reflexións, e porta de acceso ao coñecemento. Neste marco, a formación lingüística no contexto escolar é un instrumento para a equidade, xa que debe facilitar os medios necesarios para comunicar no ámbito educativo e na vida profesional e social, nomeadamente en contextos formais e educativos, ademais de sensibilizar cara a usos creativos e lúdicos das linguas, e achegar ao patrimonio literario e cultural que estas propician.*

A lingua é, en consecuencia, unha das ferramentas fundamentais que vai utilizar o alumno/a:

- para relacionarse en sociedade e achegarse a outros pobos e culturas
- para adquirir novos coñecementos e entender a realidade
- para analizar criticamente a información
- para xerar e difundir ideas e opinións
- para expresar a súa afectividade e regular as súas emocións

Por todo isto a nosa materia organízase en cinco Bloques de Contidos que deben atender á aprendizaxe instrumental da lingua, mais tamén ao seu coñecemento formal, así como á comprensión e valoración da realidade plurilingüe en que nos movemos e, finalmente, ao fomento da lectura, a través do estudo da Literatura, como fonte de pracer e enriquecemento persoal.

Seguindo o Decreto 86/2015, antes citado: A situación de sociedade multilingüe e plural na que vivimos demanda un enfoque metodolóxico de carácter plurilingüe e intercultural, cuxa finalidade sexa retirar as barreiras artificiais entre as linguas, polo que este enfoque metodolóxico considera a aprendizaxe de todas as linguas e culturas de xeito transversal e integrador no seu ensino e na súa aprendizaxe. É o que entendemos por Tratamento Integrado das Linguas (TIL). No contexto escolar, a aprendizaxe das linguas está dirixida ao logro de obxectivos similares, aínda que con diferentes niveis de dominio e diferentes situacións de partida para cada lingua*. Non se pode esquecer a situación de minorización da lingua galega, que cómpre atender e dinamizar adecuadamente. Con esa finalidade, é preciso favorecer o uso e a aprendizaxe desta lingua de xeito que se impulse a súa normalización e se venzan as dificultades da súa menor presenza e repercusión social, motivadas en moitos casos por prexuízos que é necesario desmontar e superar. O alumnado galego debe rematar a súa escolarización co nivel de usuario competente nas dúas linguas oficiais, galego e castelán, o que implica a utilización adecuada e eficaz das dúas linguas nun amplo repertorio de situacións comunicativas, propias de diferentes ámbitos, cun grao crecente de formalidade e complexidade.*

Non esquezamos que si ainda somos galegos é por obra e gracia do idioma, dicía Castelao. A lingua é a creación colectiva máis importante do pobo galego. Por iso, a súa normalización e preservación, é unha responsabilidade común. Desde a escola pódese facer moito para conservar ese ben cultural pero non podemos esquecer que é a sociedade, no seu conxunto, a que decide sobre as linguas que quere usar. A normalización lingüística é un proxecto de gran complexidade que excede o ámbito docente e, por suposto, a responsabilidade da materia de lingua galega e literatura; pero desde a nosa materia, como docentes dunha lingua minorizada, temos a obriga de insistir tamén no "por que" da situción social da lingua propia de Galicia e non só no "como" funciona esa lingua.

Mediante o diálogo intercultural póñense en xogo dispositivos de relación social esenciais, como son:

- o recoñecemento do outro como lexítimo,
- o reforzamento da identidade propia no recoñecemento da identidade das demais persoas,
- a aceptación da diversidade persoal, social e cultural,
- o respecto dos dereitos fundamentais.

Partindo das aprendizaxes adquiridas a través de operacións e percepcións concretas na Educación Primaria, a ESO debe favorecer o desenvolvemento de operacións formais, de razoamentos lóxicos e conceptuais, e dicir, debe favorecer o uso funcional da lingua como instrumento de comunicación; mais tamén como instrumento de representación, a través da conciencia crítica sobre a situación do idioma e a súa permanencia histórica; así como a conciencia da riqueza que supón ser unha persoa plurilingüe para o desenvolvemento cognitivo e social, e o éxito escolar. Agora ben, o fomento do uso (procedementos) e do aprecio (actitudes) deberá constatarse, obxectivamente, na práctica e nos coñecementos teóricos (conceptos) dos alumnos e alumnas. Se ben, a variedade de contidos que o alumnado debe adquirir non son mais que un instrumento ao servizo do desenvolvemento das competencias clave e do logro dos obxectivos xerais da etapa.

En consecuencia , a aprendizaxe de Lingua e Literatura Galegas na ESO estará orientada a un triple obxectivo:

1) o progreso do alumnado no dominio das destrezas instrumentais (escoitar, falar, ler e escribir) e dos coñecementos teóricos xa adquiridos na Educación Primaria;
2) o coñecemento histórico e a comprensión crítica da evolución e da realidade actual da lingua propia de Galicia, nun contexto multicultural e plurilingüe, posto que a identidade propia refórzase no recoñecemento da identidade das demais persoas;
3) o coñecemento da Literatura Galega (etapas, autores e obras), como

manifestación dunha cultura diferenciada e como referente para as súas propias producións.

A formación lingüística ten un carácter continuo ao longo das diversas etapas educativas e non existen tanto diferenzas de contidos, como diferenzas na intensidade coa que se traballan eses contidos. Polo tanto, **a secuenciación dos contidos non implica unha selección dos que se dan en cada curso, senón que pretende sinalar a atención e o grao maior ou menor de profundidade con que se han abordar.** Do mesmo xeito **os criterios de avaliación dos distintos cursos só se distinguirán na autonomía que os alumnos/as deberán demostrar na asimilación e uso práctico dos contidos, en función da súa madureza e de que se trate de avaliar a adquisición de novas habilidades ou a activación das vellas.**

Tendo en conta o parágrafo anterior e seguindo a LOMCE, entendemos os tres primeiros cursos da ESO como un único ciclo, no que os obxectivos, os contidos, os criterios de avaliación, os estándares de aprendizaxe e a metodoloxía serán os mesmos, só se diferenciarán en cada curso, como acabamos de sinalar, no grao de profundidade con que sexan abordados. Isto implica unha estreita colaboración entre os membros do Departamento para poder lograr unha coordinación adecuada.

Consideramos que a aprendizaxe da lingua oral e da lingua escrita débense realizar conxuntamente, xa que se apoian mutuamente, e as deficiencias na primeira (mala entoación, pobreza léxica, incoherencia,...) aparecen reflectidas na segunda (faltas de ortografía, falta de recursos para expresar o que se sabe, problemas de construción sintáctica e redacción...). Por isto, o traballo basearase na comprensión e expresión-produción de textos orais e escritos**,** ou o que é o mesmo, *priorizaremos a realización de actividades comunicativas de produción e comprensión de textos orais e escritos,* seguindo o Decreto 85/2015, xa citado.

Todas as materias do currículo de ESO precisan da linguaxe, tanto para seren transmitidas como para seren adquiridas. En consecuencia, desenvolver as capacidades lingüísticas e os obxectivos desta materia non debe ser responsabilidade exclusiva do profesorado de Lingua Galega e Literatura, senón preocupación compartida por todo o equipo educativo. De aí a necesidade de

traballar mediante proxectos que impliquen varias disciplinas, especialmente é preciso asegurar a coordinación do profesorado que imparte as linguas no centro, buscando sempre o fomento do plurilingüismo propio da sociedade na que vivimos. Ou, como xa sinalamos máis arriba, seguindo as indicacións do Decreto 85/2015, *a situación de sociedade multilingüe e plural na que vivimos solicita un enfoque metodolóxico de carácter plurilingüe que potencie o desenvolvemento comunicativo do alumnado nas linguas que adquira ao longo da súa vida, con independencia da diferenza de fins e niveis de dominio con que as utilice. E que os faga conscientes da riqueza que supón ser unha persoa plurilingüe para o desenvolvemento cognitivo e social, e o éxito escolar. Isto implica un tratamento integrado das linguas que o alumnado está a aprender nas aulas.*

Esta Introdución, así como a presente Programación Didáctica, ten como marco legal de referencia o cap.III da LOE 2/2006, modificado polaLOMCE 8/2013; o Decreto 85/2015*, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato;* o cap.V da Resolución *do 27 de xullo de 2015, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, pola que se ditaninstrucións no curso académico 2015/16 para a implantación do currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia;* así como a Orde ECD/65/2015*por la que se describen las relaciones entre las competencias, los contenidos y los criterios de evaluación de la educación primaria, la educación secundaria obligatoria y el bachillerato.*

Desde este marco lexislativo queremos abordar, antes de dar remate a esta parte introdutoria, a finalidade e os obxectivos da Educación Secundaria Obrigatoria, tal e como aparecenrecollidos no punto 2 do artigo 22 e no artigo 23 do cap.III da LOE 2/2006, así como no título I, capítulo I, artigos 8 e 9 do Decreto 85/2015.

a. Finalidade da ESO

A finalidade da ESO consiste en lograr que os alumnos/as adquiran os elementos básicos da cultura, especialmente nos seus aspectos humanístico, artístico, científico e tecnolóxico; desenvolver e consolidar neles hábitos de estudo e de traballo; preparalos para a súa incorporación a estudos posteriores e para a súa

inserción laboral e formalos para o exercicio dos seus dereitos e obrigas na vida como cidadáns e cidadás.

A ESO organizarase de acordo cos principios de educación común e de atención á diversidade do alumnado (adaptacións de currículo, integración de materias en ámbitos, agrupamentos flexíbeis, desdobramentos dos grupos, oferta de materias optativas, programas de reforzo e programas de tratamento personalizado*).*

Todas estas medidas estarán orientadas á consecución dos obxectivos da ESO e á adquisición das competencias correspondentes por parte de todo o alumnado e non poderán supoñer unha discriminación que lles impida alcanzar os devanditos obxectivos e a titulación correspondente.

b. Obxectivos da ESO

A ESO contribuirá a desenvolver nos alumnos/as as capacidades que lles permitan:

1. *Asumir responsabelmente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade..., exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.*

2. *Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo...*

3. *Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.*

4. *Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais, así como rexeitar a*

violencia, os prexuízos de calquera tipo, os comportamentos sexistas e resolver pacificamente os conflitos.

5. *Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico.Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.*

6. *Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en matérias...*

7. *Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.*

8. *Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, a lectura e o estudo da Literatura.*

9. *Comprender e expresarse nunha ou en máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.*

10. *Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e a historia propias e dos demais, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.*

11. *Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das distintas manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.*

12. *Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, co consumo, co coidado dos seres vivos e*

o ambiente, contribuíndo á súa conservación e mellora.

13. *Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.*

14. *Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.*

CONTEXTUALIZACIÓN

O IES Félix Muriel é o único centro de ensino secundario e postobrigatorio do concello de Rianxo. É esta unha vila moito menos castelanizada que as da súa contorna (A Pobra, Boiro ou Ribeira). Se ben, nos últimos catro anos detectamos actitudes negativas cara a lingua por parte do alumnado, consideramos que forman parte do elenco de prexuízos sobre a viabilidade do galego na nosa sociedade enxeral. Estes prexuízosmedran curso a curso, fornecidos pola falta de apoio institucional para impulsar medidas serias que freen a sangría de falantes, que apoien o labor dos Equipos de NormalizaciónLingüística ou que visibilicen a lingua a través dos medios de comunicación de masas.

O contexto sociolingüístico do noso centro é galegófono no rexistro coloquial, pero atopámonos cunha maior corrección na expresión escrita enespañol e unha maior preferencia por realizar lecturastaménnesalingua. O argumento que o alumnado emprega para explicar esta situacióndiglósica é que aprenderon a ler e a escribirencastelán.

Dado este contexto, consideramos unobxectivo fundamental para o noso Departamento Didáctico a loita contra os prexuízoslingüísticos desde unha óptica *proactiva* que sitúe ao alumnado como aprendicesplurilingües, para que sexanquende ver a riqueza que supón a aceptación da diversidade como

unreforzamento da propia identidade. Ser competente na linguapropia significa saber utilizar esalinguaen todos os ámbitos e situacións de xeitoadecuado, e isto implica derrubar prexuízoslingüísticos.

Enconsecuencia, deberemos prestar unha atención especial aos contidos relacionados coa Historia da Lingua e a Sociolingüística, para unmellordesenvolvemento da competenciaplurilingüe. Para isto, buscaremos unha adecuadacoordinación cos outros Departamentos Lingüísticos na procura de estratexias que nos permitan abordar determinados contidos desde a óptica da Lingua Galega como linguaminorizada no seu propioterritorio; non perderemos de vista o obxectivocomún que é impulsar a necesarianormalizaciónlingüística para vencer as dificultades da menor presenza e repercusión social do galego, motivadas enmoitos casos por esesprexuízos que, como docentes de linguas, nun mundo multicultural e plurilingüe, temos a obriga de desmontar e derrubar.

2. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

No marco das orientacións realizadas pola Unión Europea, insístese na necesidade da adquisición das **competencias clave**. Nos últimos anos definíronse oito competencias claveesenciais, que se consideran necesarias para todas as persoas na sociedade do coñecemento e que se deben traballar en todas as materias do currículo. Foran incorporadas ao sistema educativo español coa LOE 2/2006 baixo o nome de competencias básicas. Agora a LOMCE 8/2013 pon o seu empeño nun modelo curricular baseado no desenvolvemento das competencias do alumnado.

Tal e como aparece definida na Orde ministerial ECD/65/2015, *a competencia clave é a capacidade de responder a demandas complexas e levar a cabo tarefas diversas de forma adecuada. A competencia supón unha combinación de habilidades prácticas, coñecementos, motivación, valores éticos, actitudes, emocións, ademais doutros compoñentes sociais. Trátase dun coñecemento adquirido a través da participación activa en practicas sociais. É un "saber facer".*

A inclusión das competencias básicas no currículo ten tres finalidades:

- Integrar as diferentes aprendizaxes, tanto as formais (as diferentes áreas do currículo) como as informais.

- Facer que os estudantes poñan as súas aprendizaxes en relación con distintos tipos de contidos e que as utilicen de maneira efectiva cando lles resulten necesarias en diferentes situacións e contextos.

- Orientar a ensinanza, ao permitir identificar os contidos e os criterios de avaliación imprescindíbeis.

A área de Lingua Galega e Literatura contribúe dun xeito decisivo ao desenvolvemento de todos os aspectos que conforman a **competencia en comunicación lingüística (CCL)**. Esta competencia refírese *á utilización da linguaxe como instrumento de comunicación oral e escrita, de representación, interpretación e comprensión da realidade, de construción e comunicación do coñecemento e de organización e autorregulación do pensamento, das emocións e da conduta. Ademais de ser a vía de coñecemento e contacto coa diversidade cultural.*

As habilidades e estratexias para o uso dunha lingua determinada (escoitar, expoñer, dialogar, ler, escribir, comprender, saber comunicar) e a capacidade para tomar a lingua como obxecto de observación son capacidades que se transfiren e aplican á aprendizaxe doutras linguas, o cal contribúe á súa vez a acrecentar a competencia sobre o uso da linguaxe en xeral.

En Galiza, recollendo as normas do Estatuto de Autonomía, todos estes elementos que configuran a competencia lingüística estarán referidos ás dúas linguas oficiais: o galego, como lingua propia de Galiza, e o castelán, así como, polo menos, a unha lingua estranxeira.

Ademais de contribuír dun xeito decisivo ao desenvolvemento da competencia comunicativa, a área de Lingua e Literatura Galega garda unha relación moi estreita con outras competencias básicas:

- **Competencia para aprender a aprender (CAA)**. A lingua é un instrumento de comunicación, pero tamén é un instrumento de acceso a novos coñecementos. O acceso ao saber e á construción de coñecementos mediante a linguaxe relaciónase directamente con esta competencia. Esta competencia debe desenvolverse a través dunha actitude de curiosidade, interese e creatividade cara ao propio proceso de aprendizaxe. As seguintes actividades contribúen a desenvolver esta competencia para estruturar o pensamento e o control da aprendizaxe e para valorar a correcta expresión oral e escrita, así como a lectura, como fonte de enriquecemento persoal:

    - Lectura comprensiva
    - Conversación reflexiva
    - Composición de resumos e de esquemas que organicen as ideas
    - Interpretación das informacións lingüísticas dos dicionarios
    - Exposición e conclusións sobre tarefas académicas
    - Interese pola autocorrección
    - Capacidade de auto e coavaliación

No desenvolvemento práctico do currículo da materia prestarase especial atención á asunción do erro como parte do proceso de aprendizaxe, así como á necesidade de desenvolver a capacidade de autocorrección como unha maneira de aprender. Especialmente á hora de expresarnos oralmente.

- **Competencia para o sentido da iniciativa e o espírito emprendedor (CSIEE).** A adquisición de habilidades lingüísticas contribúe a progresar nesta competencia e na regulación da propia actividade con progresiva autonomía, porque aprender a usar a lingua é tamén aprender a analizar e resolver problemas, trazar plans e tomar decisións. As seguintes actividades contribúen a desenvolver esta competencia para aprender a manter unha actitude crítica ante as mensaxes recibidas, a localizar a información e a fomentar a autoestima lingüística:

    - Obradoiros de escrita

- Lectura dramatizada de obras literarias
- Uso dos medios de comunicación social (lectura do xornal)
- Uso das TIC
- Uso da Biblioteca

Dentro do currículo da materia préstase atención á iniciativa persoal e á propia autonomía do alumno/a, así como á súa capacidade para traballar en equipo,a través dainvestigación arredor de temas dados e a creación de novos contidos partindo dos datos obtidos nesa investigación, realizando ao finalizar o proceso unha posta en común na aula.

- **Competencia dixital (CD).** A nosa materia tamén contribúe a progresar nesta competencia posto que unha das súas metas é proporcionar coñecementos e destrezas para a busca e selección de información relevante, así como para a súa reutilización na elaboración de textos orais e escritos propios. Por outra banda, a diversidade de modalidades e soportes textuais ou informativos require hoxe dunha alfabetización máis complexa. As seguintes actividades contribúen a desenvolver esta competencia para transformar a información en coñecemento:

- Uso de dicionarios dixitais
- Uso de correctores ortográficos
- Uso de enciclopedias virtuais
- Uso de xornais dixitais
- Produción de textos propios tras a selección, análise crítica, esquematización e síntese da información.

Dentro do currículo da materia inclúese o uso de soportes electrónicos para a exposición dos contidos por parte do docente, para a presentación de traballos de investigación por parte do alumnado, e para o desenvolvemento do Proxecto Lector por ambas partes.

- **Competencias sociais e cívicas (CSC).** A aprendizaxe da lingua concibida como desenvolvemento da competencia comunicativa contribúe decisivamente ao desenvolvemento desta competencia, entendida como un conxunto de habilidades e destrezas para as relacións, a convivencia, o respecto e o entendemento entre persoas. Aprender lingua é aprender a comunicarse cos outros, a comprender o que estes transmiten e a aproximarse a outras realidades. Trátase polo tanto dun instrumento fundamental para a socialización e o respecto polas normas de convivencia. Un elemento do currículo de Lingua moi relacionado con esta competencia é a variedade dos usos da lingua e a diversidade lingüística, e de aí a valoración de todas as linguas como igualmente aptas para desempregar as funcións de comunicación e representación. As seguintes actividades contribúen a desenvolver esta competencia para analizar criticamente os usos discriminatorios da linguaxe mediante os cales se transmiten prexuízos e imaxes estereotipadas do mundo:

  - Comentario crítico de distintos tipos de textos (especialmente xornalísticos ou procedentes dos medios de comunicación, orais ou escritos).
  - Exercicio dos valores democráticos e dos dereitos civís, avaliable a través da observación directa do comportamento cotiá do alumno/a.
  - Capacidade de diálogo.

Dentro do currículo da materia inclúese o desenvolvemento na aula de conversas reflexivas, charlas literarias, debates, así como a asunción das normas de convivencia na aula que levan aparelladas o respecto polo turno de palabra como mostra de civismo e respecto polo outro.

- **Competencia para a conciencia e as expresións culturais (CCEC)**. Na nosa materia, a lectura e a valoración das obras literarias contribúen de forma relevante ao desenvolvemento desta competencia, entendida como aproximación a un patrimonio literiario e a uns temas recorrentes que son expresión de preocupacións esenciais do ser humano. Esta competencia sairá reforzada se se relacionan as manifestacións literarias con outras manifestacións artísticas: pintura, música, cinema... As seguintes actividades contribúen a desenvolver esta

competencia para valorar a riqueza cultural, a diversidade lingüística e a expresividade popular:

- Visita a museos
- Participación en concertos
- Asistencia a representacións teatrais
- Proxeccións de filmes e documentais na Sala de Audiovisuais
- Realización de roteiros literarios

Dentro do currículo da materia inclúese saídas didácticas para a aprendizaxe en contextos informais. Ademais da lectura permanente na aula de textos literarios.

• **Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCCT)**. A lingua non se aprende só para falar sobre a lingua, senón para expresar o que sabemos ou o que pensamos en relación con calquera asunto. É imprescindible a lingua para explicar unha gráfica, para ler un mapa ou para entender as estatísticas que inzan os xornais. As seguintes actividades contribúen a desenvolver esta competencia para desenvolver o pensamento científico:

- Lectura de mapas
- Comentario de gráficas
- Interpretación de estatísticas

Dentro do currículo da materia inclúense todas estas tarefas relacionadas ou vinculadas aos contidos de Sociolingüística e Historia da Lingua.

a) Concreción que recolla a relación dos estándares de aprendizaxeavaliables da materia que forman parte dos perfíscompetenciais

Lingua Galega e Literatura. ESO. 3º Curso			
Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	**Concreción dos estándares avaliables**	Competencias clave
Bloque 1. Comunicación oral. Escoitar e falar			
▪ LGB1.1.1. Comprende o sentido global e identifica a intención comunicativa e a estrutura de textos orais propios dos medios de comunicación audiovisual (entrevistas, noticias, crónicas e reportaxes).	▪ CCL	**1. Comprende e interpreta con axuda a intención comunicativa e a idea xeral de textos orais dos medios de comunicación audiovisual e é quen de elaborar esquemas, resumos e comentarios críticos respectando as propiedades textuais e a corrección gramatical , procurando unha linguaxe inclusiva e desprovista de prexuízos.**	**CCL CAA**
▪ LGB1.1.2. Interpreta textos orais e traslada a información relevante a esquemas ou resumos.	▪ CCL		
▪ LGB1.2.1. Diferencia as ideas principais e as secundarias e identifica a intención comunicativa de programas de carácter informativo: noticias, reportaxes e crónicas.	▪ CCL ▪ CAA		
▪ LGB1.2.2. Compara o tratamento da mesma noticia en diferentes medios de comunicación e extrae conclusións a partir das coincidencias e diferenzas atopadas.	▪ CCL ▪ CAA	**2. Interpreta a intención dunha mesma noticia en distintos medios e é quen de desenvolver oralmente un comentario.**	**CCL CAA**
▪ LGB1.2.3. Reflexiona sobre as mensaxes e rexeita usos lingüísticos que levan implícitos prexuízos e discriminacións.	▪ CCL ▪ CSC	**3. Coñece estimulad@ pola persoa docente os prexuízos sexistas e machistas nos usos lingüísticos e é quen de rexeitalos nas súas intervencións planificadas e/ou espontáneas.**	**CCL CSC**
▪ LGB1.3.1. Identifica as ideas principais e secundarias dun texto oral expositivo ou argumentativo, formal ou informal, producido na variante estándar ou en calquera das variedades dialectais.	▪ CCL	**4. Comprende e interpreta con axuda a estrutura, a intención comunicativa e a idea xeral de textos orais (instrucións, charlas, argumentacións, debates, exposicións, explicacións...) e é quen de seguir as indicacións para realizar as tarefas (resumos, esquemas, comentarios...), diferenciando as variedades lingüísticas (diacrónicas, diatópicas, diastráticas e diafásicas).**	**CCL CAA CSC CSIEE**
▪ LGB1.3.2. Recoñece a intención comunicativa dos textos.	▪ CCL		
▪ LGB1.3.3. Diferencia as explicacións dos argumentos.	▪ CCL ▪ CAA		
▪ LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a tese e os argumentos dos debates, relatorios e mesas redondas dentro do ámbito educativo e elabora un esquema ou resumo.	▪ CCL ▪ CCA		
▪ LGB1.4.2. Recoñece os procedementos lingüísticos para manifestarse a favor ou en contra.	▪ CCL ▪ CSC	**5. Coñece e aprecia estimulado pola persoa docente ou polos compañeiros/as as normas de cortesía (escoita activa, interese e respecto) e é quen de aplicalas nas súas intervencións planificadas e/ou espontáneas para dar a súa opinión.**	**CCL CSC CAA CSIEE**
▪ LGB1.5.1. Coñece, aprecia e usa as normas que rexen a cortesía na comunicación oral (intervén na quenda que lle corresponde, respecta as opinións e recoñece e rexeita a linguaxe discriminatoria)	▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC		
▪ LGB1.5.2. Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos (entoación, pausas, ton, timbre e volume) e o significado dos trazos máis característicos da linguaxe non verbal.	▪ CCL ▪ CSC ▪ CSEE	**6. Coñece e aprecia estimulado pola persoa docente ou polos compañeiros/as os aspectos prosódicos (entoación, pausas, ton, timbre e volume) e é quen de aplicalos nas súas intervencións planificadas e/ou espontáneas.**	**CCL CSIEE CAA**
▪ LGB1.6.1. Aprecia a emisión dunha pronuncia galega correcta, recoñece os erros de produción oral propia e allea a partir da práctica habitual de autovaliación e propón solucións para melloralas.	▪ CCL ▪ CAA	**7. Coñece (con escasas dúbidas) e aprecia estimulado pola persoa docente ou polos compañeiros/as as pronuncias correctas así como os prexuízos nos usos das variedades do**	**CCL CSC CSIEE**

Lingua Galega e Literatura. ESO. 3º Curso			
Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	**Concreción dos estándares avaliables**	Competencias clave
▪ LGB1.6.2. Comprende, interpreta e rexeita os prexuízos que se poidan asociar á maneira de pronunciar a lingua galega.	▪ CAA	**galego e é quen de autocorrixirse e de rexeitalos e usar a variante dialectal da súa contorna nas súas intervencións.**	**CAA** **CCEC**
▪ LGB1.6.2. Usa a variante dialectal propia e asúmea como a variedade habitual do seu contexto.	▪ CCL ▪ CCEC		
▪ LGB1.7.1. Participa activamente en debates ou coloquios, respecta as regras de interacción, intervención e cortesía, manifesta as súas opinións e respecta as dos demais.	▪ CCL ▪ CSC	**8. Produce textos orais e é quen de realizar intervencións planificadas e/ou espontáneas (con ou sen guuión previo), adecuadas ao contexto, respectando as regras de interacción, cinxíndose ao tema e ás indicacións dadas e empregando expresións propias do galego, dun xeito cada vez máis rico e variado. Ademais é quen de autocorrixirse e autoavaliarse.**	**CCL** **CSC** **CSIEE** **CAA**
▪ LGB1.7.2. Cínguese ao tema, non divaga e atende ás instrucións do moderador nos debates e coloquios.	▪ CCL ▪ CSC		
▪ LGB1.7.3. Avalía as intervencións propias e alleas.	▪ CAA		
▪ LGB1.7.4. Respecta as quendas de palabra, o espazo, xesticula de xeito adecuado, escoita activamente os demais e usa fórmulas de saúdo e despedida.	▪ CCL ▪ CSC		
▪ LGB1.8.1. Elabora guións para organizar os contidos de exposicións formais ou informais breves.	▪ CAA		
▪ LGB1.8.2. Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas ou formais respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega (pronuncia das sete vogais, n velar e fonema fricativo palatal xordo).	▪ CCL		
▪ LGB1.8.3. Emprega nas intervencións orais expresións propias do galego: infinitivo conxugado e fraseoloxía adecuada.	▪ CCL		
▪ LGB1.8.4. Fai uso dos aspectos prosódicos da linguaxe non verbal (a presentación, a posta en escena, os xestos e a mirada), manifesta autocontrol das emocións ao falar en público e diríxese ao auditorio con autoconfianza e seguridade.	▪ CCL ▪ CSC ▪ CSIEE	**9. Produce (con autonomía progresiva) textos orais e é é quen de desenvolverse en situacións da vida cotiá, adecuando a prosodia, a pronuncia e o léxico á situación concreta de comunicación, diferenciando o rexistro formal do coloquial e autocorrixíndose.**	**CCL** **CSC** **CSIEE** **CAA**
▪ LGB1.8.5. Emprega nas intervencións orais espontáneas un léxico rico e variado.	▪ CCL		
▪ LGB1.8.6. Adecúa a súa pronuncia á finalidade da práctica oral.	▪ CCL ▪ CAA		
▪ LGB1.8.7. Recoñece a avalía erros (repeticións de conectores, pobreza léxica e castelanismos) nos discursos orais propios e alleos e trata, progresivamente, de evitalos.	▪ CAA ▪ CCL		
▪ LGB1.9.1. Participa en conversas informais nos que intercambia información e expresa a súa opinión.	▪ CCL ▪ CSC ▪ CSIEE ▪ CCEC		

Lingua Galega e Literatura. ESO. 3º Curso			
Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	**Concreción dos estándares avaliables**	Competencias clave
▪ LGB1.9.2. Desenvólvese correctamente en situacións da vida cotiá que implique solicitar unha información ou un servizo.	▪ CSC ▪ CSIEE		
▪ LGB1.9.3. Utiliza as fórmulas de tratamento e as regras de cortesía axeitadas ao destinatario e á situación comunicativa.	▪ CCL ▪ CSC		
▪ LGB1.9.4. Realiza e explica resumos ou exposicións educativas sinxelas.	▪ CCL		
▪ LGB1.10.1. Consulta os medios de información dixitais para seleccionar contidos relevantes e incorporalos ás súas producións.	▪ CD ▪ CAA ▪ CSIEE	**10. Coñece e aprecia estimulado pola persoa docente ou polos compañeiros/as os medios de información dixitais e é quen de obter información e servirse das TIC para as súas presentacións.**	**CCL CSC CSIEE CD**
▪ LGB1.10.2. Emprega as TIC para facer as súas presentacións máis claras e atractivas visualmente.	▪ CD ▪ CCL ▪ CSC		
Bloque 2. Comunicación escrita. Ler e escribir			
▪ LGB2.1.1. Usa técnicas de síntese do contido dos textos: subliñados, esquemas e resumos.	▪ CCL ▪ CAA	**11. Utiliza técnicas de análise e síntese do contido e é quen de seleccionar as ideas fundamentais dun texto, xerarquizalas e elaborar un resumo, táboas, cadros ou mapas conceptuais.**	**CCL CAA**
▪ LGB2.1.2. Usa técnicas de ampliación e organización da información: táboas, cadros, gráficos e mapas conceptuais.	▪ CCL ▪ CAA		
▪ LGB2.1.3. Busca e asimila o significado de palabras do rexistro formal e incorpóraas progresivamente ao seu vocabulario.	▪ CCL ▪ CAA	**12. Coñece (con escasas dúbidas) e utiliza as distintas fontes para obter información sobre o significado das palabras e é quen de servirse delas para a realización das súas tarefas académicas (procurar información nun dicionario, interpretar símbolos, ampliar información en xornais e medios audiovisuais...**	**CCL CSIEE CAA**
▪ LGB2.1.4. Relaciona a información explícita e implícita dun escrito en función do contexto.	▪ CCL ▪ CAA		
▪ LGB2.2.1. Comprende e interpreta textos propios da vida cotiá e das relacións sociais: convocatorias, actas de reunión e regulamentos.	▪ CCL ▪ CSC	**13. Comprende e interpreta o contido de textos propios da vida cotiá e é quen de responder a correos electrónicos, mensaxes de móbil...**	**CCL CSC CSIEE CAA CD**
▪ LGB2.2.2. Identifica os trazos característicos dun escrito (tipografía, distribución de espazos e escollas léxicas) coa tipoloxía textual (convocatoria, actas de reunión e regulamentos).	▪ CCL		
▪ LGB2.3.1. Comprende e interpreta textos xornalísticos, fundamentalmente en entrevistas, crónicas e reportaxes.	▪ CCL ▪ CSC	**14. Comprende e interpreta con axuda o contido de textos propios dos medios de comunicación é quen de ler adecuadamente un xornal, diferenciando información de oponión.**	**CCL CSC CSIEE**
▪ LGB2.3.2. Distingue entre os contidos informativos e as opinións que se expresan nos textos xornalísticos.	▪ CCL ▪ CSC		
▪ LGB2.4.1. Comprende e interpreta textos propios do ámbito educativo, especialmente os expositivos e explicativos elaborados a partir da información obtida nas bibliotecas.	▪ CCL ▪ CAA	**15. Comprende e interpreta con axuda o contido de textos académicos e é quen de servirse deles para a realización de tarefas escolares.**	**CCL CAA CSIEE**

Lingua Galega e Literatura. ESO. 3º Curso			
Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	**Concreción dos estándares avaliables**	Competencias clave
▪ LGB2.4.2. Consulta fontes xerais (enciclopedias) e especializadas (monográficos e webs temáticas) para ampliar a información e mellorar o coñecemento da mensaxe.	▪ CCL ▪ CAA ▪ CD	**16. Coñece e respecta as indicacións para a realización de tarefas e é quen de realizalas dun xeito progresivamente máis autónomo servíndose especialmente das TIC pero utilizando cada vez máis fontes de información.**	**CCL CAA CSIEE CD**
▪ LGB2.4.3. Interpreta, deduce e explica a información que aparece en diagramas, gráficas e mapas conceptuais.	▪ CCL ▪ CAA		
▪ LGB2.5.1. Interpreta o sentido global e compón o esquema xerarquizado das ideas de textos expositivos e explicativos.	▪ CCL ▪ CAA	**15. Comprende e interpreta con axuda o contido de todo tipo de textos e é quen de servirse deles para a realización de tarefas escolares.**	**CCL CAA**
▪ LGB2.5.2. Identifica a estrutura comunicativa das mensaxes escritas e a intención do emisor.	▪ CCL		
▪ LGB2.5.1. Interpreta o sentido global e compón o esquema xerarquizado das ideas de textos expositivos e explicativos.	▪ CCL ▪ CAA		
▪ LGB2.6.1. Aplica correctamente o sistema de procura na biblioteca e nos buscadores de internet para obter, organizar e seleccionar información.	▪ CCL ▪ CAA ▪ CD	**16. Coñece e respecta as indicacións para a realización de tarefas e é quen de realizalas dun xeito progresivamente máis autónomo servíndose especialmente das TIC pero utilizando cada vez máis fontes de información que lle permitan formar a súa propia opinión.**	**CCL CSIEE CAA CD**
▪ LGB2.7.1. Identifica e expresa posturas de acordo e desacordo sobre aspectos parciais ou globais dun texto.	▪ CCL		
▪ LGB2.7.2. Recoñece e evita usos lingüísticos que transmiten prexuízos ou mensaxes discriminatorias.	▪ CCL ▪ CSC	**17. Coñece (con escasas dúbidas) estimulad@ pola persoa docente ou polos compañeiros/as os prexuízos racistas, sexistas e machistas nos usos lingüísticos e é quen de rexeitalos nas súas producións escritas.**	**CCL CSC CAA**
▪ LGB2.8.1. Le en voz alta, de xeito fluído e respecta a fidelidade ao texto.	▪ CCL	**18. Realiza en voz alta (con escasos erros) unha lectura con dicción, entoación e ritmo adecuados, con respecto pola puntuación do texto e pola fonética galega.**	**CCL**
▪ LGB2.8.2. Respecta os patróns fonéticos do galego (fonética sintáctica e entoación) e emprega a dicción e o ritmo axeitado á lectura do texto.	▪ CCL		
▪ LGB2.9.1. Produce, en formato papel ou dixital, textos da vida cotiá ou das relacións sociais, segundo os modelos propostos na aula: convocatorias, actas de reunións e intervencións en foros.	▪ CCL ▪ CSC ▪ CD	**19. Produce en formato papel ou dixital (con autonomía progresiva) textos escritos que cumpren coas propiedades textuais e é quen de servirse de esquemas, de adecuar o texto á situación comunicativa e de cometer escasos erros ortográficos ou de puntuación. Aplicando a autocorrección antes e despois de entregar a súa tarefa.**	**CCL CAA CSIEE**
▪ LGB2.10.1. Produce, en soporte impreso ou dixital, textos xornalísticos, fundamentalmente, entrevistas, crónicas, reportaxes.	▪ CCL ▪ CD	**20. Produce en soporte impreso ou dixital (con autonomía progresiva) textos propios dos medios de comunicación e é quen de distinguir as seccións dun xornal e elaborar noticias a partir dun modelo.**	**CCL CSIEE CAA**
▪ LGB2.11.1. Produce, en soporte impreso ou dixital, textos expositivos e explicativos sobre distintas materias curriculares elaborados a partir de información obtida en bibliotecas e outras fontes de información.	▪ CCL ▪ CD	**21. Produce en soporte impreso ou dixital (con autonomía progresiva) textos narrativos, descritivos, expositivos e argumentativos e é quen de crear relatos e redactar temas para as súas tarefas escolares.**	**CCL CSIEE CAA**

Lingua Galega e Literatura. ESO. 3º Curso			
Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	**Concreción dos estándares avaliables**	Competencias clave
▪ LGB2.11.2. Usa correctamente elementos formais nos traballos educativos: citas bibliográficas, índices, paxinación, notas ao pé de páxina, organización de títulos, capítulos, etc.	▪ CCL ▪ CD	**22. Coñece (con escasas dúbidas) o procesador de textos e é quen de servirse dun editor, dun corrector ortográfico ou de distintas aplicacións web para as súas producións textuais.**	**CCL CSIEE CD**
▪ LGB2.12.1. Planifica a composición dos escritos en función do tipo de texto e da situación comunicativa para redactar textos adecuados, coherentes e ben cohesionados.	▪ CCL ▪ CAA	**23. Compón as súas producións textuais a partir da procura (en distintos soportes) e selección da información (guións, borradores, esquemas...) para convertela en coñecemento e é quen de facelo respectando as propiedades textuais e a corrección ortográfica e gramatical.**	**CCL CAA CD**
▪ LGB2.12.2. Redacta borradores, utiliza esquemas, árbores ou mapas conceptuais para planificar e organizar os seu escritos.	▪ CCL ▪ CAA		
▪ LGB2.12.3. Consulta fontes de información en distintos soportes para seleccionar contidos relevantes que posteriormente reelaborará e incorporará ao seu escrito.	▪ CCL ▪ CAA ▪ CD		
▪ LGB2.12.4. Utiliza o rexistro lingüístico adecuado en función da situación comunicativa e do ámbito de uso.	▪ CCL ▪ CSC		
▪ LGB2.12.5. Usa elementos lingüísticos e discursivos para alcanzar a coherencia e cohesión interna (conectores e tratamento de formas verbais).	▪ CCL		
▪ LGB2.12.6. Revisa os textos de xeito gradual para resolver dificultades de contido (temática e estrutura) e de forma (cuestións tipográficas, ortográficas e gramaticais).	▪ CCL ▪ CAA	**24. Participa (de modo guiado) nas tarefas de revisión e mellora das producións propias e alleas e é quen de aceptar o erro como parte da aprendizaxe.**	**CCL CAA**
▪ LGB2.13.1. Usa as TIC (procesadores de textos e correctores ortográficos) para organizar os contidos, mellorar a presentación e facilitar a corrección dos textos escritos.	▪ CCL ▪ CD	▪ **22. Coñece (con escasas dúbidas) o procesador de textos e é quen de servirse dun editor, dun corrector ortográfico ou de distintas aplicacións web para as súas producións textuais.**	**CCL CD CSIEE**
▪ LGB2.14.1. Coñece e utiliza as ferramentas TIC para intercambiar opinións sobre escritos alleos e escribir e dar a coñecer os propios en blogs, redes sociais de lectores e escritores.	▪ CCL ▪ CSC ▪ CCEC ▪ CD	▪ **24. Participa (de modo guiado) nas tarefas de revisión e mellora das producións propias e alleas e é quen de aceptar o erro como parte da aprendizaxe.**	**CCL CAA**
Bloque 3. Funcionamento da lingua			
▪ LGB3.1.1. Selecciona o léxico e as expresións axeitadas en contextos comunicativos de uso formal da lingua.	▪ CCL ▪ CAA	**25. Coñece un léxico adecuado e é quen de servirse del para as súas producións textuais (con progresiva autonomía) en distintos contextos e rexistros.**	**CCL CSIEE**
▪ LGB3.2.1. Produce textos orais e escritos de diferentes xéneros cun correcto uso das distintas categorías gramaticais.	▪ CCL ▪ CCA	**26. Recoñece (con escasas dúbidas) as clases de palabras e é quen de identificalas, explicar os seus usos e producir textos servíndose delas correctamente.**	**CCL CSIEE CAA**
▪ LGB3.2.2. Identifica e explica os usos e valores das categorías gramaticais relacionándoas coa intención comunicativa e a tipoloxía textual.	▪ CCL ▪ CCA		

Lingua Galega e Literatura. ESO. 3º Curso			
Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	**Concreción dos estándares avaliables**	Competencias clave
▪ LGB3.3.1. Recoñece e explica os procedementos de creación de palabras.	▪ CCL ▪ CCA	**27. Recoñece e explica a formación de palabras e é quen de identificar as súas partes e crear palabras novas.**	**CCL CSIEE CAA**
▪ LGB3.3.2. Crea palabras novas utilizando os procedementos de creación.	▪ CCL ▪ CCA		
▪ LGB3.4.1. Recoñece e usa adecuadamente a fonética da lingua galega.	▪ CCL ▪ CAA	**28. Coñece (con escasas dúbidas) os fonemas galegos e é quen de utilizalos.**	**CCL**
▪ LGB3.5.1. Utiliza os dicionarios e outras fontes de consulta en diferentes soportes, resolven as súas dúbidas sobre o uso correcto da lingua e progresa na aprendizaxe.	▪ CCL ▪ CD	**29. Procura información lingüística en diversas fontes e é quen de servirse dela para as súas producións textuais.**	**CCL CD CSIEE CAA**
▪ LGB3.6.1. Emprega textos orais e escritos e respecta as normas gramaticais.	▪ CCL ▪ CAA	**30. Coñece e aplica (con progresiva autonomía) as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega e é quen de servirse delas para as súas producións textuais.**	**CCL CSIEE CAA**
▪ LGB3.7.1. Revisa os textos para puntuar correctamente.	▪ CCL		
▪ LGB3.8.1. Recoñece e explica nos textos as funcións sintácticas oracionais e diferenza os elementos que as desempeñan.	▪ CCL ▪ CAA	**31. Identifica e explica (con escasas dúbidas e autonomía progresiva) as funcións sintácticas clausais e a diferenza entre frases, cláusulas e oraións e é quen de producir textos respectando neles a cohesión e a concordancia.**	**CCL CAA CSIEE**
▪ LGB3.9.1. Identifica, explica e usa distintos conectores, así como outros mecanismos que lle achegan cohesión a un texto.	▪ CCL		
▪ LGB3.10.1. Determina o tema, delimita a estrutura e identifica a progresión temática en producións propias e alleas. Elabora textos nos que ten en conta os parámetros anteriores.	▪ CCL	**32. Identifica (con autonomía progresiva) a estrutura dos textos e os elementos da narración e da construción poética e é quen de elaborar comentarios de textos respectando as indicacións que lle foran dadas.**	**CCL CAA CSIEE**
▪ LGB3.11.1. Interpreta o sentido de textos orais e escritos, identifica a intención comunicativa e a recoñece a postura de cada emisor.	▪ CLC ▪ CSC		
▪ LGB3.12.1. Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evita estereotipos lingüísticos ou culturais e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe.	▪ CCL ▪ CAA ▪ CD	**33. Participa (de xeito guiado) en proxectos para o desenvolvemento TIL e é quen de utilizar varias linguas e relacionalas lingüística e culturalmente, desenvolvendo a súa competencia plurilingüe para aproveitar os coñecementos nunha desas linguas na produción de textos de calquera outra.**	**CCL CAA CD CSIEE**
▪ LGB13.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra, desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión e produción dos textos traballados en calquera das outras.	▪ CCL ▪ CAA		
Bloque 4. Lingua e sociedade			
▪ LGB4.1.1. Valora a lingua como medio de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo e amósase capaz de explicar a súa postura.	▪ CCL ▪ CSC	**34. Valora a lingua propia como instrumento de comunicación e para aprender a aprender, así como símbolo da identidade dun pobo e é quen**	**CCL CCEC**

Lingua Galega e Literatura. ESO. 3º Curso			
Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	**Concreción dos estándares avaliables**	Competencias clave
▪ LGB4.1.2. Distingue entre bilingüismo e diglosia e aplica estes termos de forma axeitada á realidade galega.	▪ CCL	**de diferenciar entre bilingüismo e diglosia, valorar o plurilingüismo inclusivo (a partir da lingua propia) e loitar contra os prexuízos.**	**CSC**
▪ LGB4.1.3. Valora o plurilingüismo inclusivo, desde a lingua propia, como expresión da riqueza cultural da humanidade e amósase capaz de explicar a súa postura.	▪ CCL ▪ CSC		
▪ LGB4.1.4. Coñece as linguas que forman parte da nosa familia lingüística.	▪ CCL	**35. Coñece as linguas que que forman parte da nosa familia lingüñistica é quen de localizalas nun mapa.**	**CSIEE CCL CMCCT**
▪ LGB4.1.5. Coñece os territorios que forman parte da comunidade lusófona e a importancia desta na vida social e económica galega.	▪ CCL ▪ CSC	**36. Coñece a Lusofonía e é quen de situar os seus territorios nun mapa.**	**CCL CCEC CSIEE CD CSC CMCCT**
▪ LGB4.1.6. Incorpora á súa práctica cotiá os principais recursos da rede en lingua portuguesa (buscadores e enciclopedias).	▪ CCL ▪ CSC ▪ CD		
▪ LGB4.2.1. Describe e analiza a situación sociolingüística de Galicia. ▪	▪ CCL ▪ CSC	**37. Describe, interpreta e analiza (a través do seu contexto familiar, de gráficas estatísticas, dos medios de comunicaicón e de tiras cómicas) a situación sociolingüística de Galiza e o concepto de normalización lingüística e é quen de analizar a súa propia práctica lingüística e contribuír individual e colectivamente á normalización da lingua galega, producindo textos e introducíndose no artigo de opinión, evitando sempre as interferencias lingüísticas do castelán.**	**CCL CCEC CSC CSIEE CD**
▪ LGB4.2.2. Analiza gráficas sobre o uso do galego segundo a idade das persoas.	▪ CCL ▪ CSC ▪ CD		
▪ LGB4.2.3. Identifica os castelanismos nas producións lingüísticas e depura estes elementos no seu propio discurso.	▪ CCL		
▪ LGB4.3.1. Coñece as principais iniciativas normalizadoras da lingua galega.	▪ CCL ▪ CSC		
▪ LGB4.3.2. Comprende o concepto normalización e explica o proceso normalizador do galego.	▪ CCL		
▪ **LGB4.3.3. Analiza a súa propia práctica lingüística e valora a importancia de contribuír individual e socialmente á normalización da lingua galega.**	▪ CCL ▪ CSC		
▪ LGB4.4.1. Recoñece os principias elementos na orixe e formación da lingua galega desde os seus inicios ata 1916.	▪ CCL	**38. Recoñece e identifica a orixe do galego, os elementos relevantes da súa historia social ata 1916 e as consecuencias que eses feitos seguen a xerar hoxe en día e é quen de explicar as causas que os provocaron e as consecuencias que eses feitos seguen a producir na sociedade actual, a través da análise e interpretación de gráficas, táboas, mapas... obtidas de distintas fontes.**	**CCL CSC CSIEE CCEC CD**
▪ LGB4.4.2. Recoñece os acontecementos relevantes da historia social da lingua galega desde os seus inicios ata 1916.	▪ CCL ▪ CSC		
▪ LGB4.4.3. Identifica as causas dos feitos máis relevantes da historia social da lingua galega desde os seus inicios ata 1916.	▪ CCL ▪ CSC		
▪ LGB4.4.4. Identifica as consecuencias dos feitos máis relevantes da historia social da lingua galega desde os seus inicios ata 1916.	▪ CCL ▪ CSC		
▪ LGB4.4.5. Interpreta gráficos, táboas, textos e	▪ CCL		

Lingua Galega e Literatura. ESO. 3º Curso			
Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	**Concreción dos estándares avaliables**	Competencias clave
información dos medios e das TIC, relacionados coa historia social da lingua galega desde os seus inicios ata 1916.	▪ CSC ▪ CD		
▪ LGB4.5.1. Coñece a lexislación estatal e autonómica que regula a utilización do galego e a súa promoción.	▪ CCL ▪ CSC	**39. Coñece (con axuda da persoa docente) a lexislación que regula os dereitos lingüísticos e é quen de analizar criticamente a situación de minorización do idioma galego.**	**CCL CSC**
▪ LGB4.6.1. Coñece o que é un prexuízo, detecta e analiza a presenza de prexuízos de carácter sociocultural e sociopolítico cara ao galego na súa práctica lingüística e na do seu contorno.	▪ CCL ▪ CSC	**40. Coñece os prexuízos lingüísticos e é quen de identificalos e analizalos criticamente dun xeito cada vez máis autónomo.**	**CCL CSC CSIEE**
▪ LGB4.7.1. Identifica e clasifica as variantes diastráticas do galego.	▪ CCL	**41. Coñece (case sen dúbidas) as variedades diatópicas do galego e é quen de identificalas en distintos textos, ademais de rexeitar os prexuízos xerados arredor delas dun xeito cada vez máis autónomo.**	**CCL CSC CSIEE**
▪ LGB4.7.2. Recoñece os trazos da variedade estándar da lingua galega e valóraa como variante unificadora.	▪ CCL ▪ CSC		
▪ LGB4.7.3. Rexeita os prexuízos sobre as variedades dialectais e utiliza os trazos propios da súa zona.	▪ CCL ▪ CSC		
LGB4.1.1. Valora a lingua como instrumento co cal se constrúen todos os saberes e como medio de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo a través da identificación de elementos lingüísticos de noso en diferentes contextos. ***LGB4.3.2. Analiza a súa propia práctica lingüística e valora a importancia de contribuír individual e socialmente á normalización da lingua galega.***			
Bloque 5. Educación literaria			
▪ LGLB5.1.1. Identifica as distintas épocas e períodos da literatura galega desde as súas orixes na Idade Media ata 1916.	▪ CCL	**42. Identifica as distintas épocas da Literatura Galega (até 1916) e é quen de explicalas a través dun texto expositivo, dun xeito cada vez máis autónomo.**	**CCL CAA CSIEE**
▪ LGLB5.1.2. Comprende e explica razoadamente as distintas épocas e períodos da literatura galega desde a Idade Media ata 1916 e sinala os seus principais trazos característicos.	▪ CCL		
▪ LGLB5.2.1. Selecciona, seguindo criterios razoados, textos representativos da literatura galega desde a Idade Media ata 1916 para a súa lectura.	▪ CCL	**43. Realiza lecturas (comprensivas e expresivas, individuais e grupais, dentro e fóra aula) de textos da Literatura Galega anterior a 1916 (seleccionados pola persoa docente) e é quen de comentalos dun xeito cada vez máis autónomo, comparando textos de distintas épocas, investigando arredor do seu contexto histórico ou do seu autor/a a través das TICs.**	**CCL CCEC CSIEE CAA CD**
▪ LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativos da literatura galega desde a Idade Media ata 1916, resume o seu contido, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico do período da literatura galega correspondente.	▪ CCL		
▪ LGB5.2.3. Comenta, de forma guiada, textos de obras da Literatura galega desde a Idade Media ata 1916, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico do período da literatura galega correspondente.	▪ CCL		

Lingua Galega e Literatura. ESO. 3º Curso			
Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	**Concreción dos estándares avaliables**	Competencias clave
▪ LGLB5.2.4. Compara textos literarios dunha mesma época ou período ou de diferentes épocas e períodos atendendo aos seus principais contidos, sinala os seus trazos característicos definitorios e pon todo en relación co contexto histórico, cultural e sociolingüístico da(s) época(s) ou do(s) período(s).	▪ CCL		
▪ LGLB5.3.1. Le expresiva, comprensiva e/ou dramatizadamente textos narrativos, poéticos, teatrais e ensaísticos representativos da literatura galega desde a Idade Media ata 1916.	▪ CCL		
▪ LGLB5.3.2. Participa con proveito de audicións de textos narrativos, poéticos, teatrais e ensaísticos representativos da literatura galega desde a Idade Media ata 1916 e escribe/debate, argumentadamente, sobre aspectos literarios básicos destes.	▪ CCL		
▪ LGLB5.4.1. Elabora traballos individual e/ou colectivamente, nos que se describen e analizan textos representativos da literatura galega desde a Idade Media ata 1916.	▪ CCL		
▪ LGLB5.5.1. Consulta fontes de información básicas para a realización de traballos sinxelos e cita axeitada destas.	▪ CCL		
▪ LGLB5.5.2. Emprego de diferentes recursos básicos das TIC para a realización de traballos sinxelos e cita axeitada destes.	▪ CCL ▪ CD		
▪ LGLB5.6.1. Crea ou recrea textos sinxelos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula.	▪ CCL ▪ CCEC	**44. Desenvolve o gusto pola escrita de textos con intención literaria e que reproduzan características analizadas na aula ou que sexan unha canle de expresión de sentimentos e xuízos.**	**CCL CCEC CSIEE**
▪ LGLB5.6.2. Desenvolve o gusto pola escrita como instrumento de comunicación capaz de analizar e regular os sentimentos e xuízos.	▪ CCL ▪ CCEC		

No **Decreto 85/2015** atopamos **103 estándares avaliables** para o nivel de 3ºESO, así como un número determinado de estándares vinculados a cada competencia clave. En consecuencia, atopamos no conxunto da materia as seguintes porcentaxes:

Competencias clave	**Número de Estándares de aprendizaxe vinculados a cada competencia clave (113)**	**PORCENTAXES (peso de cada competencia no conxunto da materia)**
CCL	113	**100%**
CAA	35	**31%**
CSC	36	**32%**
CSIEE	5	**4’4%**
CD	17	**15%**
CCEC	5	**4’4%**
CMCCT	0	**0%**

Despois de realizar a **concreción dos estándares avaliables**, os 98 estándares de partida quedan organizados arredor de **44 estándares vinculados ás distintas competencias clave**. En consecuencia, as porcentaxes das que nos serviremos para a avaliación das competencias clave na materia de LGL para o nivel de 3ºESO serán as que seguen:

Competencias clave	Número de Estándares de aprendizaxe concretos vinculados a cada competencia clave (44)	PORCENTAXES (peso de cada competencia no conxunto da materia)
CCL	44	**100%**
CAA	31	**70%**
CSC	17	**38%**
CSIEE	35	**79%**
CD	13	**29%**
CCEC	7	**16%**
CMCCT	3	**7%**

3. OBXECTIVOS DE LGL PARA 3ºESO

Tal e como se enumeraban no xa derrogado Anexo II do Decreto 133/2007, así presentamos a nosa concreción dos obxectivos xerais da área para este nivel académico:

1. Comprender discursos orais e escritos nos diversos contextos da actividade social, cultural e académica. Centrando a comprensión e produción textual na prensa escrita e dixital, así como nos medios de comunicación audiovisuais.

2. Expresarse oralmente de xeito correcto, coherente, creativo e adecuado aos distintos contextos da actividade social, laboral e cultural, adoptando mediante o diálogo actitudes de respecto e de colaboración cos demais. Desenvolvendo correcta e adecuadamente a escoita activa.

3. Expresarse por escrito de xeito correcto, coherente, creativo e adecuado aos distintos contextos da actividade social, laboral e cultural. Producindo especialmente textos relacionados cos xéneros xornalísticos.

4. Utilizar eficazmente a lingua na actividade escolar para buscar, procesar e analizar información e máis para redactar ou expoñer textos propios do ámbito académico. Seleccionando as ideas principais e as secundarias das distintas fontes de información, elaborando esquemas, resumos e mapas conceptuais, para dotar de contidos textos expositivos.

5. Utilizar criticamente e con progresiva autonomía as Bibliotecas, os medios de comunicación social e as TIC, para obter, interpretar, elaborar e valorar informacións de diversos tipos e opinións diferentes. Contrastando as diferentes maneiras de expor a mesma información, diferenciando opinión de información e xerando un sentido crítico.

6. Aplicar con certa autonomía os coñecementos sobre a lingua e as normas de uso lingüístico para comprender textos orais e escritos e máis para escribir e falar con adecuación, coherencia e corrección. Respectando as propiedades textuais, así como as normas ortográficas e gramaticais; sabendo diferenciar as clases de palabras (especialmente verbos e adverbios) e aplicar as regras de concordancia entre elas (introducíndose na reflexión e análise moorfosintáctica).

7. Comprender as circunstancias que condicionaron a historia social da lingua galega, afirmándoa como propia de Galiza, así como as que hoxe condicionan o seu uso, de xeito que se estea en disposición de superar as que supoñen obstáculos para a súa utilización en calquera contexto e situación. Rexeitando todos os prexuízos lingüísticos e actuando para derrubalos.

8. Coñecer e respectar a realidade plurilingüe e pluricultural do Estado Español, de Europa e do mundo actual, facerse consciente da riqueza que representa e entender as situacións que provoca o contacto de linguas. Defendendo o plurilingüismo desde o respecto á lingua propia de Galicia e colaborando coa normalización lingüística.

9. Analizar os diferentes usos sociais das linguas para evitar os estereotipos que supoñan xuízos de valor e prexuízos clasistas, racistas ou sexistas. Mantendo unha actitude contraria aos prexuízos e procurando e súa erradicación.

10. Ler con fluidez, consolidar o hábito lector e facer da lectura fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo. Practicando a lectura como hábito cotiá e como modelo para a creación de textos propios.

11. Comprender textos literarios utilizando os coñecementos sobre as convencións de cada xénero, os temas e motivos da tradición literaria e os recursos estilísticos. Elaborando comentarios narrativos ou poéticos e iniciándose nos comentarios críticos.

12. Aproximarse ao coñecemento do patrimonio literario e valoralo como un xeito de simbolizar a experiencia individual e colectiva en diferentes contextos histórico-culturais. Relacionándoo coas restantes manifestacións artísticas e culturais.

Relación dos Obxectivos cos Contidos, os Criterios de Avaliación, os Estándares de Aprendizaxe e as Competencias Clave (Decreto 85/2015)

4. CONCRECIÓN PARA CADA ESTÁNDAR DE APRENDIZAXE AVALIABLE

Lingua Galega e Literatura. ESO. 3º Curso

Obxec-tivos	Contidos	**Temporalización**	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compe-tencias clave	**Procedementos de avaliación**	**Instrumentos de avaliación**	**Concreción dos estándares de aprendizaxe**
Bloque 1. Comunicación oral. Escoitar e falar								
▪ d ▪ e ▪ h	▪ B1.1. Comprensión e interpretación de textos orais propios dos medios de comunicación audiovisual, con especial atención ás entrevistas, noticias, crónicas e reportaxes.	▪ As pautas serán dadas no inicio do **1º trimestre** ▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse e xeraranse ao longo de **todo o curso.** ▪ De xeito interdisciplinar e transversal, abordarase a linguaxe sexista arredor das tarefas deseñadas para o **25N** e para **8M**	▪ B1.1. Comprender e interpretar a intención comunicativa implícita e explícita, o tema, a idea principal e as secundarias, o datos relevantes de textos orais dos medios de comunicación audiovisual.	▪ LGB1.1.1. Comprende o sentido global e identifica a intención comunicativa e a estrutura de textos orais propios dos medios de comunicación audiovisual (entrevistas, noticias, crónicas e reportaxes).	▪ CCL	✓ Procura de información na rede seguindo unhas pautas dadas ✓ Lectura de xornais impresos e dixitais	✓ Obser-vación directa (OD)	**1. Comprende e interpreta con axuda a intención comunicativa e a idea xeral de textos orais dos medios de comunicación audiovisual e é quen de elaborar esquemas, resumos e comentarios críticos respectando as propiedades textuais e a corrección gramatical , procurando unha linguaxe inclusiva e desprovista de prexuízos.**
				▪ LGB1.1.2. Interpreta textos orais e traslada a información relevante a esquemas ou resumos.	▪ CCL	✓ Elaboración de resumos orais e escritos ✓ Elaboración de novas semellantes ás lidas	✓ Produ-ción textual (PT)	
▪ d ▪ e ▪ h	▪ B1.2. Escoita crítica e reflexiva ante as mensaxes discriminatorias dos medios de comunicación, con especial atención aos programas de carácter informativo: noticias reportaxes e crónicas.		▪ B1.2. Identificar o propósito comunicativo en textos orais dos medios de comunicación, analizar criticamente os seus contidos e interpretar as connotacións e mensaxes discriminatorias	▪ LGB1.2.1. Diferencia as ideas principais e as secundarias e identifica a intención comunicativa de programas de carácter informativo: noticias, reportaxes e crónicas.	▪ CCL ▪ CAA	✓ Intervencións para preguntar o que non se entende ✓ Intervencións para responder ao que se lle pregunta	✓ OD	
				▪ LGB1.2.2. Compara o tratamento da mesma noticia en diferentes medios	▪ CCL	✓ Coloquio ou Debate arredor		**2. Interpreta a intención dunha mesma noticia en**

Lingua Galega e Literatura. ESO. 3º Curso								
Obxec-tivos	Contidos	**Temporalización**	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compe-tencias clave	**Procedementos de avaliación**	**Instrumentos de avaliación**	**Concreción dos estándares de aprendizaxe**
			implícitas.	de comunicación e extrae conclusións a partir das coincidencias e diferenzas atopadas.	▪ CAA	dun asunto de actualidade ✓ Elaboración de sinxelos comentarios	✓ OD ✓ PT	**distintos medios e é quen de desenvolver oralmente un comentario.**
				▪ LGB1.2.3. Reflexiona sobre as mensaxes e rexeita usos lingüísticos que levan implícitos prexuízos e discriminacións.	▪ CCL ▪ CSC	✓ Intervencións cotiás na aula ✓ Coloquio ou Debate arredor das tarefas domésticas, da publicidade sexista e da violencia machista. ✓ Recollida de datos no entorno familiar e nos medios de comunicación. ✓ Participación nas tarefas deseñadas para o **25N** e para o **8M** ✓ **Colaboración co ENDLG**	✓ OD ✓ Tarefa sema-nal (TF) ✓ Tarefa Volun-taria (TV)	**3. Coñece estimulad@ pola persoa docente os prexuízos sexistas e machistas nos usos lingüísticos e é quen de rexeitalos nas súas intervencións planificadas e/ou espontáneas.**
▪ d ▪ e ▪ h	▪ B1.3. Comprensión, interpretación e valoración de textos expositivos e argumentativos.		▪ B1.3. Comprender, interpretar e valorar textos orais expositivos e argumentativos.	▪ LGB1.3.1. Identifica as ideas principais e secundarias dun texto oral expositivo ou argumentativo, formal ou informal, producido na variante estándar ou en calquera das variedades dialectais.	▪ CCL	✓ Escoita activa durante a proxección dun programa informativo ✓ Intervencións para responder ao que se lle pregunta en	✓ OD ✓ PT	**4. Comprende e interpreta con axuda a estrutura, a intención comunicativa e a idea xeral de textos orais (instrucións, charlas, argumentacións, debates, exposicións, explicacións...) e é quen de seguir as indicacións para**
				▪ LGB1.3.2. Recoñece a intención comunicativa dos textos.	▪ CCL			

Lingua Galega e Literatura. ESO. 3º Curso								
Obxec-tivos	Contidos	**Temporalización**	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compe-tencias clave	**Procedementos de avaliación**	**Instrumentos de avaliación**	**Concreción dos estándares de aprendizaxe**
				▪ LGB1.3.3. Diferencia as explicacións dos argumentos.	▪ CCL ▪ CAA	relación á proxección emitida ✓ Coloquio ou Debate arredor dun asunto de actualidade		**realizar as tarefas (resumos, esquemas, comentarios...), diferenciando as variedades lingüísticas (diacrónicas, diatópicas, diastráticas e diafásicas).**
▪ d ▪ e ▪ h	▪ B1.4. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais usados no ámbito educativo (presentacións, relatorios e intervencións en mesas redondas).		▪ B1.4. Comprender textos orais expositivos e argumentativos utilizados no ámbito educativo (presentacións, relatorios e intervencións en mesas redondas) e identificar as ideas principais e secundarias, o propósito comunicativo implícito ou explícito, e diferenciar as explicacións dos argumentos.	▪ LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a tese e os argumentos dos debates, relatorios e mesas redondas dentro do ámbito educativo e elabora un esquema ou resumo.	▪ CCL ▪ CCA			
				▪ LGB1.4.2. Recoñece os procedementos lingüísticos para manifestarse a favor ou en contra.	▪ CCL ▪ CSC	✓ Intervención en conversas espontáneas ✓ Intervención en conversas reflexivas ✓ Intervención en debates	✓ OD ✓ PT	**5. Coñece e aprecia estimulado pola persoa docente ou polos compañeiros/as as normas de cortesía (escoita activa, interese e respecto) e é quen de aplicalas nas súas intervencións planificadas e/ou espontáneas para dar a súa opinión.**
▪ a ▪ c ▪ d ▪ h	▪ B1.5. Desenvolvemento de habilidades de escoita cunha actitude de interese, cooperación e respecto ante as intervencións orais, sobre todo en exposicións do profesorado ou do alumnado.		▪ B1.5. Coñecer e usar as normas de cortesía nas intervencións orais propias e alleas da actividade educativo, tanto espontáneas como planificadas.	▪ LGB1.5.1. Coñece, aprecia e usa as normas que rexen a cortesía na comunicación oral (intervén na quenda que lle corresponde, respecta as opinións e recoñece e rexeita a linguaxe discriminatoria).	▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC			
				▪ LGB1.5.2. Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos (entoación, pausas, ton, timbre e volume) e o significado dos trazos máis característicos da linguaxe non verbal.	▪ CCL ▪ CSC ▪ CSIEE	✓ Sesións de gravacións de textos preparados, así como de conversas espontáneas	✓ OD ✓ TS	**6. Coñece e aprecia estimulado pola persoa docente ou polos compañeiros/as os aspectos prosódicos (entoación, pausas, ton, timbre e volume) e é quen de aplicalos nas súas intervencións planificadas e/ou espontáneas.**

Lingua Galega e Literatura. ESO. 3º Curso								
Obxec-tivos	Contidos	**Temporalización**	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compe-tencias clave	**Procedementos de avaliación**	**Instrumentos de avaliación**	**Concreción dos estándares de aprendizaxe**
▪ h ▪ o	▪ B1.6. Valoración das producións orais emitidas cunha fonética galega correcta e actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.		▪ B1.6. Valorar as producións emitidas cunha fonética galega correcta e actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.	▪ LGB1.6.1. Aprecia a emisión dunha pronuncia galega correcta, recoñece os erros de produción oral propia e allea a partir da práctica habitual de autovaliación e propón solucións para melloralas.	▪ CCL ▪ CAA	✓ Intervención en conversas espontáneas ✓ Intervención en conversas reflexivas ✓ Intervención en debates	✓ OD	**7. Coñece (con escasas dúbidas) e aprecia estimulado pola persoa docente ou polos compañeiros/as as pronuncias correctas así como os prexuízos nos usos das variedades do galego e é quen de autocorrixirse e de rexeitalos e usar a variante dialectal da súa contorna nas súas intervencións.**
				▪ LGB1.6.2. Comprende, interpreta e rexeita os prexuízos que se poidan asociar á maneira de pronunciar a lingua galega.	▪ CAA			
				▪ LGB1.6.2. Usa a variante dialectal propia e asúmea como a variedade habitual do seu contexto.	▪ CCL ▪ CCEC			
▪ a ▪ c ▪ d ▪ h	▪ B1.7. Participación activa en situacións propias do ámbito educativo e de interese para o alumnado que xeren intercambio de opinión..	▪	▪ B1.7. Participar activamente en situación propias do ámbito educativo e de interese para o alumnado que xeren intercambio de opinión.	▪ LGB1.7.1. Participa activamente en debates ou coloquios, respecta as regras de interacción, intervención e cortesía, manifesta as súas opinións e respecta as dos demais.	▪ CCL ▪ CSC	✓ Intervencións e exposicións na aula	✓ OD ✓ PT	**8. Produce textos orais e é quen de realizar intervencións planificadas e/ou espontáneas (con ou sen guión previo), adecuadas ao contexto, respectando as regras de interacción, cinxíndose ao tema e ás indicacións dadas e empregando expresións propias do galego, dun xeito cada vez máis rico e variado. Ademais é quen de autocorrixirse e autoavaliarse.**
				▪ LGB1.7.2. Cínguese ao tema, non divaga e atende ás instrucións do moderador nos debates e coloquios.	▪ CCL ▪ CSC			
				▪ LGB1.7.3. Avalía as intervencións propias e alleas.	▪ CAA			
				▪ LGB1.7.4. Respecta as quendas de palabra, o espazo, xesticula de xeito adecuado, escoita activamente os demais e usa fórmulas de saúdo e despedida.	▪ CCL ▪ CSC			

Lingua Galega e Literatura. ESO. 3º Curso								
Obxec-tivos	Contidos	**Temporalización**	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compe-tencias clave	**Procedementos de avaliación**	**Instrumentos de avaliación**	**Concreción dos estándares de aprendizaxe**
▪ a ▪ b ▪ c ▪ g ▪ h ▪ o	▪ B1.8. Coñecemento, uso e aplicación de técnicas e estratexias necesarias para falar en público: planificación do discurso nas prácticas orais formais e informais.	▪	▪ B1.8. Aplicar técnicas e estratexias para falar en público, en situacións formais ou informais, de forma individual ou en grupo.	▪ LGB1.8.1. Elabora guións para organizar os contidos de exposicións formais ou informais breves.	▪ CAA			
				▪ LGB1.8.2. Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas ou formais respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega (pronuncia das sete vogais, n velar e fonema fricativo palatal xordo).	▪ CCL			
				▪ LGB1.8.3. Emprega nas intervencións orais expresións propias do galego: infinitivo conxugado e fraseoloxía adecuada.	▪ CCL			
				▪ LGB1.8.4. Fai uso dos aspectos prosódicos da linguaxe non verbal (a presentación, a posta en escena, os xestos e a mirada), manifesta autocontrol das emocións ao falar en público e diríxese ao auditorio con autoconfianza e seguridade.	▪ CCL ▪ CSC ▪ CSIEE	✓ Intervención en exposicións, conversas espontáneas e reflexivas, en debates e coloquios na aula. ✓ Escoita activa. ✓ Autocorrección e autoavaliación. ✓ Coavaliación e corrección dos demais.	✓ PT ✓ OD	**9. Produce (con autonomía progresiva) textos orais e é é quen de desenvolverse en situacións da vida cotiá, adecuando a prosodia, a pronuncia e o léxico á situación concreta de comunicación, diferenciando o rexistro formal do coloquial e autocorrixíndose.**
				▪ LGB1.8.5. Emprega nas intervencións orais espontáneas un léxico rico e variado.	▪ CCL			
				▪ LGB1.8.6. Adecúa a súa pronuncia á finalidade da práctica oral.	▪ CCL ▪ CAA			
				▪ LGB1.8.7. Recoñece a avalía erros (repeticións de conectores, pobreza	▪ CAA			

Lingua Galega e Literatura. ESO. 3º Curso								
Obxec-tivos	Contidos	**Temporalización**	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compe-tencias clave	**Procedementos de avaliación**	**Instrumentos de avaliación**	**Concreción dos estándares de aprendizaxe**
				léxica e castelanismos) nos discursos orais propios e alleos e trata, progresivamente, de evitalos.	▪ CCL			
▪ a ▪ d ▪ h ▪ l ▪ ñ	▪ B1.9. Construción de discursos adecuados a distintos rexistros, coherentes e ben organizados sobre temas de interese persoal ou social da vida cotiá e educativa.		▪ B1.9. Producir discursos breves e comprensibles, nun rexistro neutro, informal ou máis culto, sobre temas da vida cotiá ou educativa.	▪ LGB1.9.1. Participa en conversas informais nos que intercambia información e expresa a súa opinión.	▪ CCL ▪ CSC ▪ CSIEE ▪ CCEC			
				▪ LGB1.9.2. Desenvólvese correctamente en situacións da vida cotiá que implique solicitar unha información ou un servizo.	▪ CSC ▪ CSIEE			
				▪ LGB1.9.3. Utiliza as fórmulas de tratamento e as regras de cortesía axeitadas ao destinatario e á situación comunicativa.	▪ CCL ▪ CSC			
				▪ LGB1.9.4. Realiza e explica resumos ou exposicións educativas sinxelas.	▪ CCL			
▪ b ▪ e ▪ g ▪ h	▪ B1.10. Coñecemento e aplicación, con axuda das TIC, de técnicas e estratexias para a produción de textos orais sobre temas de actualidade.	▪ Para a procura de información na rede as pautas serán dadas no inicio do **1º trimestre** ▪ Para a elaboración dunha presentación informática as pautas serán dadas ao longo do **2º trimestre** ▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse e	▪ B1.10. Coñecer e aplicar, con axuda das TIC, técnicas e estratexias para realizar exposicións orais planificadas.	▪ LGB1.10.1. Consulta os medios de información dixitais para seleccionar contidos relevantes e incorporalos ás súas producións.	▪ CD ▪ CAA ▪ CSIEE	✓ Procura de información na rede seguindo unhas pautas dadas ✓ Lectura de xornais dixitais	✓ OD ✓ TS	**10. Coñece e aprecia estimulado pola persoa docente ou polos compañeiros/as os medios de información dixitais e é quen de obter información e servirse das TIC para as súas presentacións.**
				▪ LGB1.10.2. Emprega as TIC para facer as súas presentacións máis claras e atractivas visualmente.	▪ CD ▪ CCL ▪ CSC			

Lingua Galega e Literatura. ESO. 3º Curso								
Obxec-tivos	Contidos	**Temporalización**	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compe-tencias clave	**Procedementos de avaliación**	**Instrumentos de avaliación**	**Concreción dos estándares de aprendizaxe**
		xeraranse ao longo de **todo o curso**.						
Bloque 2. Comunicación escrita. Ler e escribir								
▪ b ▪ f ▪ h	▪ B2.1. Uso de técnicas de análise do contido e estratexias que facilitan a lectura comprensiva e crítica de textos.	▪ As pautas serán dadas no **1º trimestre** ▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse e xeraranse ao longo de **todo o curso**.	▪ B2.1. Aplicar técnicas e estratexias que facilitan a lectura comprensiva e crítica de textos.	▪ LGB2.1.1. Usa técnicas de síntese do contido dos textos: subliñados, esquemas e resumos.	▪ CCL ▪ CAA	✓ Elaboración de esquemas ✓ Elaboración de resumos ✓ Lectura comprensiva	✓ OD ✓ PT	**11. Utiliza técnicas de análise e síntese do contido e é quen de seleccionar as ideas fundamentais dun texto, xerarquizalas e elaborar un resumo, táboas, cadros ou mapas conceptuais.**
				▪ LGB2.1.2. Usa técnicas de ampliación e organización da información: táboas, cadros, gráficos e mapas conceptuais.	▪ CCL ▪ CAA			
				▪ LGB2.1.3. Busca e asimila o significado de palabras do rexistro formal e incorpóraas progresivamente ao seu vocabulario.	▪ CCL ▪ CAA	✓ Cumprimento de indicacións dadas para a procura de información ou a realización dunha tarefa. ✓ Lectura comprensiva	✓ OD ✓ TS	**12. Coñece (con escasas dúbidas) e utiliza as distintas fontes para obter información sobre o significado das palabras e é quen de servirse delas para a realización das súas tarefas académicas (procurar información nun dicionario, interpretar símbolos, ampliar información en xornais e medios audiovisuais...**
				▪ LGB2.1.4. Relaciona a información explícita e implícita dun escrito en función do contexto.	▪ CCL ▪ CAA			
▪ d ▪ e	▪ B2.2. Comprensión e interpretación de textos propios da vida cotiá e	▪ As pautas serán dadas no **1º**	▪ B2.2. Comprender e interpretar textos da vida cotiá e das relacións	▪ LGB2.2.1. Comprende e interpreta textos propios da vida cotiá e das relacións sociais: convocatorias,	▪ CCL ▪ CSC	✓ Lectura comprensiva ✓ Elaboración de	✓ OD ✓ PT ✓ TS	**13. Comprende e interpreta o contido de textos propios**

Lingua Galega e Literatura. ESO. 3º Curso								
Obxec-tivos	Contidos	**Temporalización**	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compe-tencias clave	**Procedementos de avaliación**	**Instrumentos de avaliación**	**Concreción dos estándares de aprendizaxe**
▪ h	das relacións sociais: convocatorias, actas de reunión e regulamentos.	**trimestre** ▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse e xeraranse ao longo de **todo o curso**.	sociais: convocatorias, actas de reunión e regulamentos.	actas de reunión e regulamentos.		esquemas ✓ Elaboración de resumos ✓ Comunicación coa persoa docente a través do correo electrónico do grupo e da Aula Virtual		**da vida cotiá e é quen de responder a correos electrónicos, mensaxes de móbil...**
				▪ LGB2.2.2. Identifica os trazos característicos dun escrito (tipografía, distribución de espazos e escollas léxicas) coa tipoloxía textual (convocatoria, actas de reunión e regulamentos).	▪ CCL			
▪ d ▪ e ▪ h	▪ B2.3. Comprensión e interpretación de textos propios dos medios de comunicación e distinción dos contidos informativos e das opinións en entrevistas, crónicas e reportaxes.	▪ As pautas serán dadas no **1º trimestre** ▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse ao longo do **curso.**	▪ B2.3. Comprender e interpretar escritos propios dos medios de comunicación e distinguir entre información e opinión en entrevistas, crónicas e reportaxes.	▪ LGB2.3.1. Comprende e interpreta textos xornalísticos, fundamentalmente en entrevistas, crónicas e reportaxes.	▪ CCL ▪ CSC	✓ Lectura comprensiva ✓ Elaboración de esquemas ✓ Elaboración de resumos ✓ Produción de textos narrativos ✓ Exposicións de temas	✓ OD ✓ PT ✓ TS	**14. Comprende e interpreta con axuda o contido de textos propios dos medios de comunicación é quen de ler adecuadamente un xornal, diferenciando información de oponión.**
				▪ LGB2.3.2. Distingue entre os contidos informativos e as opinións que se expresan nos textos xornalísticos.	▪ CCL ▪ CSC			
▪ d ▪ e ▪ h	▪ B2.4. Comprensión e interpretación dos textos propios do ámbito educativo, especialmente os expositivos e explicativos (enciclopedias, webs educativas e outros materiais de consulta).	▪ As pautas serán dadas no **1º trimestre** ▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse ao longo do **curso.**	▪ B2.4. Comprender e interpretar textos de carácter educativo, especialmente os expositivos e explicativos: enciclopedias, webs educativas e outros materiais de consulta.	▪ LGB2.4.1. Comprende e interpreta textos propios do ámbito educativo, especialmente os expositivos e explicativos elaborados a partir da información obtida nas bibliotecas.	▪ CCL ▪ CAA	✓ Lectura comprensiva ✓ Elaboración de esquemas ✓ Elaboración de definicións adecuadas	✓ OD ✓ PT ✓ TS	**15. Comprende e interpreta con axuda o contido de textos académicos e é quen de servirse deles para a realización de tarefas escolares.**
				▪ LGB2.4.2. Consulta fontes xerais (enciclopedias) e especializadas (monográficos e webs temáticas) para ampliar a información e mellorar o coñecemento da mensaxe.	▪ CCL ▪ CAA ▪ CD	✓ Cumprimento de indicacións dadas para a procura de información ou a realización	✓ OD ✓ PT ✓ TS	**16. Coñece e respecta as indicacións para a realización de tarefas e é quen de realizalas dun xeito progresivamente máis autónomo servíndose especialmente das TIC pero**
				▪ LGB2.4.3. Interpreta, deduce e	▪ CCL			

Lingua Galega e Literatura. ESO. 3º Curso								
Obxec-tivos	Contidos	**Temporalización**	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compe-tencias clave	**Procedementos de avaliación**	**Instrumentos de avaliación**	**Concreción dos estándares de aprendizaxe**
				explica a información que aparece en diagramas, gráficas e mapas conceptuais.	▪ CAA	dunha tarefa.		**utilizando cada vez máis fontes de información.**
▪ b ▪ h	▪ B2.5. Identificación do tema e dos subtemas, a estrutura comunicativa das mensaxes e a intención do emisor dos textos expositivos e explicativos.		▪ B2.5. Identificar o tema, os subtemas e a estrutura comunicativa dos textos expositivos e explicativos.	▪ LGB2.5.1. Interpreta o sentido global e compón o esquema xerarquizado das ideas de textos expositivos e explicativos.	▪ CCL ▪ CAA	✓ Lectura comprensiva ✓ Elaboración de esquemas ✓ Elaboración de definicións adecuadas	✓ OD ✓ PT ✓ TS	▪ **15. Comprende e interpreta con axuda o contido de todo tipo de textos e é quen de servirse deles para a realización de tarefas escolares.**
				▪ LGB2.5.2. Identifica a estrutura comunicativa das mensaxes escritas e a intención do emisor.	▪ CCL			
▪ b ▪ e ▪ g ▪ h	▪ B2.6. Uso case autónomo dos recursos que ofrecen as bibliotecas e as TIC para obter, organizar e seleccionar a información.	▪ As pautas serán dadas no **1º trimestre** ▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse ao longo do **curso.**	▪ B2.6. Usar, de maneira case autónoma, os recursos que ofrecen as bibliotecas e outros recursos relacionados coas TIC para obter, organizar e seleccionar información.	▪ LGB2.6.1. Aplica correctamente o sistema de procura na biblioteca e nos buscadores de internet para obter, organizar e seleccionar información.	▪ CCL ▪ CAA ▪ CD	✓ Cumprimento de indicacións dadas para a procura de información ou a realización dunha tarefa.	✓ OD ✓ PT ✓ TS	▪ **16. Coñece e respecta as indicacións para a realización de tarefas e é quen de realizalas dun xeito progresivamente máis autónomo servíndose especialmente das TIC pero utilizando cada vez máis fontes de información que lle permitan formar a súa propia opinión.**
▪ a ▪ c ▪ d ▪ h	▪ B2.7. Actitude reflexiva e crítica ante a lectura de calquera tipo de texto, para detectar prexuízos e discriminacións.		▪ B2.7. Manifestar unha actitude reflexiva e crítica ante a lectura de calquera tipo de texto, para detectar prexuízos e discriminacións.	▪ LGB2.7.1. Identifica e expresa posturas de acordo e desacordo sobre aspectos parciais ou globais dun texto.	▪ CCL			
				▪ LGB2.7.2. Recoñece e evita usos lingüísticos que transmiten prexuízos ou mensaxes discriminatorias.	▪ CCL ▪ CSC	✓ Participación en tarefas e actividades transversais, destinadas á educación en valores. ✓ Participación nas tarefas programadas para o **25N** e	✓ OD ✓ PT ✓ TV	**17. Coñece (con escasas dúbidas) estimulad@ pola persoa docente ou polos compañeiros/as os prexuízos racistas, sexistas e machistas nos usos lingüísticos e é quen de rexeitalos nas súas producións escritas.**

Lingua Galega e Literatura. ESO. 3º Curso								
Obxec-tivos	Contidos	**Temporalización**	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compe-tencias clave	**Procedementos de avaliación**	**Instrumentos de avaliación**	**Concreción dos estándares de aprendizaxe**
						para o **8M** ✓ Colaboración co **ENDLG** ✓ Intervencións espontáneas na aula, no centro e nas saídas didácticas.		
▪ h ▪ ñ	▪ B2.8. Lectura fluída en voz alta respectando os patróns fonéticos do galego.		▪ B2.8. Ler en voz alta, de xeito fluído, e respectar os patróns fonéticos do galego.	▪ LGB2.8.1. Le en voz alta, de xeito fluído e respecta a fidelidade ao texto.	▪ CCL	✓ Participación en tarefas de lectura ✓ Participación no Proxecto de Radio Escolar do ENDLG	✓ OD ✓ TS ✓ TV	**18. Realiza en voz alta (con escasos erros) unha lectura con dicción, entoación e ritmo adecuados, con respecto pola puntuación do texto e pola fonética galega.**
				▪ LGB2.8.2. Respecta os patróns fonéticos do galego (fonética sintáctica e entoación) e emprega a dicción e o ritmo axeitado á lectura do texto.	▪ CCL			
▪ b ▪ e ▪ h	▪ B2.9. Produción, en formato papel ou dixital, de textos propios da vida cotiá e das relacións sociais: convocatorias, actas de reunión e intervencións en foros.	▪ As pautas serán dadas no **1º trimestre** ▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse ao longo do **curso.**	▪ B2.9. Producir, en formato papel ou dixital, textos propios da vida cotiá e das relacións sociais: convocatorias, actas de reunión e intervencións en foros.	▪ LGB2.9.1. Produce, en formato papel ou dixital, textos da vida cotiá ou das relacións sociais, segundo os modelos propostos na aula: convocatorias, actas de reunións e intervencións en foros.	▪ CCL ▪ CSC ▪ CD	✓ Elaboración de textos ben cohesionados e con corrección gramatical.	✓ PT	**19. Produce en formato papel ou dixital (con autonomía progresiva) textos escritos que cumpren coas propiedades textuais e é quen de servirse de esquemas, de adecuar o texto á situación comunicativa e de cometer escasos erros ortográficos ou de puntuación. Aplicando a autocorrección antes e despois de entregar a súa tarefa.**
▪ b ▪ e ▪ h	▪ B2.10. Produción, en soporte impreso ou dixital, de textos propios dos medios de comunicación,	▪ As pautas serán dadas no **1º trimestre**	▪ B2.10. Producir, en soporte impreso ou dixital, textos xornalísticos	▪ LGB2.10.1. Produce, en soporte impreso ou dixital, textos xornalísticos, fundamentalmente,	▪ CCL ▪ CD	✓ Elaboración de todo tipo de textos	✓ PT ✓ Produto Final (PF)	**20. Produce en soporte impreso ou dixital (con autonomía progresiva) textos propios dos medios**

Lingua Galega e Literatura. ESO. 3º Curso								
Obxec-tivos	Contidos	**Temporalización**	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compe-tencias clave	**Procedementos de avaliación**	**Instrumentos de avaliación**	**Concreción dos estándares de aprendizaxe**
	fundamentalmente, entrevistas, crónicas e reportaxes.	▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse ao longo do **curso.** ▪ O produto final cinxirase ao remate de cada trimestre e, de xeito conxunto ao final de curso.	informativos e de opinión, fundamentalmente, entrevistas, crónicas e reportaxes.	entrevistas, crónicas, reportaxes.		xornalísticos. ✓ Produción de noticias dentro do Proxecto ***Xoves Xornalistas.*** ✓ Produción dun xornal como produto final do Proxecto ***Xoves Xornalistas.***		**de comunicación e é quen de distinguir as seccións dun xornal e elaborar noticias a partir dun modelo.**
▪ b ▪ e ▪ h	▪ B2.11. Produción, en soporte impreso ou dixital, de textos expositivos do ámbito educativo a partir da información obtida na biblioteca ou outras fontes de documentación.		▪ B2.11. Producir, en soporte impreso ou dixital, textos expositivos do ámbito educativo: informes e proxectos sobre tarefas educativas das materias curriculares.	▪ LGB2.11.1. Produce, en soporte impreso ou dixital, textos expositivos e explicativos sobre distintas materias curriculares elaborados a partir de información obtida en bibliotecas e outras fontes de información.	▪ CCL ▪ CD	✓ Produción de textos descritivos, narrativos e expositivos no marco do Proxecto ***Xoves Xornalistas..***	✓ PT ✓ TF	**21. Produce en soporte impreso ou dixital (con autonomía progresiva) textos narrativos, descritivos, expositivos e argumentativos e é quen de crear relatos e redactar temas para as súas tarefas escolares.**
				▪ LGB2.11.2. Usa correctamente elementos formais nos traballos educativos: citas bibliográficas, índices, paxinación, notas ao pé de páxina, organización de títulos, capítulos, etc.	▪ CCL ▪ CD	✓ Realización de tarefas a través da Aula Virtual. ✓ Presentación adecuada das tarefas seguindo as indicacións TIL.	✓ PT ✓ TV	**22. Coñece (con escasas dúbidas) o procesador de textos e é quen de servirse dun editor, dun corrector ortográfico ou de distintas aplicacións web para as súas producións textuais.**
▪ b ▪ e	▪ B2.12. Planificación, produción e revisión do texto con adecuación,	▪ As pautas serán dadas no **1º**	▪ B2.12. Planificar producir e revisar textos con adecuación,	▪ LGB2.12.1. Planifica a composición dos escritos en función do tipo de texto e da situación comunicativa	▪ CCL ▪ CAA	✓ Comunicación coa persoa	✓ OD ✓ PT ✓ TS	**23. Compón as súas producións textuais a partir**

Lingua Galega e Literatura. ESO. 3º Curso								
Obxec-tivos	Contidos	**Temporalización**	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compe-tencias clave	**Procedementos de avaliación**	**Instrumentos de avaliación**	**Concreción dos estándares de aprendizaxe**
▪ h ▪ f	coherencia, cohesión e respecto polas normas morfolóxicas, ortográficas e tipográficas.	**trimestre** ▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse ao longo do **curso.**	coherencia, cohesión e con respecto polas normas morfolóxicas, ortográficas e tipográficas.	para redactar textos adecuados, coherentes e ben cohesionados.		docente a través do correo electrónico do grupo e da Aula Virtual. ✓Realización de tarefas a través da Aula Virtual. ✓Elaboración de Traballos de investigación. ✓Participación en distitntos proxectos (TIL, ENDLG, Biblioteca...) ✓Desenvolvemento do proxecto ***Xoves Xornalistas***.	✓ TV ✓ TF	da **procura (en distintos soportes) e selección da información (guións, borradores, esquemas...) para convertela en coñecemento e é quen de facelo respectando as propiedades textuais e a corrección ortográfica e gramatical.**
				▪ LGB2.12.2. Redacta borradores, utiliza esquemas, árbores ou mapas conceptuais para planificar e organizar os seu escritos.	▪ CCL ▪ CAA			
				▪ LGB2.12.3. Consulta fontes de información en distintos soportes para seleccionar contidos relevantes que posteriormente reelaborará e incorporará ao seu escrito.	▪ CCL ▪ CAA ▪ CD			
				▪ LGB2.12.4. Utiliza o rexistro lingüístico adecuado en función da situación comunicativa e do ámbito de uso.	▪ CCL ▪ CSC			
				▪ LGB2.12.5. Usa elementos lingüísticos e discursivos para alcanzar a coherencia e cohesión interna (conectores e tratamento de formas verbais).	▪ CCL			
				▪ LGB2.12.6. Revisa os textos de xeito gradual para resolver dificultades de contido (temática e estrutura) e de forma (cuestións tipográficas, ortográficas e gramaticais).	▪ CCL ▪ CAA	✓Corrección na aula dos textos elaborados ou producidos seguindo unhas pautas dadas.	✓ OD	**24. Participa (de modo guiado) nas tarefas de revisión e mellora das producións propias e alleas e é quen de aceptar o erro como parte da aprendizaxe.**
▪ b ▪ e ▪ h	▪ B2.13. Utilización das TIC para organizar os contidos, mellorar a presentación e corrixir erros.	▪ As pautas serán dadas no **1º trimestre**	▪ B2.13. Utilizar as TIC para organizar os contidos, mellorar a presentación e corrixir as producións escritas.	▪ LGB2.13.1. Usa as TIC (procesadores de textos e correctores ortográficos) para organizar os contidos, mellorar a presentación e facilitar a corrección	▪ CCL ▪ CD	✓Realización de tarefas a través da Aula Virtual. ✓Presentación	✓ PT ✓ TV	▪ **22. Coñece (con escasas dúbidas) o procesador de textos e é quen de servirse dun editor, dun corrector ortográfico ou**

Lingua Galega e Literatura. ESO. 3º Curso								
Obxec-tivos	Contidos	**Temporalización**	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compe-tencias clave	**Procedementos de avaliación**	**Instrumentos de avaliación**	**Concreción dos estándares de aprendizaxe**
		▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse ao longo do **curso.**		dos textos escritos.		adecuada das tarefas seguindo as indicacións TIL.		**de distintas aplicacións web para as súas producións textuais.**
▪ a ▪ d ▪ e ▪ h	▪ B2.14. Uso das TIC como un medio de comunicación e interrelación social a través da escritura.		▪ B2.14. Utilizar as TIC como un medio de comunicación e interrelación social a través da escritura.	▪ LGB2.14.1. Coñece e utiliza as ferramentas TIC para intercambiar opinións sobre escritos alleos e escribir e dar a coñecer os propios en blogs, redes sociais de lectores e escritores.	▪ CCL ▪ CSC ▪ CCEC ▪ CD	✓ Corrección na aula dos textos elaborados ou producidos seguindo unhas pautas dadas.	✓ OD	▪ **24. Participa (de modo guiado) nas tarefas de revisión e mellora das producións propias e alleas e é quen de aceptar o erro como parte da aprendizaxe.**
Bloque 3. Funcionamento da lingua								
▪ b ▪ e ▪ l	▪ B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico amplo e preciso, con incorporación de fraseoloxía e de vocabulario temático.	▪ As pautas serán dadas **ao longo de todo o curso**. ▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse e xeraranse ao longo de **todo o curso.**	▪ B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico temático e da fraseoloxía.	▪ LGB3.1.1. Selecciona o léxico e as expresións axeitadas en contextos comunicativos de uso formal da lingua.	▪ CCL ▪ CAA	▪	▪	**25. Coñece un léxico adecuado e é quen de servirse del para as súas producións textuais (con progresiva autonomía) en distintos contextos e rexistros.**
▪ b ▪ e ▪ l	▪ B3.2. Recoñecemento e identificación das categorías gramaticais.		▪ B3.2. Aplicar os coñecementos sobre as distintas categorías gramaticais na elaboración de textos escritos e orais.	▪ LGB3.2.1. Produce textos orais e escritos de diferentes xéneros cun correcto uso das distintas categorías gramaticais.	▪ CCL ▪ CCA	▪	▪	**26. Recoñece (con escasas dúbidas) as clases de palabras e é quen de identificalas, explicar os seus usos e producir textos servíndose delas correctamente.**
				▪ LGB3.2.2. Identifica e explica os usos e valores das categorías gramaticais relacionándoas coa intención comunicativa e a tipoloxía textual.	▪ CCL ▪ CCA			
▪ b ▪ e	▪ B3.3. Recoñecemento, explicación e uso dos procedementos de	▪ As pautas serán dadas **no 2º**	▪ B3.3. Recoñecer e explicar os procedementos de	▪ LGB3.3.1. Recoñece e explica os procedementos de creación de palabras.	▪ CCL ▪ CCA	▪ Exercicios de análise e construción morfolóxica	▪ Tarefas para realizar na aula arredor	**27. Recoñece e explica a formación de palabras e é quen de identificar as súas**

Lingua Galega e Literatura. ESO. 3º Curso								
Obxec-tivos	Contidos	**Temporalización**	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compe-tencias clave	**Procedementos de avaliación**	**Instrumentos de avaliación**	**Concreción dos estándares de aprendizaxe**
▪ i	creación de palabras (derivación e composición).	**trimestre**. ▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse e xeraranse ao longo **no 2º e 3º trimestre.**	creación de palabras e as posibilidades de combinación para crear novas palabras para crear novos elementos léxicos.	▪ LGB3.3.2. Crea palabras novas utilizando os procedementos de creación.	▪ CCL ▪ CCA		dos textos (TA)	**partes e crear palabras novas.**
▪ a ▪ d ▪ e	▪ B3.4. A fonética e a fonoloxía do galego con especial atención a posibles interferencias.		▪ B3.4. Recoñecer e usar adecuadamente a fonética da lingua galega.	▪ LGB3.4.1. Recoñece e usa adecuadamente a fonética da lingua galega.	▪ CCL ▪ CAA	✓ Intervencións na aula	✓ OD	**28. Coñece (con escasas dúbidas) os fonemas galegos e é quen de utilizalos.**
▪ b ▪ e ▪ n ▪ l	▪ B3.5. Uso progresivo, autónomo e eficaz dos dicionarios, das bibliotecas e doutras fontes de consulta en diferentes soportes, especialmente sobre cuestións de uso, de norma e como fonte de obtención de información.		▪ B3.5. Usar progresiva, autónoma e eficazmente os dicionarios, as bibliotecas e outras fontes de consulta para resolver dúbidas e progresar na aprendizaxe.	▪ LGB3.5.1. Utiliza os dicionarios e outras fontes de consulta en diferentes soportes, resolven as súas dúbidas sobre o uso correcto da lingua e progresa na aprendizaxe.	▪ CCL ▪ CD	✓ Cumprimento de indicacións dadas para a procura de información ou a realización dunha tarefa. ✓ Procura e selección de información en todo tipo de soportes.	✓ OD	**29. Procura información lingüística en diversas fontes e é quen de servirse dela para as súas producións textuais.**
▪ b ▪ e	▪ B3.6. Coñecemento, aplicación e valoración das normas ortográficas para conseguir unha comunicación eficaz.	▪ As pautas serán dadas **ao longo de todo o curso**. ▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse e xeraranse ao longo de **todo o curso.**	▪ B3.6. Aplicar as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	▪ LGB3.6.1. Emprega textos orais e escritos e respecta as normas gramaticais.	▪ CCL ▪ CAA	✓ Elaboración de textos ben cohesionados e con corrección gramatical e ortográfica. ✓ Corrección na aula dos textos elaborados ou producidos seguindo unhas pautas dadas.	✓ OD ✓ PT ✓ TS ✓ TV ✓ TA ✓ TF	**30. Coñece e aplica (con progresiva autonomía) as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega e é quen de servirse delas para as súas producións textuais.**
▪ e	▪ B3.7. Uso reflexivo da puntuación en relación coa cohesión textual.		▪ B3.7. Analizar e usar correctamente a puntuación.	▪ LGB3.7.1. Revisa os textos para puntuar correctamente.	▪ CCL			

Lingua Galega e Literatura. ESO. 3º Curso								
Obxec-tivos	Contidos	**Temporalización**	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compe-tencias clave	**Procedementos de avaliación**	**Instrumentos de avaliación**	**Concreción dos estándares de aprendizaxe**
▪ b ▪ e	▪ B3.8. Recoñecemento das función sintácticas e das unidades que as desempeñan de cara á mellora da construción de textos orais e escritos con emprego dunha terminoloxía axeitada.	▪ As pautas serán dadas **no 3º trimestre**. ▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse e xeraranse ao longo **do 3º trimestre.**	▪ B3.8. Recoñecer, usar e explicar as funcións sintácticas oracionais e as unidades que as desempeñan.	▪ LGB3.8.1. Recoñece e explica nos textos as funcións sintácticas oracionais e diferenza os elementos que as desempeñan.	▪ CCL ▪ CAA	▪ Exercicios de análise e construción sintáctica. ▪ Elaboración e corrección de distintos tipos de texto.	▪ TA ▪ PT	**31. Identifica e explica (con escasas dúbidas e autonomía progresiva) as funcións sintácticas clausais e a diferenza entre frases, cláusulas e oraións e é quen de producir textos respectando neles a cohesión e a concordancia.**
▪ a ▪ b ▪ e	▪ B3.9. Recoñecemento e uso reflexivo dos nexos e conectores textuais máis comúns, en particular os presentativos, secuenciadores de adición, e mais dos mecanismos de cohesión textual como a referencia interna de tipo léxico.		▪ B3.9. Recoñecer en textos de diversa natureza e usar nas producións propias os diferentes conectores textuais e os principais mecanismos de cohesión.	▪ LGB3.9.1. Identifica, explica e usa distintos conectores, así como outros mecanismos que lle achegan cohesión a un texto.	▪ CCL			
▪ b	▪ B3.10. Identificación da estrutura dun texto, a construción dos parágrafos e a vinculación e progresión temáticas en textos alleos e propios. Elaboración de textos tendendo a estes valores.	▪ As pautas serán dadas **no 1º trimestre**. ▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse e xeraranse ao longo de **todo o curso.**	▪ B3.10. Sintetizar o contido e identificar a estrutura de textos. Elaborar producións propias segundo estes parámetros.	▪ LGB3.10.1. Determina o tema, delimita a estrutura e identifica a progresión temática en producións propias e alleas. Elabora textos nos que ten en conta os parámetros anteriores.	▪ CCL	▪ Elaboración de comentarios de texto.	▪ PT	**32. Identifica (con autonomía progresiva) a estrutura dos textos e os elementos da narración e da construción poética e é quen de elaborar comentarios de textos respectando as indicacións que lle foran dadas.**
▪ e	▪ B3.11. Recoñecemento e delimitación na intención comunicativa expresada.		▪ B3.11. Comprender o sentido global e a intención comunicativa de textos orais e escritos.	▪ LGB3.11.1. Interpreta o sentido de textos orais e escritos, identifica a intención comunicativa e a recoñece a postura de cada emisor.	▪ CLC ▪ CSC			
▪ b ▪ e ▪ h	▪ B3.12. Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión	▪ As pautas serán dadas **no 1º trimestre**.	▪ B3.12. Participar en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis,	▪ LGB3.12.1. Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, obras de teatro, etc.) nos	▪ CCL ▪ CAA ▪ CD	✓ Participación no desenvolvemento do Proxecto	✓ OD ✓ TA ✓ TS	**33. Participa (de xeito guiado) en proxectos para o desenvolvemento TIL e é**

Lingua Galega e Literatura. ESO. 3º Curso								
Obxec-tivos	Contidos	**Temporalización**	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compe-tencias clave	**Procedementos de avaliación**	**Instrumentos de avaliación**	**Concreción dos estándares de aprendizaxe**
	de libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, relacionados cos elementos transversais e nos que se eviten estereotipos lingüísticos ou culturais.	▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse e xeraranse ao longo de **todo o curso.**	recensión de libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, relacionados cos elementos transversais e nos que se eviten estereotipos lingüísticos ou culturais.	que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais**,** evita estereotipos lingüísticos ou culturais e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe. ▪ LGB13.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra, desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión e produción dos textos traballados en calquera das outras.		***Xoves Xornalistas.*** ✓ Participación nos Proxectos do ENDLG ✓ Seguemento das indicacións dadas nas tarefas deseñadas para o Tratamento Integrado de Linguas	✓ TV ✓ PT	**quen de utilizar varias linguas e relacionalas lingüística e culturalmente, desenvolvendo a súa competencia plurilingüe para aproveitar os coñecementos nunha desas linguas na produción de textos de calquera outra.**
▪ b ▪ e	▪ B3.13. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada.		▪ B3.13. Reflexionar sobre o sistema e as normas de uso das linguas, mediante a comparación e transformación de textos, enunciados e palabras, e utilizar estes coñecementos para solucionar problemas de comprensión e para a produción de textos.		▪ CCL ▪ CAA			
Bloque 4. Lingua e sociedade								
▪ ñ ▪ o	▪ B4.1. Valoración das linguas como medios de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo. ▪ B4.2. O plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade e consciencia da necesidade e das potencialidades de enriquecemento persoal e	▪ As pautas serán dadas **no 1º trimestre**. ▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse e xeraranse ao longo de **todo o curso.**	▪ B4.1. Valorar as linguas como medios de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo, apreciar o plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade e coñecer a importancia da lusofonía e incorporar ferramentas en rede desta comunidade cultural.	▪ LGB4.1.1. Valora a lingua como medio de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo e amósase capaz de explicar a súa postura.	▪ CCL ▪ CSC	✓Participación en coloquios e debates ✓Colaboración co ENDLG ✓Elaboración dun traballo de investigación arredor da situación do galego no mundo.	✓ OD ✓ TV ✓ TS	**34. Valora a lingua propia como instrumento de comunicación e para aprender a aprender, así como símbolo da identidade dun pobo e é quen de diferenciar entre bilingüismo e diglosia, valorar o plurilingüismo inclusivo (a partir da lingua propia) e loitar contra os prexuízos.**
				▪ LGB4.1.2. Distingue entre bilingüismo e diglosia e aplica estes termos de forma axeitada á realidade galega.	▪ CCL			
				▪ LGB4.1.3. Valora o plurilingüismo inclusivo, desde a lingua propia,	▪ CCL ▪ CSC			

Lingua Galega e Literatura. ESO. 3º Curso								
Obxec-tivos	Contidos	**Temporalización**	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compe-tencias clave	**Procedementos de avaliación**	**Instrumentos de avaliación**	**Concreción dos estándares de aprendizaxe**
	colectivo do uso normalizado da lingua galega, afirmando o plurilingüismo. ▪ B4.3. A lusofonía.			como expresión da riqueza cultural da humanidade e amósase capaz de explicar a súa postura.				
				▪ LGB4.1.4. Coñece as linguas que forman parte da nosa familia lingüística.	▪ CCL ▪ CMCCT	✓ Exercicios de localización de territorios e linguas a través de mapas. ✓ Elaboración dun traballo arredor das linguas románicas.	✓ OD ✓ TA ✓ TS	**35. Coñece as linguas que que forman parte da nosa familia lingüñistica é quen de localizalas nun mapa.**
		▪ As pautas serán dadas **no 2º trimestre**. ▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse e xeraranse ao longo **do 2º trimestre.**		▪ LGB4.1.5. Coñece os territorios que forman parte da comunidade lusófona e a importancia desta na vida social e económica galega.	▪ CCL ▪ CSC ▪ CMCCT	▪ Exercicios de localización de territorios e linguas a través de mapas. ▪ Elaboración dun traballo arredor da lusofonía.	✓ OD ✓ TA ✓ TS	**36. Coñece a Lusofonía e é quen de situar os seus territorios nun mapa.**
				▪ LGB4.1.6. Incorpora á súa práctica cotiá os principais recursos da rede en lingua portuguesa (buscadores e enciclopedias).	▪ CCL ▪ CSC ▪ CD ▪ CMCCT			
▪ ñ ▪ o	▪ B4.4. Situación sociolingüística do galego,	▪ As pautas serán dadas **no 1º**	▪ B4.2. Describir e analizar a situación	▪ LGB4.2.1. Describe e analiza a situación sociolingüística de Galicia.	▪ CCL ▪ CSC	✓ Intervencións na aula e	✓ OD	**37. Describe, interpreta e analiza (a través do seu**

Lingua Galega e Literatura. ESO. 3º Curso								
Obxec-tivos	Contidos	**Temporalización**	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compe-tencias clave	**Procedementos de avaliación**	**Instrumentos de avaliación**	**Concreción dos estándares de aprendizaxe**
	observación da situación sociolingüística en canto a usos e actitudes no contorno máis próximo (aula e barrio), con aproximación aos prexuízos lingüísticos máis evidentes.	**trimestre**. ▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse e xeraranse ao longo de **todo o curso.**	sociolingüística de Galicia atendendo á presenza da lingua galega.	▪ ▪ LGB4.2.2. Analiza gráficas sobre o uso do galego segundo a idade das persoas. ▪ LGB4.2.3. Identifica os castelanismos nas producións lingüísticas e depura estes elementos no seu propio discurso.	▪ CCL ▪ CSC ▪ CD ▪ CCL	participación e coloquios e debates. ✓ Elaboración de comentarios, textos argumentativos e artigos . ✓ Colaboración co ENDLG	✓ TA ✓ TS ✓ PT ✓ TV	contexto familiar, de gráficas estatísticas, dos medios de comunicaicón e de tiras cómicas) **a situación sociolingüística de Galiza e o concepto de normalización lingüística e é quen de analizar a súa propia práctica lingüística e contribuír individual e colectivamente á normalización da lingua galega, producindo textos e introducíndose no artigo de opinión, evitando sempre as interferencias lingüísticas do castelán.**
▪ ñ ▪ o	▪ B4.5. Proceso de normalización. Desenvolvemento de actitudes positivas cara ao proceso de recuperación do galego, favorecemento do xurdimento de vínculos positivos cara ao seu uso e consciencia da necesidade e das potencialidades de enriquecemento persoal e colectivo do uso normalizado da lingua galega.		▪ B4.3. Coñecer as principais iniciativas normalizadoras, adquirir vínculos positivos cara ao uso do galego e asumir a importancia da contribución individual no desenvolvemento da lingua galega.	▪ LGB4.3.1. Coñece as principais iniciativas normalizadoras da lingua galega. ▪ LGB4.3.2. Comprende o concepto normalización e explica o proceso normalizador do galego. ▪ **LGB4.3.3. Analiza a súa propia práctica lingüística e valora a importancia de contribuír individual e socialmente á normalización da lingua galega.**	▪ CCL ▪ CSC ▪ CCL ▪ CCL ▪ CSC			
▪ l ▪ ñ ▪ o	▪ B4.6. A orixe e formación da lingua galega. Etapas da historia social da lingua galega desde os seus inicios ata 1916, e análise e comprensión das causas e consecuencias dos feitos máis relevantes.	▪ As pautas serán dadas **no 3º trimestre**. ▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse e xeraranse ao longo **do 3º**	▪ B4.4. Recoñecer os principias elementos na orixe e formación da lingua galega, así como identificar as causas e consecuencias dos feitos máis relevantes da historia social da lingua desde os seus inicios ata 1916.	▪ LGB4.4.1. Recoñece os principias elementos na orixe e formación da lingua galega desde os seus inicios ata 1916. ▪ LGB4.4.2. Recoñece os acontecementos relevantes da historia social da lingua galega desde os seus inicios ata 1916. ▪ LGB4.4.3. Identifica as causas dos feitos máis relevantes da historia	▪ CCL ▪ CCL ▪ CSC ▪ CCL	✓ Procura en internet de información arredor deste tema ✓ Intervencións na aula e participación e coloquios e debates. ✓ Elaboración de	✓ OD ✓ TA ✓ PT	**38. Recoñece e identifica a orixe do galego, os elementos relevantes da súa historia social ata 1916 e as consecuencias que eses feitos seguen a xerar hoxe en día e é quen de explicar as causas que os provocaron e as consecuencias que eses feitos seguen a producir na**

Lingua Galega e Literatura. ESO. 3º Curso								
Obxec-tivos	Contidos	**Temporalización**	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compe-tencias clave	**Procedementos de avaliación**	**Instrumentos de avaliación**	**Concreción dos estándares de aprendizaxe**
		trimestre.		social da lingua galega desde os seus inicios ata 1916.	▪ CSC	comentarios, textos expositivos e traballos de investigación .		**sociedade actual, a través da análise e interpretación de gráficas, táboas, mapas... obtidas de distintas fontes.**
				▪ LGB4.4.4. Identifica as consecuencias dos feitos máis relevantes da historia social da lingua galega desde os seus inicios ata 1916.	▪ CCL ▪ CSC			
				▪ LGB4.4.5. Interpreta gráficos, táboas, textos e información dos medios e das TIC, relacionados coa historia social da lingua galega desde os seus inicios ata 1916.	▪ CCL ▪ CSC ▪ CD			
▪ ñ ▪ o	▪ B4.7. Situación sociolingüística e legal das linguas do Estado español.	▪ As pautas serán dadas **no 1º trimestre**. ▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse e xeraranse ao longo de **todo o curso.**	▪ B4.5. Describir a situación sociolingüística e legal das linguas do Estado español.	▪ LGB4.5.1. Coñece a lexislación estatal e autonómica que regula a utilización do galego e a súa promoción.	▪ CCL ▪ CSC	✓ Procura en internet de información arredor deste tema ✓ Debate na aula arredor do “deber” de aprender o castelán pero non o galego.	✓ OD ✓ TA ✓ PT	**39. Coñece (con axuda da persoa docente) a lexislación que regula os dereitos lingüísticos e é quen de analizar criticamente a situación de minorización do idioma galego.**
▪ ñ ▪ o	▪ B4.8. Prexuízos lingüísticos.		▪ B4.6. Identificar os prexuízos lingüísticos e analizar a situación persoal en relación a eles.	▪ LGB4.6.1. Coñece o que é un prexuízo, detecta e analiza a presenza de prexuízos de carácter sociocultural e sociopolítico cara ao galego na súa práctica lingüística e na do seu contorno.	▪ CCL ▪ CSC	✓ Tarefas de aula arredor de ***En galego, por que non?***	✓ OD ✓ TA ✓ PT	**40. Coñece os prexuízos lingüísticos e é quen de identificalos e analizalos criticamente dun xeito cada vez máis autónomo.**
▪ ñ ▪ o	▪ B4.9. Recoñecemento e valoración dos principais fenómenos que caracterizan as	▪ As pautas serán dadas **no 2º trimestre**.	▪ B4.7. Identificar e clasificar as variantes diastráticas do galego, recoñecer os trazos da	▪ LGB4.7.1. Identifica e clasifica as variantes diastráticas do galego.	▪ CCL	✓ Procura en internet de audios dos distintos	✓ OD ✓ TA ✓ PT	**41. Coñece (case sen dúbidas) as variedades diatópicas do galego e é quen de identificalas en distintos**
				▪ LGB4.7.2. Recoñece os trazos da variedade estándar da lingua galega	▪ CCL			

Lingua Galega e Literatura. ESO. 3º Curso								
Obxec-tivos	Contidos	**Temporalización**	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compe-tencias clave	**Procedementos de avaliación**	**Instrumentos de avaliación**	**Concreción dos estándares de aprendizaxe**
	variedades xeográficas, diastráticas e diafásicas da lingua galega e da función da lingua estándar, uso normalizado da variante dialectal propia da zona e utilización e valoración da variante estándar da lingua en situacións de carácter formal.	▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse e xeraranse ao longo **do 2º trimestre.**	variedade estándar da lingua galega, valorala como variante unificadora e apreciar a variante diatópica propia.	e valóraa como variante unificadora.	▪ CSC	territorios galegos. ✓ Escoita activa ✓ Elaboración dun esquema cos bloques lingüísticos e os seus trazos máis salientables. ✓ Comentario espontáneo no blogue de aula arredor dalgunha proxección que mostre prexuízos lingüísticos referidos á gheada ou ao seseo.		**textos, ademais de rexeitar os prexuízos xerados arredor delas dun xeito cada vez máis autónomo.**
				▪ LGB4.7.3. Rexeita os prexuízos sobre as variedades dialectais e utiliza os trazos propios da súa zona.	▪ CCL ▪ CSC			
Bloque 5. Educación literaria.								
▪ h ▪ l	▪ B5.1. Identificación e comprensión das distintas épocas e períodos da literatura galega desde as súas orixes na Idade Media ata 1916.	▪ As pautas serán dadas **no 3º trimestre**. ▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse e xeraranse ao longo **do 3º trimestre.**	▪ B5.1. Identificar e comprender as distintas épocas e períodos da literatura galega desde as súas orixes na Idade Media ata 1916.	▪ LGLB5.1.1. Identifica as distintas épocas e períodos da literatura galega desde as súas orixes na Idade Media ata 1916.	▪ CCL	✓ Procura en internet información das distintos épocas, textos e autores/as da Literatura Galega. ✓ Escoita activa ✓ Elaboración dun esquema cas etapas, obras e	✓ OD ✓ TA ✓ TS ✓ TV ✓ PT	▪ **42. Identifica as distintas épocas da Literatura Galega (até 1916) e é quen de explicalas a través dun texto expositivo, dun xeito cada vez máis autónomo.**
				▪ LGLB5.1.2. Comprende e explica razoadamente as distintas épocas e períodos da literatura galega desde a Idade Media ata 1916 e sinala os seus principais trazos característicos.	▪ CCL			

Lingua Galega e Literatura. ESO. 3º Curso								
Obxec-tivos	Contidos	**Temporalización**	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compe-tencias clave	**Procedementos de avaliación**	**Instrumentos de avaliación**	**Concreción dos estándares de aprendizaxe**
▪ h ▪ l	▪ B5.2. Selección, lectura autónoma e comentario de textos representativos da literatura galega desde a Idade Media ata 1916.	▪ As pautas serán dadas **no 1º trimestre**. ▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse e xeraranse ao longo **do curso.**	▪ B5.2. Seleccionar, ler autonomamente e comentar textos representativos da literatura galega desde a Idade Media ata 1916 e relacionar o seu contido co contexto histórico, cultural e sociolingüístico de cada período.	▪ LGLB5.2.1. Selecciona, seguindo criterios razoados, textos representativos da literatura galega desde a Idade Media ata 1916 para a súa lectura.	▪ CCL	autores/as máis salientables. ✓ Elaboración dun traballo de investigación arredor da Literatura Galega anterior a 1916. ✓ Elaboración de comentarios literarios orais e escritos arredor dos textos seleccionados pola persoa docente.		**43. Realiza lecturas (comprensivas e expresivas, individuais e grupais, dentro e fóra aula) de textos da Literatura Galega anterior a 1916 (seleccionados pola persoa docente) e é quen de comentalos dun xeito cada vez máis autónomo, comparando textos de distintas épocas, investigando arredor do seu contexto histórico ou do seu autor/a a través das TICs.**
				▪ LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativos da literatura galega desde a Idade Media ata 1916, resume o seu contido, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico do período da literatura galega correspondente.	▪ CCL			
				▪ LGB5.2.3. Comenta, de forma guiada, textos de obras da Literatura galega desde a Idade Media ata 1916, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico do período da literatura galega correspondente.	▪ CCL			
				▪ LGLB5.2.4. Compara textos literarios dunha mesma época ou período ou de diferentes épocas e períodos atendendo aos seus principais contidos, sinala os seus trazos característicos definitorios e pon todo en relación co contexto histórico, cultural e sociolingüístico da(s) época(s) ou do(s) período(s).	▪ CCL			
▪ h ▪ l	▪ B5.3. Lecturas expresivas e comprensivas, audicións e lecturas dramatizadas de textos narrativos,		▪ B5.3. Ler expresiva e comprensivamente, facer audicións e ler dramatizadamente	▪ LGLB5.3.1. Le expresiva, comprensiva e/ou dramatizadamente textos narrativos, poéticos, teatrais e ensaísticos representativos da	▪ CCL			

Lingua Galega e Literatura. ESO. 3º Curso								
Obxec-tivos	Contidos	**Temporalización**	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compe-tencias clave	**Procedementos de avaliación**	**Instrumentos de avaliación**	**Concreción dos estándares de aprendizaxe**
	poéticos, teatrais e ensaísticos representativos da literatura -galega desde a Idade Media ata 1916.		textos narrativos, poéticos, teatrais e ensaísticos da literatura galega desde a Idade Media ata 1916.	literatura galega desde a Idade Media ata 1916.				
				▪ LGLB5.3.2. Participa con proveito de audicións de textos narrativos, poéticos, teatrais e ensaísticos representativos da literatura galega desde a Idade Media ata 1916 e escribe/debate, argumentadamente, sobre aspectos literarios básicos destes.	▪ CCL			
▪ b ▪ h ▪ l	▪ B5.4. Elaboración de traballos individuais e/ou en grupo, nos que se describan e analicen textos literarios representativos da literatura galega desde a Idade Media ata 1916.		▪ B5.4. Elaborar traballos individuais e/ou en grupo, nos que se describan e analicen textos representativos da literatura galega desde a Idade Media ata 1916.	▪ LGLB5.4.1. Elabora traballos individual e/ou colectivamente, nos que se describen e analizan textos representativos da literatura galega desde a Idade Media ata 1916.	▪ CCL			
▪ e ▪ h ▪ l	▪ B5.5. Consulta de fontes básicas de información e familiarización coas TIC para a realización de traballos e cita axeitada destas.		▪ B5.5. Consultar fontes básicas de información e familiarizarse cos recursos das TIC para a realización de traballos e cita axeitada destas.	▪ LGLB5.5.1. Consulta fontes de información básicas para a realización de traballos sinxelos e cita axeitada destas.	▪ CCL			
				▪ LGLB5.5.2. Emprego de diferentes recursos básicos das TIC para a realización de traballos sinxelos e cita axeitada destes.	▪ CCL ▪ CD			
▪ h ▪ l ▪ n	▪ B5.6. Creación ou recreación de textos sinxelos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula co fin de desenvolver o gusto pola escrita e a	▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse e xeraranse ao longo **do curso.**	▪ B5.6. Crear ou recrear textos sinxelos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula co fin de desenvolver o gusto pola escrita e a	▪ LGLB5.6.1. Crea ou recrea textos sinxelos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula.	▪ CCL ▪ CCEC	▪ Creación de textos artísticos que se sirvan dos modelos dados. ▪ Participación en concursos literarios. ▪ Colaboración coa Biblioteca e co	▪ Creación artística (CA) ▪ TV	**44. Desenvolve o gusto pola escrita de textos con intención literaria e que reproduzan características analizadas na aula ou que sexan unha canla de expresión de sentimentos e xuízos.**
				▪ LGLB5.6.2. Desenvolve o gusto pola escrita como instrumento de comunicación capaz de analizar e	▪ CCL ▪ CCEC			

Lingua Galega e Literatura. ESO. 3º Curso								
Obxec-tivos	Contidos	**Temporalización**	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compe-tencias clave	**Procedementos de avaliación**	**Instrumentos de avaliación**	**Concreción dos estándares de aprendizaxe**
	capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos.		capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos.	regular os sentimentos e xuízos.		ENDLG.		

a) Temporalización

O Decreto 85/2015 que desenvolve o currículo para a ESO sinala os contidos da materia de Lingua Galega e Literatura e distribúe eses contidos en cinco bloques, como xa recollemos máis arriba. Á hora de organizar eses contidos e levalos á práctica docente cotiá resulta imprescindíbel que o alumnado encontre sentido ao traballo que debe realizar. Para iniciar o proceso de ensino-aprendizaxe será necesario presentarlle ao alumnado os contidos que se van traballar, as actividades que se van realizar, os obxectivos que se perseguen e os critrios de avaliación de que se servirá a persoa docente. Isto levarase a cabo a través dos **Programas de Aula**, que serán entregadas ao alumnado no inicio de cada trimestre.

Programa de Aula / 1º trimestre

Bloque 1-Comunicación oral. Escoitar e falar

a) Visualización de vídeos de diferentes temáticas (historia da lingua...)
b) Elaboración de guións para exposicións orais informais ou formais
c) Exposicións orais na aula sobre diferentes temas
d) Uso habitual dun galego correcto
e) Audicións de textos orais dos medios de comunicación
f) Eliminación de castelanismos e outras interferencias

Bloque 2- Comunicación escrita. Ler e escribir

a)Lectura de obras literarias:

A banda sen futuro, MarilarAleixandre

Memorias dun neno labrego, Neira Vilas ou *A sombra cazadora*, Suso de Toro

b) Creación de textos:

b.1.- Descrición de persoas (retratos).

b.2.- Narracións desde diferentes puntos de vista

c) Lectura dramatizada de textos literarios (cantigas)

d) Elaboración de resumos a partir de textos orais e escritos de diferente procedencia.

Bloque 3- Funcionamento da lingua

a) Puntuación de textos escritos . Regras básicas de acentuación.
b) Fonemas : emprego correcto e identificación
c) Acentuación de palabras. Regras e uso

d) Conectores textuais para coherencia e cohesión (uso e identificación)
e) Normas morfolóxicas básicas: xénero e número

Bloque 4- Lingua e sociedade

a) Valoración da lingua como sinal de identidade
b) Bilingüismo e diglosia. Orixes da diglosia no galego
c) Familias lingüísticas e orixes das linguas da península
d) Identificación de castelanismos e compromiso na súa erradicación
e) Historia da lingua desde as orixes ata os séculos escuros.
f) Diagnóstico de prexuízos lingüísticos sobre variedades dialectais e outros

Bloque 5.- Educación literaria

a) Lectura e comentario de textos medievais
b) Lectura dramatizada de textos literarios medievais e outros contemporáneos
c) Análise de cantigas
d) Elaboración de cantigas propias

PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN:

Todos os bloques de contidos van ser avaliados mediante:

- **Probas escritas:**
  a. De contidos**,** se ben incluirá un comentario poético **(**Realizarase na 1ª semana de xuño) **(50%)**
  b. De lecturas (11 de abril / 11 de maio) **(20%)**
- **Rúbricas e Observación na aula (**para avaliar exposicións orais, traballos, creación de cantigas, lecturas…) **(30%)**

Programa de Aula / 2º trimestre

Bloque 1-Comunicación oral. Escoitar e falar

a) Visualización de vídeos de diferentes temáticas (historia da lingua, lusofonía, etc...)
b) Exposicións orais na aula sobre diferentes temas espontáneas e formais
c) Identificar ideas principais e secundarias de:
    a. textos orais dos medios de comunicación
    b. debates
d) Organización e desenvolvemento de debates
e) Valoración de producións orais con fonética galega correcta
f) Eliminación de castelanismos e outras interferencias

Bloque 2- Comunicación escrita. Ler e escribir

a)Lectura de obras literarias:

1: Agustín Fernández Paz: *Noite de voraces sombras*. (13/01/16)

2- A escoller entre: Carlos Negro: *Penúltimas tendencias.* /Manuel María

b) Creación de textos:

b.1.- Elaboración dunha descrición desde diferentes puntos de vista. (Modelos: "Para facermos unha descrición de A. Fdez Paz" / "5 palabras para describir o mundo" de Bernardo Atxaga)

b.2.- Elaboración de noticias e/ou reportaxes seguindo modelos dados

c) Lectura dramatizada de textos literarios

d) Elaboración de resumos a partir de textos orais e escritos de diferente procedencia.
e) Identificación e comprensión de textos dos medios de comunicación (noticia e artigo de opinión) e da vida cotiá (a convocatoria).
f) Interpretación e elaboración de textos académicos (gráficas, mapas conceptuais, esquemas)

Bloque 3- Funcionamento da lingua

f) Puntuación de textos escritos . Uso adecuado e reflexivo.
g) Fonemas : emprego correcto e identificación
h) Acentuación de palabras. Uso adecuado e reflexivo
i) Conectores textuais para coherencia e cohesión (uso e identificación)
j) Normas morfolóxicas básicas

Bloque 4- Lingua e sociedade

a) Plurilingüismo inclusivo e Lusofonía
b) Situación sociolingüística de Galicia. Proceso de normalización da lingua galega. Actitudes positivas e conciencia.
c) Etapas da historia social da lingua (Idade Media e Séculos Escuros)
d) Prexuízos lingüísticos: identificación e corrección
e) Recoñecemento de variedades da lingua: diafásicas, diatópicas, diastráticas

Bloque 5.- Educación literaria

a) Lectura e comentario de textos desde a época medieval ata 1916.
b) Lectura dramatizada de textos literarios
c) Análise de textos do Rexurdimento
d) Elaboración de poemas propios e outras expresións literarias

PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN:

Todos os bloques de contidos van ser avaliados mediante:

- **Probas escritas:**
  c. De contidos**,** se ben incluirá un comentario poético **(**Realizarase na 1ª semana de xuño) **(50%)**
  d. De lecturas (11 de abril / 11 de maio) **(20%)**
- **Rúbricas e Observación na aula (**para avaliar exposicións orais, traballos, creación de cantigas, lecturas…) **(30%)**

Programa de Aula / 3º trimestre

Bloque 1-Comunicación oral. Escoitar e falar

a) Identificación de temas principais de textos en diferentes formatos audiovisuais.
b) Exposicións orais na aula sobre diferentes temas espontáneas e formais
c) Identificar ideas principais e secundarias de:
    a. textos orais dos medios de comunicación
    b. debates
d) Organización e desenvolvemento de debates
e) Producións orais con fonética galega correcta e con expresións propias do galego (infinitivo conxugados e fraseoloxía)
f) Eliminación de castelanismos e outras interferencias

Bloque 2- Comunicación escrita. Ler e escribir

a)Lectura de obras literarias:

Manuel N. Singala: *Comedia bífida.* Ed. Galaxia

Agustín Fernández Paz: *A neve interminable*. Ed. Xerais ou Manuel María (pendente indicar título)

b) Identificación e comprensión de textos dos medios de comunicación (reportaxe e entrevista) e da vida cotiá (a acta).

c) Creación de textos:

c.1.- Elaboración de textos xornalísticos (reportaxe e entrevista)

c.2.- Elaboración de resumos a partir de textos orais e escritos de diferente procedencia.

c.3.- Produción de textos da vida cotiá (a acta)

d) Emprego de técnicas de organización da información (táboas, cadros, gráficas, mapas conceptuais, esquemas)

Bloque 3- Funcionamento da lingua

a) Puntuación de textos escritos . Uso adecuado e reflexivo.
b) Creación de palabras novas
c) Acentuación de palabras. Uso adecuado e reflexivo
d) Fonética: identificar diferentes variantes
e) Conectores textuais para coherencia e cohesión (uso e identificación)
f) Funcións sintácticas oracionais e elementos que as desempeñan

Bloque 4- Lingua e sociedade

a) Lexislación estatal e autonómica para o regulamento do galego e a súa promoción
b) Plurilingüismo inclusivo e Lusofonía
c) Situación sociolingüística de Galicia. Proceso de normalización da lingua galega. Actitudes positivas e conciencia.
d) Etapas da historia social da lingua. Análise desde o Rexurdimento ata 1916.
e) Prexuízos lingüísticos: identificación e corrección
f) Clasificación de variantes diastráticas

Bloque 5.- Educación literaria

a) Lectura e comentario de textos desde a época medieval ata 1916.
b) Análise de textos do Rexurdimento e dos primeiros anos do século XX
c) Lectura dramatizada de textos literarios de Manuel María
d) Achegamento á obra e comentario de textos literarios de Manuel María
e) Elaboración de poemas propios e outras expresións literarias

PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN:

Todos os bloques de contidos van ser avaliados mediante:

- **Probas escritas:**
  - e. De contidos**,** se ben incluirá un comentario poético **(**Realizarase na 1ª semana de xuño) **(50%)**
  - f. De lecturas (11 de abril / 11 de maio) **(20%)**
- **Rúbricas e Observación na aula (**para avaliar exposicións orais, traballos, creación de cantigas, lecturas…) **(30%)**

b) Procedementos e instrumentos de avaliación.

Todos os cursos do primeiro ciclo da ESO reparten os seus contidos en cinco bloques; polo tanto deles xorden as porcentaxes dos **Criterios de Cualificación**, vinculados aos Procedementos e Instrumentos de Avaliación, así como á Temporalización. Elementos todos recollidos nas Programacións de Aula.

1. **Proba(s) escrita(s) (incluirá comentario poético) (50%)**.
2. **Lecturas (20%)**.
3. **Traballos de aula e de investigación (incluirán composición de cantigas) (30%)**.

Modelo de Exame ou Proba Escrita

De maneira xeral, nas probas escritas de cada trimestre haberá unha serie exercicios que poderán corresponder cos seguintes:

1- Exercicio(s) de comprensión lectora (ideas principais e secundarias, tema, resumo..)

2- Exercicio(s) de expresión escrita (descrición, reportaxe, acta…)

3- Exercicio(s) de coñecemento da lingua (morfoloxía, sintaxe, fonética,interferencias lingüísticas…)

4- Comentario de texto literario

5- Exercicio(s) de sociolingüística

6- Elaboración de tema sobre historia da lingua e/ou literatura

Modelos de Rúbricas (seguiranse as indicadas polo equipo TIL)

- Rúbrica para avaliar Tarefas e Traballos Ficheiro
- Rúbrica para avaliar exposicións orais Ficheiro
- Rúbrica para avaliar a lectura na aula Ficheiro
- Rúbrica para avaliar traballos en presentacións informáticas (3º-4ºESO) Ficheiro
- Rúbrica para avaliar exposicións orais apoiadas nunha presentación informática

5. CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS

A actividade construtiva da alumna/o é o factor decisivo na realización das aprendizaxes escolares. É o alumno/a quen modifica e reelabora os seus esquemas de coñecemento, construíndo a súa propia aprendizaxe. A aprendizaxe dunha lingua progresa en espiral, o que significa que a adquisición de novas habilidades debe ir paralela ao mantemento e á activación das dos cursos anteriores, pois sobre elas se asenta. Neste proceso o profesorado actuará como guía e mediador para facilitar a construción desa aprendizaxe. O profesorado ha de proporcionar oportunidades para poñer en práctica eses novos coñecementos.

O proceso de ensino ha de estar presidido pola necesidade de garantir a funcionalidade desas aprendizaxes, que non só son construción de coñecementos senón tamén desenvolvemento de habilidades e estratexias de planificación da propia actividade de aprendizaxe. Será preciso integrar na práctica da aula tanto procedementos, conceptos e actitudes como o traballo das capacidades básicas (escoitar, falar, ler e escribir) así como todos os bloques de contidos sempre en articulación cos demais.

Pretendemos, desde esta programación reforzar os aspectos prácticos. Cómpre, polo tanto, poñer especial atención na oralidade e nas competencias activas: aproveitar os recursos que ofrece a biblioteca, así como fomentar as tecnoloxías da información e da comunicación, e fomentar a investigación en grupo e o traballo colaborativo do alumnado.

Trátase polo tanto dunha didáctica en que o alumnado pasou (hai xa tempo) de ser mero receptor de contidos teóricos a ser actor e protagonista. Neste sentido guíannos sobre todo catro consideracións fundamentais:

- Desde o sistema educativo os alumnos/as teñen que ter acceso aos elementos e instrumentos básicos da cultura galega e, desde ela, á cultura universal.
- O sistema educativo ha de lles proporcionar as ferramentas e estratexias que lles permitan desenvolvérense na vida adulta e exerceren os seus dereitos como cidadáns e cidadás.
- O alumno/a ten que ser o protagonista fundamental dentro da aula e non un mero receptor. En consecuencia, debemos procurar prescindir ao máximo do hábito da explicación teórica e intentar que a figura do profesor/a sexa a de dinamizador das actividades que propomos.
- O alumno/a debe romper coa dinámica da aprendizaxe indutiva, entrando noutra máis

orixinal, reflexiva e lúdica, a aprendizaxe interactiva, que lle permita alcanzar a madureza lingüística propia da súa etapa.

LIÑAS METODOLÓXICAS

Como conclusión a todo o dito anteriormente respecto á metodoloxía didáctica sérvennos as liñas metodolóxicas enumeradas no Decreto 133/2007, que son as seguintes:

- *Fomentar a participación, a reflexión, tanto individual como grupal.*
- *Operar non só sobre o concreto, senón tamén sobre conceptos, ideas.*
- *Fomentar a formulación de hipóteses.*
- *Buscar, seleccionar e tratar a información.*
- *Fomentar a confrontación clara e respectuosa.*
- *Insistir na ordenación, comparación e xerarquización das ideas.*
- *Elaborar percorridos ordenados desde a formulación da hipótese até a comprobación dos resultados.*
- *Expresar correcta, clara e ordenadamente os resultados.*
- *Comprobar a aprendizaxe noutros contextos diferentes ao utilizado.*
- *Relacionar os saberes aprendidos nas distintas materias.*

6. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS.

- **Libro de Apoio.**
  - 3º ESO: ***Lingua Galega e Literatura 3 . Ed. Xerais***
- **Lecturas Literarias.**

Aínda que se di reiteradamente que a lectura perde importancia na sociedade actual, os datos tirados da realidade non indican que iso sexa así. O aumento no número de libros editados, o incremento de xornais e revistas, a aparición de textos de lectura nos novos soportes informáticos e unha presenza cada vez máis ampla de textos escritos na vida cotiá indican que a lectura segue a ter unha importancia fundamental. Por isto, cremos que a lectura, tanto na súa función informativa-formativacomo na súa dimensión lúdica, debe ocupar un lugar privilexiado nas clases de Lingua e Literatura.

Nos catro cursos da ESO, o alumnado realizará como mínimo dúas lecturas por trimestre, ademais potenciaranse as lecturas voluntarias mediante unha listaxe de obras, adecuadas á súa idade e grao de madureza, que ao comezo de curso se lles entregará. Posteriormente, as reflexións en torno ás lecturas, os informes das mesmas ou os textos de produción propia nacidos arredor delas, faranse chegar ao professor/a dun xeito tradicional ou, se a persoa docente así o indicasse, a través do *Blogue de aula* ou mediante o uso do correo electrónico.

(No Proxecto Lector que adxuntamos incluímos unha listaxe de Lecturas para os catro cursos da ESO)

- **Xornais.**

Cada semana distribuíranse, entre o alumnado, artigos tirados dos distintos xornais en calquera soporte, referidos á sociedade galega actual (especialmente ao mundo da cultura e da lingua). Con eles os alumnos/as deberán elaborar novos artigos ou realizaren comentarios críticos sobre os mesmos.

Eses artigos / comentarios dos alumnos/as incorporaranse ao *Blogue de aula*.

- **Audiovisuais.**

Proxectaranse documentais relacionados coa Historia de Galicia, da Lingua e da Literatura

Galegas, así como Curtas arredor do Teatro e do Cinema Galegos, como complemento ás explicacións da aula, e cunha actividade posterior para realizar polo alumnado sobre o material observado.

Nos cursos ordinarios levarase isto a cabo sempre que a distribución e aproveitamento temporal da materia o permita.

- **Novas Tecnoloxías.**

No comezo de curso actualizaranse as contas de correo electrónico de todo o alumnado da ESO para poderen comunicarse a través da Aula Virtual ou do correo electrónico docente e alumno/a.

Ademais contamos con diversos espazos web sostidos desde o nos Departamento Didáctico:

  - **Aula Virtual de 3º ESO**

A persoa docente procurará servirse do canón, da pantalla e do portátil para proxectar na aula imaxes que auxilien as súas exposicións teóricas en torno a calquera das unidades temáticas de cada curso. Deste xeito axudará a formar ao seu alumnado no uso das TIC, pois potenciará que os Traballos de investigación que eles realicen veñan acompañados de imaxes proxectadas a través do uso das novas tecnoloxías.

- **Sala do Equipo deNomalización Lingüística.**

Consideramos fundamental este espazo ao servizo do alumnado e do profesorado do centro, con todo tipo de materiais e recursos á súa disposición, para fomentar entre o alumnado o traballo en equipo, a súa iniciativa persoal e o espírito emprendedor, ao tempo que dinamizan a normalización lingüística no centro e derruban os prexuízos que segue a sufrir a nosa lingua. O Equipo sostén ademais estes espazos na rede:

  - ***Bico da Ría***
  - ***O Castelo da Lúa***
  - ***Rianxo Fala***

7. CRITERIOS SOBRE AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN

a) Criterios de Avaliación

1. O alumno/a debe ser quen de narrar, describir e expoñer oralmente sucesos, informacións, valoracións, etc. con corrección lingüística, respecto ás regras sociocomunicativas e actitude dialogante e atenta ás expresións e opinións dos demais. O alumno/a debe ser quen de reproducir, oralmente e por escrito, o asunto de textos oídos (noticias, instrucións, exposicións...).

   O alumno/a debe ser quen de escoitar e falar correcta e **comprensivamente para desenvolver a súa competencia comunicativa**.

2. O alumno/a debe ser quen de comprender e resumir contos, noticias, mensaxes electrónicas, informacións de enciclopedias, etc. Tamén debe ser quen de recoñecer o tema principal separándoo dos temas secundarios, a través da xerarquización das ideas dun texto expresadas a través dun esquema. O alumno/a debe ser quen de demostrar que é capaz de escribir textos breves e sinxelos (mensaxes de correo electrónico, noticias, contos, resumos...) e de coidar a súa presentación (marxes, sangrados, tamaños de letra, subliñados, ilustracións...) aproveitando as posibilidades, por exemplo, dos procesadores de texto.

   O alumno/a debe ser quen de ler e escribir correcta, comprensiva e expresivamente para desenvolver a súa competencia en comunicativa.

3. O alumno/a debe ser quen de manexar textos en distintos soportes para tirar deles informacións precisas para a elaboración dun traballo de investigación.

   O alumno/a debe ser quen de buscar e seleccionar información para desenvolver a súa competencia no tratamento da información e na habilidade dixital.

4. O alumno/a debe ser quen de servirse das estratexias de autoavaliación e autocorrección, aceptando o erro como parte do proceso de aprendizaxe.

   O alumno/a debe ser quen de aprender a aprender para asumir o erro como parte do proceso de aprendizaxe.

5. O alumno/a debe ser quen de poñer en práctica as regras lingüísticas, que deba asimilar nesta etapa, mediante o uso da propia lingua e dunha terminoloxía necesaria para seguir

as explicacións e as actividades da aula.

O alumno debe ser quen de demostrar competencia gramatical, léxica e ortográfica para desenvolver a súa competencia en comunicación lingüística.

6. O alumno/a debe ser quen de utilizar a lingua galega con normalidade, é dicir, comprender o contexto sociolingüístico, rexeitar a presenza de prexuízos e adoptar actitudes positivas cara o uso normalizado do galego. O alumno/a debe ser quen de recoñecer a riqueza que supón a diversidade lingüística do mundo en xeral e de España en particular, como un reflexo do dereito dos pobos e dos individuos á súa identidade.

   O alumno/a debe ser quen de coñecer o funcionamento da lingua en sociedade e colaborar na normalización da lingua para desenvolver a súa competencia social e cidadá.

7. O alumno/a debe ser quen de ler con regularidade obras literarias adecuadas á súa idade, desenvolvendo criterio lector. Debe ser quen de recoñecer os trazos literiarios así como de expoñer unha opinión persoal dun texto a través dun comentario. O alumno/a debe ser quen de crear textos de intención estética seguindo modelos dados polo profesor/a na aula.

   O alumno/a debe ser quen de descubrir a Literatura como unha fonte de pracer e enriquecemento persoal para desenvolver a súa competencia cultural e artística.

b) Criterios de Cualificación

O alumnado será cualificado en cada trimestre segundo os seguintes criterios:

1- **Proba(s) escrita(s) (50%)**. O alumnado dará conta de contidos conceptuais (bloques de contidos B3, B4 e B5) e mais de destrezas relacionadas coa comprensión e expresión escrita a través da realización de comentarios (B2) nunha ou en varias probras escritas. A cualificación destas probas suporá un **50%** do total da nota.

2- **Lecturas (20%)**. O alumnado terá que realizar dúas lecturas de dous libros completos escritos en lingua galega durante cada trimestre. A lectura poderá ser individual e/ou en voz alta na aula. Faranse controis de lectura tanto escritos como orais atendendo aos criterios de avaliación descritos en B1 e B2. Unha das lecturas será común para todo o alumnado e a outra terana que escoller dunha listaxe que se indicará no Plan lector. A cualificación de todas as probas realizadas para dar conta das actividades de lectura suporán un **20%** do total da nota.

3- **Traballos de aula e de investigación (30%)**. O alumnado deberá mostrar interese polo proceso de aprendizaxe implicándose na realización durante todo o trimestre de diferentes tarefas que se lle irán indicando na aula (exercicios orais e escritos no caderno ou na aula virtual, elaboración de textos en papel ou dixital, creación de cantigas… realización dun traballo de investigación coa axuda das TICs para expoñer oralmente na aula. A cualificación deste apartado suporá un **30%** do total da nota.

*Para que un alumno/a acade o aprobado cada avaliación deberá chegar a un 5 logo de sumar os tres apartados avaliables unha vez ponderados.

*O alumnado poderá demostrar o desenvolvemento das competencias básicas a través da realización de lecturas voluntarias, redacción de artigos para a revista, traballos complementarios variados que se irán indicando ao longo do curso. Sumará ata un máximo de 2 puntos á nota da avaliación, sempre que esta supere o 4.

Avaliación final

A **nota da avaliaciónfinal de xuño** vai ser ponderada, repartindo o peso de cada avaliación trimestral da seguinte maneira:

- **1ª avaliación: 40%**
- **2ª avaliación: 30%**
- **3ª avaliación: 30%**

c) Criterios de Promoción (son os "mínimos para superar a materia")

BLOQUE 1 (B1): Comunicación oral: Escoitar e falar

Comprende o sentido global e identifica a intención comunicativa de textos orais propios dos medios de comunicación audiovisual.

- ✓ Interpreta textos orais e traslada a información relevante a esquemas ou resumos.
- ✓ Diferencia as ideas principais e as secundarias das noticias, reportaxes e crónicas.
- ✓ Reflexiona sobre as mensaxes e rexeita usos lingüísticos que levan implícitos prexuízos e discriminacións.

- ✓ Identifica as ideas principais e secundarias dun texto oral expositivo ou argumentativo, formal ou informal, producido na variante estándar ou en calquera das variedades dialectais.
- ✓ Identifica a tese de relatorios ou mesas redondas
- ✓ Recoñece os procedementos lingüísticos para manifestarse a favor ou en contra.
- ✓ Coñece, aprecia e usa as normas que rexen a cortesía na comunicación oral (intervén na quenda que lle corresponde, respecta as opinións e recoñece e rexeita a linguaxe discriminatoria).
- ✓ Aprecia a emisión dunha pronuncia galega correcta, recoñece os erros de produción oral propia e allea a partir da práctica habitual de autovaliación e propón solucións para melloralas.
- ✓ Comprende, interpreta e rexeita os prexuízos que se poidan asociar á maneira de pronunciar a lingua galega.
- ✓ Usa a variante dialectal propia e asúmea como a variedade habitual do seu contexto.
- ✓ Cínguese ao tema, non divaga e atende ás instrucións do moderador nos debates e coloquios
- ✓ Respecta as quendas de palabra
- ✓ Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas ou formais respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega (pronuncia das sete vogais, n velar e fonema fricativo palatal xordo).
- ✓ Fai uso dos aspectos prosódicos da linguaxe non verbal
- ✓ Recoñece a avalía erros (repeticións de conectores, pobreza léxica e castelanismos) nos discursos orais propios e alleos e trata, progresivamente, de evitalos.
- ✓ Produce discursos breves e comprensibles, nun rexistro neutro, informal ou máis culto, sobre temas da vida cotiá ou académica.

BLOQUE 2 (B): Comunicacióne escrita: Ler e escribir

- ✓ Comprende, interpreta e identifica a intención comunicativa de diferentes textos orais e escritos e traslada a información relevante a esquemas ou resumos.
- ✓ Diferencia as ideas principais e as secundarias de textos orais e escritos.
- ✓ Reflexiona sobre as mensaxes e rexeita usos lingüísticos que levan implícitos prexuízos e discriminacións.En consecuencia evita o seu uso.
- ✓ Coñece, aprecia e usa as normas que rexen a comunicación oral (intervén na quenda que lle corresponde, respecta as opinións e recoñece e rexeita a linguaxe discriminatoria).

- ✓ Aprecia a emisión dunha pronuncia galega correcta respectando as variantes dialectais, recoñece os erros de produción oral propia e allea.
- ✓ Le en voz alta, de xeito fluído e respecta a fidelidade ao texto. Respecta os patróns fonéticos do galego e emprega a dicción e o ritmo axeitado.
- ✓ Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas ou formais respectando as regras da lingua.
- ✓ Comprende, interpreta e rexeita os prexuízos que se poidan asociar á maneira de pronunciar a lingua galega.
- ✓ Usa a variante dialectal propia e asúmea como a variedade habitual do seu contexto.
- ✓ É quen de participar nun debate (non divaga, atende ás instrucións do moderador, sabe manifestarse a favor ou en contra…)
- ✓ Consulta os medios de información dixitais para seleccionar contidos relevantes
- ✓ Produce, en formato papel ou dixital, textos da vida cotiá, académica ou das relación sociais, segundo os modelos propostos na aula con un mínimo de adecuación, coherencia, cohesión e con respecto polas normas morfolóxicas e ortográficas da lingua galega.
- ✓ Usa correctamente elementos formais nos traballos académicos: índices, paxinación, notas ao pé de páxina, organización de títulos.
- ✓ Utiliza as TIC para organizar os contidos, mellorar a presentación e corrixir as producións escritas.

BLOQUE 3 (B3): FUNCIONAMENTO DA LINGUA

- ✓ Produce textos orais e escritos de diferentes xéneros cun correcto uso das distintas categorías gramaticais e cun léxico axeitado.
- ✓ Recoñece os procedementos de creación de palabras.
- ✓ Recoñece e usa adecuadamente a fonética da lingua galega.
- ✓ Usa correctamente a puntuación.
- ✓ Determina o tema en producións propias e alleas.

BLOQUE 4 (B4): LINGUA E SOCIEDADE

- ✓ Valora as linguas como medios de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo, aprecia o plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade e coñece a importancia da lusofonía e incorpora ferramentas en rede desta comunidade cultural.
- ✓ Describe e analiza a situación sociolingüística de Galicia
- ✓ Comprende o concepto normalización e explica o proceso normalizador do galego

- ✓ Recoñece os principais elementos na orixe e formación da lingua galega, así como os acontecementos relevantes da historia social da lingua galega desde os seus inicios ata 1916.
- ✓ Describe a situación sociolingüística e legal das linguas do Estado español.
- ✓ Identifica os prexuízos lingüísticos e analiza a situación persoal en relación a eles
- ✓ Rexeita os prexuízos sobre as variedades dialectais e utiliza os trazos propios da súa zona

BLOQUE 5 (B5): EDUCACIÓN LITERARIA

- ✓ Identifica as distintas épocas e períodos da literatura galega desde as súas orixes na Idade Media ata 1916.
- ✓ Le autonomamente obras ou textos representativos da literatura galega desde a Idade Media ata 1916, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico do período da literatura galega correspondente.
- ✓ Le expresiva, comprensiva e/ou dramatizadamente textos narrativos, poéticos, teatrais e ensaísticos representativos da literatura galega desde a Idade Media ata 1916.
- ✓ Consulta fontes básicas de información e familiarízase cos recursos das TIC para a realización de traballos e cita axeitada destas.

8. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE.

DIMENSIÓNS	INDICADORES	1	2	3	4	5
Planificación	1. Programa a materia tendo en conta os estándares de aprendizaxe.					
	2. Programa a materia tendo en conta os plans e proxectos educativos do centro.					
	3. Programa a materia tendo en conta o tempo dispoñible para o desenvolvemento desta.					
	4. Formula os obxectivos didácticos de forma que expresen as competencias a acadar polo alumnado.					
	6. Programa actividades e estratexias en función dos estándares de aprendizaxe e das necesidades do alumnado.					
	7. Planifica as clases de modo flexible, preparando actividades e recursos axustados á programación da aula e ás necesidades e aos intereses do alumnado.					
	8. Establece, de xeito explícito, os criterios, procedementos e instrumentos de avaliación.					
	9. Coordínaseco resto do profesorado do departamento e do centro que poidan ter contidos afíns (Tratamento Integrado de Linguas).					
	1. Programa a materia tendo en conta os estándares de aprendizaxe previstos na normativa legal vixente.					

DIMENSIÓNS	INDICADORES	1	2	3	4	5
	1. Organiza os contidos dando unha visiónxeral de cada tema (índices, esquemas...)					
	2. Relaciona os conceptos novos cos xacoñecidos.					
	3. Amosa predisposición para aclarar dúbidas e ofrecer asesorías dentro e fóra das clases.					
	4. Optimiza o tempo dispoñible para o desenvolvemento do Proxecto.					

		1	2	3	4	5
Desenvol-vemento	5. Utiliza as TICs para apoiar os contidos na aula.					
	6. Promove o traballo cooperativo e manténunha comunicación fluídaco alumnado.					
	7. Desenvolve os contidos dunha forma ordenada e comprensible para os alumnos e as alumnas.					
	8. Elabora actividades que permitan a adquisición dos estándares de aprendizaxe.					
	9. Presenta actividades de grupo e individuais.					
	10. Facilitaestratexias de aprendizaxe (como buscar información, como resolver problemas,…)					

DIMENSIÓNS	INDICADORES	1	2	3	4	5
Seguimento e Avaliación	1. Realiza a avaliación inicial ao principio do curso para axustar a programación ao nivel do alumnado.					
	2. Detecta os coñecementospreviosa cada tarefa de aprendizaxe.					
	3. Revisa, con frecuencia, os traballospropostos na aula e fóra dela.					
	4. Proporciona a información necesaria sobre a resolución das tarefas e como pode melloralas.					
	5. Corrixe e explica de forma habitual os traballos e as actividades do alumnado e dá pautas para a mellora das súasaprendizaxes.					
	6. Utilizasistematicamenteprocedementos e instrumentos variados de recollida de información.					
	7. Utiliza suficientes criterios de avaliación que atendan de xeito equilibrado áavaliación dos diferentes contidos e das competencias clave.					
	8. Favorece os procesos de autoavaliación e coavaliación.					
	9. Propón novas actividades que faciliten a adquisición de obxectivos cando estes non foron alcanzados suficientemente.					
	10. Propón novas actividades de maior nivel cando os obxectivosforon alcanzados con suficiencia.					
	1. Emprega diferentes medios para informar dos					

	resultados aos estudantes e aos pais e nais.					
DIMENSIÓNS	**INDICADORES**	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
Motivación do alumnado	1. Proporciona un plan de traballoao principio de cada tarefa.					
	2. Utiliza distintos recursos para introducir a unidade (lecturas, cancións, vídeos, debates, diálogos...).					
	3. Relaciona as aprendizaxesconaplicacións reais ou coa súa funcionalidade.					
	4. Informa sobre os progresosacadados e as dificultadesatopadas.					
	5. Relaciona os contidos e actividades cos intereses do alumnado.					
	6. Estimula a participación activa dos estudantes na clase.					
	7. Promove a reflexión sobre os temas tratados.					

Os **INDICADORES DE LOGRO** mediranse do 1 ao 5 do seguinte xeito:

- Nunca (1)
- Poucas veces (2)
- A miúdo (3)
- Case sempre (4)
- Sempre (5)

Estes Indicadores de Logro cubriransecos resultados da enquisa para a ***Avaliacióndo Labor Docente***realizada polo alumnado de xeito anónimo, a través dun formulario virtual, como **este**.

9. ACTIVIDADES DE SEGUIMENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES

1. ACTIVIDADES DE RECUPERACIÓN PARA ALUMNOS/AS COA MATERIA PENDENTE

En xeral, os contidos que se traballan no ensino obrigatorio mantéñense nun teórico nivel medio, mais a diversidade do alumnado leva aparellada unha diversidade na aprendizaxe. Por iso a flexibilidade e a variación nas actividades de traballo propostas deben permitir manter unha dinámica progresiva co conxunto do alumnado, recoñecendo topes diferentes segundo a súa capacidade.

Para poder adaptar o currículo a cada alumno resulta imprescindíbel a Avaliación Inicial, da que partiremos no inicio de cada curso.

Cando un alumno/a presenta dificultades ou deficiencias no proceso de aprendizaxe resulta fundamental volver a motivalo e a mellor maneira é cambiar a metodoloxía (talvez por iso dan bo resultado os Proxectos de Diversificación Curricular). Agora ben, so o alumno/a precisa reforzo, haberá que centrarse en resolver as dificultades máis frecuentes e en desenvolver as habilidades imprescindíbeis para un correcto aproveitamento dos contidos do curso no que se atopa o alumno/a. Por isto, independentemente do curso no que se atope o alumno/a, as actividades de reforzo deberán encamiñarse a acadar os seguintes obxectivos, se ben en distintos graos segundo o curso de referencia do alumno, obxectivos que non son máis que o desenvolvemento das capacidades básicas (escoitar, falar, ler e escribir *comprensivamente*) coas que o ensino obrigatorio debe fornecer ao alumno/a para preparalo para a vida:

- Aprender a comunicarse. (Saber conversar, saber traballar en grupo; saber tomar decisións, saber relacionarse co outro sexo, saber resolver conflitos dialogadamente...)
- Aprender a expresarse oralmente con corrección, fluídez e normalidade. (Saber autocorrixirse, saber expoñer, saber argumentar, saber contar...)
- Aprender a atender para mellorar a aprendizaxe. (Saber escoitar comprensivamente, saber relacionar informacións distintas, saber

localizar datos, ...)

- Aprender a comprender o que se le. (Saber ler comprensivamente a través da relectura, saber consolidar o que se leu a través da lectura recorrente, saber parafrasear un texto, saber comentar un texto...)
- Aprender a escribir adecuadamente. (Saber autocorrixirse; saber resumir, esquematizar e redactar; saber aplicar as normas ortográficas, morfosintácticas e léxicas.)

Perseguindo eses obxectivos, cada curso entregaremos as **Actividades de Reforzo** que o Departamento se encargará de elaborar para aqueles alumnos/as que precisan reforzar contidos do curso ou cursos anteriores e/ou que teñen a materia pendente de acadar os contidos mínimos. Unha vez realizadas, se tivo dificultade con algunha das actividades propostas, o alumno/a reunirase co profesor/a na súa hora de atención a alumnos/as, para que poida axudalo a comprender esas actividades.

Cando un alumno/a coa materia pendente, realice satisfactoriamente as actividades sinaladas polo profesor/a, este poderá considerar a avaliación positiva na materia pendente, sen necesidade de realizar un exame.

Se o alumno/a aproveita satisfactoriamente as aprendizaxes do curso no que está matriculado, non precisará examinarse da materia pendente, xa que o profesor/a poderá considerar a súa avaliación positiva nesa materia mediante o traballo realizado no presente curso académico.

Finalmente, o alumno/a coa materia pendente de cursos anteriores, terá dereito, tal e como sinala o Decreto 1318/2004, a realizar dúas probas: unha en Maio, antes da Avaliación Final de Xuño e outra na convocatoria extraordinaria de Setembro. Resumindo:

2. CONTIDOS PARA O ALUMNADO COA MATERIA PENDENTE DE 1º ESO e 2º ESO

Para poder superar a materia pendente do curso anterior, teranse en conta os **contidos mínimos** do curso do que proceda o alumno/a, contidos que nesta programación se recollen para cada un dos cursos e que, no caso de 1º e 2º de ESO, serán os propostos polo equipo TIL.

1. Comprensión de textos orais e escritos utilizados no ámbito académico e dos medios de comunicación.
2. Produción de textos sinxelos; orais e escritos; adecuados, coherentes e cohesionados; propios dos medios de comunicación e do ámbito académico.
3. Participación activa en situacións de aprendizaxe propias do ámbito académico e non académico.
4. Detección do tema e do subtema en distintos tipos de texto. Subliñado das ideas principais.
5. Lectura en voz alta, con dicción, entoación e ritmo correctos, incidindo especialmente na adecuación aos patróns fonéticos de cada lingua e aos signos de puntuación.
6. Planificación, revisión e boa presentación de textos escritos, con respecto polas normas gramaticais e ortográficas.
7. Recoñecemento das categorías gramaticais básicas (substantivos, adxectivos, pronomes, verbos, adverbios). Respecto polas normas ortográficas. Adquisición de novo vocabulario.
8. Comprensión e respecto pola realidade plurilingüe na que habitamos, evitando prexuízos.
9. Uso das TIC para obter información.
10. Uso das estratexias de autoavaliación e autocorrección, aceptando o erro como parte do proceso de aprendizaxe

10. PROCEDEMENTOS QUE LLE PERMITAN AO ALUMNADO ACREDITAR OS COÑECEMENTOS NECESARIOS (Bacharelato).

(Non corresponde a esta etapa educatvivaniná nosa materia)

11. DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL. MEDIDAS.

Nesta etapa do proceso educativo, o alumnado debe estar xa familiarizado cos diversos contidos teóricos que aparecerán ao longo das unidades. Mais convén facer unha análise inicial dos coñecementos que posúen, centrándonos sobre todo na comprensión de textos, na ortografia e na expresión, para poder avaliar adecuadamente o grao de desenvolvemento das súas competencias básicas ou clave. É preciso saber de onde partimos para averiguar até onde podemos chegar.

Así, nos primeiros días do cursorealizarase unha Avaliación Inicial para observar o grao de desenvolvemento das competencias clave do alumnado. De aí que o importante desa avaliación non sexa lembrar os contidos traballados no curso anterior senón as habilidades para poñer en práctica eses contidos, o seu “saber facer”. O modelo desa avaliación inicial será semellante en todos os cursos, cambiarán só os procedementos de avaliación, é dicir, os documentos gráficos ou audiovisuais sobre os que traballará o alumnado, pois serán elixidos en relación ao nivel de aprendizaxe no que se atopa cada alumno/a.

a) Modelo de Avaliación Inicial

Para a avaliación inicial deseñamos unha proba escrita na que se incluíron cuestións de coñecemento da lingua, de competencia de comprensión escrita e de expresión escrita mediante redaccións e ditados. Tamén se avaliaron as competencias orais a través de lecturas en alto e de exposicións breves nas que tiñan que falar deles mesmos e que se mediron a través de rúbricas. A continuación preséntase o modelo de **proba** escrita que se empregou:

AVALIACIÓN INICIAL

CONTIDOS CURRICULARES

1. **Acentúa as palabras que o precisen:**

Aneis viuvo utilmente raiz que fas? canto tempo! andou,

Mobil balon fe dame despois derasmo aquel

2. **Pon o artigo correspondente a cada palabra**:

_ cume, _ azucre, _ árbore, _ arte, _ legume,

_ orde, _ labor, _ ponte, _ cárcere, _ nariz, _ orixe,

_ paréntese, _ friaxe, _ personaxe

3. **Forma o plural:**

tren ...., mal ...., español ...., útil ...., carril ...., irani ...., lapis ....

4. Indica a que tipo pertencen as seguintespalabras:

automóbil ...., comprares ...., os ...., fóra ...., desde ...., algúns ...., alí ....

5. **Contrúe oracións cos verbos *partir* e *poder* en:**
   a. Presente
   b. pasado
   c. futuro

6. Distingue suxeito de predicado en:
   a. *Eu falo galego cos meus amigos na escola.*
   b. *A min gústanme as mazás*
   c. Antontevin a meu irmán

COMPETENCIA EN COMUNICACIÓN LINGÜÍSTICA

I. COMPRENSIÓN – EXPRESIÓN ESCRITA

TEXTO 1:

A comunidadelingüística galego-portuguesa está estendida por numerosos ***territorios****pertencentes a varios países de catro continentes. Ademais de en Galiza, fálase nos territorios* ***limítrofes*** *de Asturias, no Bierzo e na Seabra zamorana (en Castela-León) e nunpequeno enclave de Estremadura. Unha variante do noso****idioma*** *é oficial en Portugal e nos países colonizados por este no período das descobertas. No* ***continente*** *africano unha variante da lingua galego-portuguesa é* ***oficial****en cinco estados (Angola, Cabo Verde, Guiné-Bissau, Mozambique e San Tomé e Príncipe) e enAsiaúsaseen Macau, Goa e Timor.*

Libro de Apoio. Consorcio Editorial Galego

CUESTIÓNS:

1. Indica o tema do texto anterior e dá a túa opinión sobre el.

2. Define os termos que no texto aparecen en negriña.

4. Redactauntexto baixo o título: ***O galego no mundo*** (mínimo 7 liñas)

TEXTO 2 (Ver fotocopia)

CUESTIÓNS:

1- Sintetiza o tema nunha frase
2- Resume as ideas principais do texto
3- Presenta nun esquema a localización, época e personaxes que aparecen no texto
4- O texto indica que hai outra versión da lenda com distinto final. Escribe ti esa lenda imaxinando como puido acontecer a historia.

DITADO (dun texto dialogado)

b) Cadro para a avaliación inicial

		EXCELENTE	AVANZADO	SATISFACTORIO	BÁSICO	ESCASO
Lectura en alto	Fluidez					
	Entoación					
	Pausas					
	Fonética					
		EXCELENTE	AVANZADO	SATISFACTORIO	BÁSICO	ESCASO
Expresión escrita	Coherencia e cohesión					
	Ortografía					
	Gramática					
	Presentación e limpeza					
	Extensión					
		EXCELENTE	AVANZADO	SATISFACTORIO	BÁSICO	ESCASO
Comprensión escrita	Distingue tema					
	Resume ideas principais					
	Capta o sentido					
		EXCELENTE	AVANZADO	SATISFACTORIO	BÁSICO	ESCASO
Expresión oral	Fonética					
	Transmisión de contidos					
	Ton e volume					
	Rexistro e vocabulario					
		EXCELENTE	AVANZADO	SATISFACTORIO	BÁSICO	ESCASO
Contidos gramaticais	Plurais					
	verbos					
	xénero					
	acentuación					
	morfoloxía					
	sintaxe					

c) Medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos resultados da Avaliación Inicial

No marco dunha educación inclusiva, que responda á atención á diversidade, é preciso favorecer unha visión interdisciplinar que posibilite unha maior autonomía docente para satisfacer as demandas dunha educación máis personalizada e coas vías de comunicación entre a familia do alumnado e o centro de ensino sempre abertas.

Neste sentido, o alumnado deberá poder lograr os obxectivos da etapa e alcanzar un desenvolvemento adecuado das súas competencias clave. Cando se detecten necesidades educativas específicas, o centro establecerá as medidas curriculares e organizativas necesarias coa fin de que o alumno/a poida alcanzar o máximo desenvolvemento das súas capacidades persoais. Pero, cando se detecten outro tipo de carencias ou problemas no proceso de aprendizaxe, o/a docente deberá adecuar a metodoloxía, os instrumentos de avaliación e os criterios de cualificación ás necesidades do alumnado que non acade os resultados agardados na Avaliación Inicial.

Tras a realización desta Avaliación Inicial, segundo os resultados acadados polo alumnado, proporanse na Xunta de Avaliación as estratexias a seguir. Estas deberán pasar polos seguintes pasos:

1. Reunión co resto do profesorado do alumno/a para acordar medidas de reforzo conxuntas, especialmente co profesorado das Linguas, na procura dun tratamento integrado das mesmas..

2. Información á familia do alumnado, procurando a súa participación na evolución do proceso educativo do seu fillo/a, buscando a súa colaboración nas medidas de reforzo que poidan posibilitar o seu progreso educativo.

3. Entrevista co alumno/a ou co grupo de alumnos/as que deban recibir de forma individual ou conxunta medidas de apoio e/ou reforzo, buscando a implicación e colaboración dos mesmos e procurando espertar a súa curiosidade e o seu interese cara o seu propio proceso de aprendizaxe.

4. Proposta de tarefas de reforzo que incidan de xeito individual na resolución dos problemas de aprendizaxe que cada un presente ou proposta dunha tarefa conxunta se for o caso.

5. Adecuación da metodoloxía desenvolvida na aula á diversidade do alumnado presente nela, procurando adecuar os proxectos, tarefas ou traballos de investigación programados ás necesidades deste alumnado, centrando a atención neles e pedíndolles a realización de tarefas de reforzo coa colaboración das súas familias.

6. Adecuación dos Instrumentos de Avaliación á diversidade do alumnado con necesidade de reforzo educativo, convertindo as tarefas de reforzo en instrumentos de avaliación. Estas tarefas deberán incidir na comprensión e produción de todo tipo de textos.

7. Adecuación dos Criterios de Cualificación á situación do alumnado con medidas de reforzo, tendo en conta nun 20% do cómputo global da materia o labor proposto e realizado fóra da aula como medida de reforzo para mellorar o rendemento da súa aprendizaxe.

8. Centrar o proceso de aprendizaxe deste alumnado nas súas fortalezas, integrando os contidos mínimos para acadar unha avaliación positiva no desenvolvemento das competencias que mellor teña adquiridas o alumno/a.

9. Incidir na Lectura como un instrumento básico de aprendizaxe, procurando a través dela o desenvolvemento de todas as competencias clave.

10. Exixir uns hábitos de traballo adecuados para acadar un mellor rendemento académico, coa colaboración das familias do alumnado implicado.

As Tarefas de Reforzo e ou Apoio, así como as de Ampliación, se for o caso, serán deseñadas e elaboradas polo profesorado en cada momento, segundo as necesidades que descubra no proceso de aprendizaxe do seu alumnado.

12. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.

As medidas de atención á diversidade estarán orientadas, como se sinala no Decreto 133/2007, a responder ás necesidades educativas concretas do alumnado e á consecución das competencias básicas e dos obxectivos da educación secundaria obrigatoria e non poderán, en ningún caso, supoñer unha discriminación que lles impida alcanzar os devanditos obxectivos e a titulación correspondente.

Partindo do proxecto curricular, haberá que realizar as adaptacións necesarias para atender ádiversisdade do alumnado. Cremos que hai que ter en conta que as diferenzas que hai entre o alumnado impiden conseguir obxectivos idénticos. Trátase de avaliar o camiño transcorrido desde a Avaliación Inicial e individual, até a Avaliación Final. O importante é o que percorra cada un, non que todos/as cheguen ao mesmo destino. Non debemos esquecer que as persoas non actuamos, sentimos, nin pensamos da mesma forma. E, por suposto, non temos todas as mesmas capacidades.

Finalmente, non debemos esquecer que a atención á diversidade non reside unicamente en programas concretos, senón que está tamén na base de determinados tipos de actividades, como son os **Traballos de investigación**, que favorecen as técnicas de traballo autónomo e permiten a cada alumno/a aplicar o ritmo e a forma de traballo máis axeitada ás súas características individuais. Igualmente os **Comentarios** de distintos tipos de textos permite formar persoas críticas, mellorar a comprensión e a expresión e, ademais, aumentar as lecturas en función dos gustos ou intereses de cada alumno/a. Por último, a Listaxe de **Lecturas Voluntarias** tamén está ao servizo da diversidade de alumnos/as que poden confluír nunha aula.

13. CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS.

Ademais dos contidos específicos da materia de LGL, o noso Departamento contribuirá á formación integral do alumnado mediante actividades que desenvolvan aspectos transversais fundamentais para a aprendizaxe en valores esenciais como a igualdade, a responsabilidade, a solidariedade e a tolerancia.

Os temas transversais serán tratados en textos de natureza diversa que serán analizados ao longo do curso e que, facultativamente, poderán tamén servir de punto de partida para reflexións persoais expostas por escrito ou ben diálogos e debates orais durante a clase. Tamén se poderá partir doutros materiais audiovisuais que, referíndose ao currículo da nosa materia, teñan relación con algún dos temas da transversalidade.

O profesorado será sempre claro referente na dirección ética axeitada que se deba adoptar en cada caso, sen menosprezo da liberdade de pensamento que, dentro dos límites do razoábel, poidan presentar os/as alumnos/as e corrixirá aquelas actitudes e opinións que considere lesivas para os valores expostos no primeiro parágrafo deste apartado.

Intentaremos lograr, entre outros, os seguintes obxectivos:

- Tomar conciencia das situacións de desigualdade económica, cultural, relixiosa, lingüística do mundo entendendo que, máis que un mal inevitábel, son realidades que se poden cambiar.

- Analizar as causas dos conflitos no mundo, tanto a nivel de relacións interpersoais como a nivel de Estados. Aprender a importancia de resolver as discrepancias a través do diálogo, o respecto e a tolerancia.

- Valorar as linguas como medios de comunicación en pé de igualdade e insistir na importancia de que todas elas, así como os seus falantes, desfruten dos mesmos dereitos

- Fomentar o interese por coñecer outras culturas diferentes da nosa. Aprender a respectalas e a valoralas.

- Fomentar o respecto polo medio ambiente e adquirir hábitos que contribúan á súa conservación.

- Identificar e corrixir as actitudes que resulten discriminatorias ou ofensivas coas mulleres. Eliminar os compoñentes sexistas no uso da lingua.

- Aprender a vivir a propia sexualidade con responsabilidade e madurez, respectando as opcións e comportamentos sexuais dos demais.

- Desfrutar dos períodos de lecer con actividades que enriquezan a persoa (lectura, música, deporte, contacto coa natureza...), usando a diversión procedente da tecnoloxía (televisión, internet, consolas de videoxogos...) de maneira responsábel e moderada.

- Entender a importancia de estar ben informados dos aspectos máis relevantes da sociedade e mostrar unha actitude crítica ante as mensaxes procedentes dos medios de comunicación.

Un dos obxectivos da nosa área é o desenvolvemento do pensamento crítico do alumno/a. Este pensamento crítico debe contextualizarse na realidade da sociedade galega, neste sentido a técnica do comentario crítico, a elaboración de artigos e informes tras a investigación dun determinado asunto na prensa, ponse ao servizo do tratamento dos temas transversais.

Segundo o dito anteriormente, sinalamos a continuación as actividades da nosa programación que servirán para abordar os distintos temas transversais na ESO, así como os obxectivos que perseguimos con elas.

TEMAS TRANSVERSAIS	ACTIVIDADES	OBXECTIVOS
Educación para erradicar a violencia machista e para o uso non sexista da lingua	Deseño e realización dunha tarefa arredor do **25N** e do **8M**	Procurar a igualdade real entre homes e mulleres Detectar os micromachismos para poder loitar contra eles Detectar trazos sexistas na lingua e corrixilos.
Educación para a igualdade e a paz.	1. Lectura de textos que provoquen reflexión e debate arredor da solución de conflitos 2. Proxección de curtametraxes sobre a igualdade	Tomar conciencia de que as situacións de desigualdade económica,cultural, relixiosa, lingüística,provocan confli-tos bélicos. Para evitar o absurdo e o horror das guerras é preciso aprender a resolver as discrepancias a través do diálogo, de forma pacífica.

Educación na sexualidade e na saúde	Lectura de textos e proxección de curtametraxes arredor do tema	Entender a saúde como benestar físico e psíquico. Aprender a vivir a propia sexualidade respectando a dos demais.
Educación ambiental	Proxección do filme ***O bosque animado.*** Lectura dunha selección de fragamentos xornalísticos sobre o cambio climático	Fomentar o amor á terra e o respecto polo medio ambiente.
Educación viaria	Comentario crítico de calquera texto xornalístico en torno ás mortes nas estradas.	Tomar conciencia de que o tránsito constitúe unha situación de relación de convivencia regulada por unhas normas a través duns sinais.
Educación multicultural	Proxeccións e/ou debates en torno a documentais sobre distintos lugares e pobos do mundo, con especial atención aos da lusofonía.	Fomentar o interese por coñecer outras culturas diferentes da nosa. Aprender a respectalas para poder pedir respecto.

14. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES.

a. Actividades Complementarias

Cada curso, este Departamento realiza actividades complementarias, dentro do centro e en horario lectivo, centradas na investigación arredor da lingua, cultura, historia e tradicións do medio ao que pertence o alumnado. No primeiro ciclo de ESO céntranse na Historia, na Cultura e na Literatura. No segundo ciclo de ESO céntranse por riba de todo na Lingua, na súa dinamización e normalización.

Ademais unha porcentaxe moi elevada do alumnado do centro (procedente de todos os cursos e niveis académicos) participa moi activamente nas actividades do Equipo de Dinamización e Normalización da Lingua Galega (EDNLG), das que se nutre o noso Departamento Didáctico. Este labor pode ollarse a través da revista e do blogue do EDNLG do IES FélixMuriel:

- Bico da Ría
- O castelo da lúa
- Rianxo fala

Cada curso, este Departamento xunto co EDNLG, e en ocasións en colaboración coa Biblioteca, desenvolve as seguintes actividades complementarias (recollidas na páxina web Marlou):

- Lectura de textos de temática acaída co Samaín
- Día da Ciencia en Galego
- Actividade 25N
- Semana Castelao
- Dia de Rosalía
- Día da lingua nai
- Días de Entroido
- Actividade 8M
- Día da poesía
- Día do Libro

- Actividade 25Abril
- Recitado, dramatización ou narración de textos do autor/a a quen se lle adique o día das Letras Galegas.
- *Libro Forum,* para 1º e 2º ESO
- *Literalúdica,* para 3º - 4º ESO e 1º Bcharelato

b. Actividades Extraescolares

Cada curso, o noso Departamento colabora cos outros Departamentos do centro na realización de saídas didácticas. Cabe destacar, para 3ºESO estas actividades:

- En colaboración co EDNLG, coa fin de aproximar o alumnado ao mundo do teatro en galego, realízase unha saída a Compostela para asistir a unha representación do Centro Dramático Galego. Esta saída lévase a cabo no segundo trimestre e está destinada ao alumnado de 3º / 4º ESO e 1º / 2º Bacharelato.

- Na fin de curso, o alumnado que cursou como Segunda Lingua Estranxeira Portugués, participa nunha excursión a Portugal.

- Finalmente, o Departamento colabora co EDNLG no Intercambio que se realiza cada ano entre o noso alumnado e o doutro centro de Galiza. Esta actividade lévase a cabo arredor da Semana Santa e está destinada a todo o alumnado do centro vinculado ao Equipo de Normalización Lingüistica.

15. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROPIA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

O proceso de avaliación servirá para constatar o nivel de éxito á hora de acadar os obxectivos propostos. Será continuo e aberto e será esencial no proceso de autocorrección dunha programación que é susceptíbel de ser modificada a partir da experiencia real nas aulas, o que redundará no seu valor formativo. Analizará as deficiencias e logros en todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe e aportará instrumentos útiles para a mellora da dinámica educativa en todos os seus aspectos.

O proceso de avaliación deberá ser abordado en dous niveis complementarios:

a) A avaliación da programación en si, en tanto que instrumento pedagóxico. Trátase de verificar se o dispositivo pedagóxico empregado é adecuado e cales son os aspectos en que se poderían presentar maiores conflitos: no nivel de profundidade dos contidos expostos en cada nivel educativo, na idoneidade da secuenciación dos mesmos, no nivel de complexidade dos mecanismos empregados no proceso de ensinanza-aprendizaxe (sobre todo no emprego das TIC nos cursos máis baixos, nos que o nivel de competencia dixital dos/das alumnos/as é moi desigual), na efectividade das actividades e lecturas propostas, na idoneidade dos materiais curriculares empregados...

A través das **reunións semanais de departamento**, iranse analizando estas cuestións e realizaranse as modificacións puntuais que se considere oportunas, neste mesmo curso sempre que for posíbel, ou tomarase nota delas para reformalas de cara a próximos cursos.

b) A avaliación da interactuación do alumnado coa programación. Trátase de avaliar o nivel de resposta do alumnado coa acción pedagóxica e a capacitación deste á hora de avanzar nas diferentes competencias educativas que poida integrar.

- Competencia en comunicación lingüística: a observación das habilidades do alumnado para empregar correctamente a linguaxe, tanto na comunicación oral como na escrita, saber interpretar mensaxes dunha certa complexidade e estar capacitado para emitir xuízos críticos, xerando ideas propias e adoptando decisións persoais.

- Tratamento da información e competencia dixital: as actividades realizadas con axuda das TICs contribuirán notablemente a desenvolver a capacidade do alumnado para obter e procesar información dos novos soportes informáticos, transmitila e trans-formala en coñecemento. A avaliación desta competencia será fundamental para a analizar eficacia pedagóxica destas estratexias.

- Competencia social e cidadá: a participación activa do alumnado na aula, fisicamente ou a través da aula virtual, favorecerá a intercomunicación entre o alumnado en tarefas comúns, a capacidade para valorar tanto as opinións propias como as alleas e integralas de maneira coparticipativa nunha única dinámica de ensinanza-aprendizaxe.

- Competencia cultural e artística: En boa parte, os contidos do currículo, fundamentalmente de literatura, abórdanse desde unha perspectiva interdisciplinar, vinculándose a outras expresións artísticas e culturais coas que mantén unha relación directa. Será importante avaliar a capacidade do alumnado para entender, a partir desa visión, o fenómeno da literatura como unha mostra artística integrada no conxunto das manifestacións culturais dunha sociedade determinada. Por outro lado, avaliarase a súa competencia para empregar os recursos propios da expresión literaria en traballos de creación que se irán propoñendo ao longo do curso.

- Autonomía e iniciativa persoal: a procura individual de información, a responsa-bilidade persoal á hora de discriminala, a capacidade para aportar iniciativas ao grupo, servirán para avaliar esta competencia, para analizar até que punto cada alumno/a é capaz de responder aos retos que se lle presentan á hora de tomar decisións que teñan repercusións na súa contorna pedagóxica (e por extensión, na súa vida).

Finalmente, a elaboración das **Memorias Trimestrais**, así como da **Memoria Final** servirá para concretar a avaliación desta programación didáctica.

FINAL.-INTEGRANTES DO DEPARTAMENTO, CARGOS, DISTRIBUCIÓN DE CURSOS E CONFORMIDADE CON ESTA PROGRAMACIÓN.

MEMBROS	MATERIAS	CARGOS	HORAS	TOTAL
Paz Plaza	1ºESO 2ºESO	Xefa Depto Titora en 1ºESO	12h 3h 2h 1h	18h
Francisco Carro	3ºESO 1ºBACH 2ªLE, Portugués 2ºBACH 2ªLE, Portugués 1ºESO	Titor de 1ºBACH	6h 6h 3h 3h	18h
Amparo Cereixo	2ºESO 2ªLE, Portugués 2ºESO 2ªLE, Portugués 3ºESO	Xefa de Estudos	3h 2h 2h 14h	21h
Sofía Rama	2ºBACH LGSA 3ºESO	Delegada Sindical	6h 2h 6h 5h	19h
Carme Fernández	4ºESO 1ºESO 2ªLE, Portugués 4ºESO XeH 1ºESO		6h 4h 3h 3h	16h
Selena	4ºESO 2ºESO 2ªLE, Portugués 1ºBACH Cultura Clásica 3ºESO		6h 6h 2h 3h	17h

Os membros deste Departamento Didáctico, reunidos en sesión ordinaria o Luns 23 de Setembro de 2019, para asinar a Programación Didáctica do Departamento de Lingua e Literatura Galegas para o curso 2019-20, acordan entregar unha copia da mesma á xefatura de estudos para que se anexe ao Proxecto Curricular do Centro, do que dan fe as actas recollidas para a ocasión.

Asdo.: Paz Plaza, xefa do Departamento

En Rianxo, 30 de Setembro de 2019

ANEXO TIL

Programación Didáctica 3º e 4º ESO

1. O TRATAMENTO INTEGRADO DE LINGUAS (TIL)

1.1. Cambios metodolóxicos

- *Tanto na educación secundaria obrigatoria como no bacharelato é especialmente salientable* ***que a aprendizaxe das distintas linguas establecidas no currículo destas etapas se trate de xeito integrado****.*

- ***Os centros docentes impartirán de xeito integrado o currículo de todas as linguas da súa oferta educativa****, co fin de favorecer que todos os coñecementos e as experiencias lingüísticas do alumnado contribúan ao desenvolvemento da súa competencia comunicativa plurilingüe. No proxecto lingüístico do centro concretaranse as medidas tomadas para a impartir o currículo integrado das linguas. Estas medidas incluirán:*
  - *acordos sobre* ***criterios metodolóxicos*** *básicos de actuación en todas as linguas,*
  - *acordos sobre a* ***terminoloxía*** *que se vaia empregar,*
  - *acordos sobre o tratamento que se lles dará aos* ***contidos****,*
  - *acordos sobre os* ***criterios de avaliación*** *e aos* ***estándares de aprendizaxe*** *similares en cada materia lingüística,*
  - *acordos* ***para evitar a repetición dos aspectos comúns á aprendizaxe de calquera lingua****.*

- ***Os métodos docentes deberán favorecer a motivación*** *por aprender nos alumnos/as, polo que os docentes deberán ser quen de xerar neles* ***curiosidade*** *e a necesidade de adquirir coñecementos, habilidades e valores. Recoméndase:*
  - ***A aprendizaxe por proxectos*** *(proposta dun plan de acción co que se busca conseguir un resultado práctico). Esta metodoloxía favorece a investigación, a reflexión e a crítica.*
  - ***O uso do portfolio*** *(carpeta de aula virtual ou material, que aporta información sobre o alumnado e permite mostrar os resultados da súa aprendizaxe, reforzando o proceso de avaliación continua.*

- *O profesorado debe procurar:*
  - ***que o alumnado comprenda o que aprende***
  - ***que o alumnado saiba para que aprende***
  - ***que o alumnado sexa capaz de usar / aplicar o aprendido en distintos contextos dentro e fóra da aula.***

1.2. Cambios nos recursos didácticos:

- ❖ O papel do docente como xerador dos seus propios recursos xunto ao enfoque interdisciplinar e integrador que a lei demanda impide o uso tradicional do libro de texto como referente máximo no proceso de ensino – aprendizaxe, polo que este converterase nun **Libro de Apoio** para o alumnado, pero será só un recurso máis, nunca o único.
- ❖ A innovación metodolóxica ao servizo do desenvolvemento das competencias clave trae consigo novos recursos que a propia lei sinala como necesarios: ***Promoverase a integración e o uso das tecnoloxías da información e da comunicación na aula, como recurso metodolóxico eficaz para desenvolver as tarefas de ensino e aprendizaxe.***

2. ACORDOS ACADADOS NO IES FÉLIX MURIEL

2.1. Acordos metodolóxicos

Pretendemos reforzar os aspectos prácticos. Cómpre, polo tanto, poñer especial atención na oralidade e nas competencias activas: aproveitar os recursos que ofrece a biblioteca, así como fomentar as tecnoloxías da información e da comunicación, e fomentar a investigación en grupo e o traballo colaborativo do alumnado. Neste sentido guíannos sobre todo tres consideracións fundamentais:

- Desde o sistema educativo os alumnos/as teñen que ter acceso aos elementos e instrumentos básicos da cultura galega e, desde ela, á cultura universal.
- O alumno/a ten que ser o protagonista fundamental dentro da aula e non un mero receptor. En consecuencia, debemos procurar prescindir ao máximo do hábito da explicación teórica e intentar que a figura do profesor/a sexa a de dinamizador das actividades que propomos.
- O alumno/a debe romper coa dinámica da aprendizaxe indutiva, entrando noutra máis orixinal, reflexiva e lúdica, a aprendizaxe interactiva, que lle permita alcanzar a madureza lingüística propia da súa etapa.

Seguiremos as liñas metodolóxicas enumeradas no Decreto 133/2007, que son as seguintes:

- ✓ Fomentar a participación, a reflexión, tanto individual como grupal.
- ✓ Operar non só sobre o concreto, senón tamén sobre conceptos, ideas.
- ✓ Fomentar a formulación de hipóteses.
- ✓ Buscar, seleccionar e tratar a información.

- ✓ Fomentar a confrontación clara e respectuosa.
- ✓ Insistir na ordenación, comparación e xerarquización das ideas.
- ✓ Elaborar percorridos ordenados desde a formulación da hipótese até os resultados.
- ✓ Expresar correcta, clara e ordenadamente os resultados.
- ✓ Comprobar a aprendizaxe noutros contextos diferentes ao utilizado.
- ✓ Relacionar os saberes aprendidos nas distintas materias.

MATERIAIS

O alumnado deberá asistir a clase cos seguintes recursos materiais sempre á súa disposición:

- **Carpeta de linguas** (unha carpeta para todas as materias lingüísticas: LGL, LCL, LE (inglés, francés ou portugués) e LC (latín e/ou grego)
- **Caderno TIL de Comunicación**
- **Folios en branco (**entregaráselles un folio "patrón")
- **Bolígrafo** (un azul ou negro e un vermello)
- **Correo electrónico** (con autorización da nai, pai ou persoa titora)

2. 2. Acordos terminolóxicos

En Morfoloxía

1. Empregaremos a denominación "clases de palabras" en 1º, 2º e 3º ESO, podendo introducir "categorías gramaticais" en 4º e Bacharelato.

2. As clases de palabras:
   I. Substantivo
   II. Adxectivo (a secas, sen engadir "cualificativo"),
   III. Verbo.
      I. Os tempos verbais :
         I. simples: presente, pretérito imperfecto, pretérito perfecto , futuro, condicional
         I. compostos: pretérito perfecto composto, pretérito pluscuamperfecto, futuro perfecto, condicional perfecto, pretérito anterior.
         I. non persoais: infinitivo, xerundio e participio.
         I. voces: activa, pasiva (voz media só en bacharelato)

- Adverbio (adverbio relativo empregarase a partir de 4º ESO)
- Preposición
- Conxunción
- Interxección
- Pronome: O que está en lugar do nome. Tipos: Persoal
  - Demostrativo
  - Posesivo
  - Numeral (cardinal, ordinal)
  - Indefinidos
  - Interrogativos
  - Exclamativos
  - Relativos

3. A segmentación en morfemas:

- Morfema: Parte máis pequena da palabra con significado. Ten significado léxico ou gramatical
- Clasificación: Prefixo + raíz + interfixo+ sufixo (derivativo, alterativo e flexivo).

En Sintaxe (LGL e LCL)

I. En 1º-2º-3º ESO utilizaremos a terminoloxía propia da Gramática Funcional. Pero no resto dos cursos manteremos a terminoloxía da Gramática Tradicional até que o TIL se vaia incorporando en cada curso progresivamente (en 2016-17 incorporouse en 1ºESO, en 2017-18 incorporouse en 2ºESO, en 2018-19 incorporouse en 3ºESO, en 2019-20 incorporarase en 4ºESO, en 2020-21 incorporarase en Bacharelato)

II. Eliminamos dos mínimos os Estándares Avaliables referidos á Análise Sintáctica. (1º e 2º ESO)

III. O punto de partida en 1º ESO xirará arredor dos problemas de concordancia e das oracións inacabadas, sempre procurando o respecto polas propiedades textuais e buscando a reflexión metalingüística a partir do uso lingüístico.

Iç. En 1º e 2º ESO empregamos frase (se non ten verbo) e oración (se ten verbo).

2.3. Acordos sobre os Contidos

Nas linguas, en toda a etapa da ESO, centrarémonos nos cinco ámbitos propostos por **Oriol Guash**:

1. O desenvolvemento de habilidades de comprensión e expresión, oral e escrita
2. O coñecemento das situacións discursivas e os xéneros de texto
3. A interdependencia entre o uso lingüístico e a reflexión metalingüística
4. O coñecemento da diversidade lingüística
5. As actitudes lingüísticas [deben ser positivas deica a variedade]

Ademais, en 3ºESO e en 4ºESO abordaremos as etapas que correspondan da Literatura (LGL e LCL), se ben ese labor realizarase a través do traballo con textos literarios.

2.4. Acordos sobre os Instrumentos de Avaliación

Servirémonos de diversos procedementos e instrumentos de avaliación, elaborados polo grupo TIL:

Observación directa do labor do alumnado	Libreta ou Diario de Aula
Producións escritas do alumnado	Rúbricas e/ou Criterios de Corrección
Producións orais do alumnado	Rúbricas
Probas escritas	Rúbricas e/ou Criterios de Corrección
Probas de comprensión e/ou expresión oral	Rúbricas e/ou Criterios de Corrección
Proxectos de Investigación	Rúbricas

Procuraremos **avaliar por competencias**, pois calquera actividade, tarefa ou traballo proposto baixo o enfoque comunicativo implica:

- Aprender a aprender, pois é preciso que o alumnado siga as indicacións dadas para a realización da tarefa e avalíe o labor realizado ao longo da mesma. **(CAA)**

- Escoita activa para asegurar a comprensión e a produción textual solicitada, ben oralmente ben por escrito. **(CCL)**

- Socialización, respecto pol@ compañeir@ e colaboración para que o grupo de traballo obteña un bo resultado que redunde nunha boa nota para cada individuo do grupo. **(CSC)**

- Respecto por todas as linguas que se deben utilizar no desenvolvemento da tarefa, o que leva ao respecto polos seus falantes e polas culturas que representan esas linguas. **(CCEC)**

- Autonomía e iniciativa persoal para desenvolver o traballo sen depender constantemente das indicacións da persoa docente e para corrixir os erros ou solucionar problemas que poidan xurdir ao longo do proceso**.(CSIEE)**

- Comprensión de gráficas, mapas e porcentaxes para utilizar certas fontes documentais ou para a autoavaliación (poñer unha nota) o traballo realizado. **(CMCCT)**

- Manexo das novas tecnoloxías para buscar información, para comunicarse c@s compañeir@s, para enviar as tarefas adecuadamente, para presentar o resultado final do seu traballo... **(CD)**

OBSERVACIÓN: As **Rúbricas** e as **Avaliacións Iniciais por Competencias para 1º e 2º ESO**, poden descargarse da **Aula Virtual TIL**. Alí atópanse a disposición do profesorado todos os documentos xerados desde o grupo de traballo e que forman parte deste Caderno, dos Anexos para as Programacións e do **Caderno TIL de Comunicación (alumnado).**

2.5. Acordos sobre as recuperacións

1. Consideramos unha organización dos dous niveis educativos en tres ciclos de dous cursos cada un. Polo que as consideracións para 1º-2ºESO, 3º-4ºESO e 1º-2ºBach serán distintas.

2. Consideramos que na ESO todo o rexe o principio de avaliación continua e o desenvolvemento das competencias clave, máis alá da aprendizaxe e avaliación de contidos conceptuais. Pola contra, en Bacharelato, aínda que estean presentes eses dous aspectos, as probas externas de ABAU condicionan a docencia.

Para 3º e 4º ESO consideramos:

a. Que, desde a avaliación inicial ata a avaliación final, debemos valorar o percorrido académico do alumnado, atendendo á súa diversidade; polo que debemos realizar unha avaliación individualizada que permita observar en que aspectos o alumno/a precisa mellorar para acadar os obxectivos do curso; en consecuencia, no final de curso, adaptaremos os instrumentos de avaliación ás necesidades do alumno/a, servíndonos

daqueles nos que o alumno/a previamente non obtivera un resultado satisfactorio.

b. Que, desde o respecto ao proceso de avaliación continua, non podemos diferenciar as avaliación con porcentaxes distintas para cada unha, pois acadar os obxectivos na 3ª avaliación, implica acadar os obxectivos do curso.

c. Que non é pertinente ningunha referencia ao concepto de “recuperación”.

2.6. Acordos arredor das lecturas

<table>
<tr><th colspan="2">LECTURAS</th><th>NIVEL EDUCATIVO</th><th>TIPO DE LECTURA (froita ou gominola)</th><th>OBXEC-TIVOS</th><th>INSTRUMENTO DE AVALIACIÓN</th></tr>
<tr><td colspan="2">Textos de distintos tipos: expositivos, argumentativos, narrativos, descritivos... cartas, reclamacións...</td><td>Todos os niveis educativos</td><td>Froita</td><td>Desenvolver os contidos de Comunicación Oral e escrita</td><td rowspan="3">• Produción textual
• Rúbricas</td></tr>
<tr><td colspan="2">Textos xornalísticos</td><td>Todos os niveis educativos</td><td>Froita</td><td>Desenvolver os contidos de Comunicación Oral e escrita</td></tr>
<tr><td colspan="2">Textos literarios: poemas e relatos</td><td>Todos os niveis educativos</td><td>Froita</td><td>Desenvolver os contidos de Comunicación Oral e escrita</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Lecturas obrigatorias</td><td>Lectura na aula</td><td>1º-2ºESO</td><td>Froita</td><td>Aprender a Ler comprensiva e expresivamente</td><td rowspan="2">• Proba escrita
• Proba oral</td></tr>
<tr><td>Lectura fóra da aula</td><td>A partir de 3ºESO</td><td>Froita</td><td>Fomentar a lectura dos clásicos e Crear hábito</td></tr>
</table>

				lector	
Lecturas voluntarias: novelas, libros de poemas, cómics...		Todos os niveis educativos	Gominola ou escollen @s alumn@s	Crear hábito lector	• Charla informal fóra da aula • Convencer a un compañeir@ que lea a obra • Produto artístico

OBSERVACIÓNS:

- Nas materias de LGL , LCL e Inglés a metodoloxía é moi semellante á hora de abordar as lecturas.
- Na materia de Francés non haberá lecturas fóra da aula.
- As **lecturas "froita"** son aquelas que consideramos necesarias abordar na aula como docentes de Literatura, para abrirlles as portas dos clásicos ao noso alumnado.
- As **lecturas "gominola"** están ao servizo do fomento de hábitos lectores, con elas pretendemos que o noso alumnado se entreteña e non fuxa dos libros.

PROXECTO TIL DE LGL E LCL PARA 3°ESO

XOVES XORNALISTAS

INTRODUCIÓN

Desde os Departamentos Didácticos de LGL e LCL, queremos iniciar o vindeiro curso 2019-20, no nivel de 3ºESO, un proxecto baseado nos principios que rexen o labor do grupo de traballo TIL (Tratamento Integrado de Linguas): comunicación, plurilingüismo inclusivo e normalización da lingua galega.

Como punto de partida situámonos nun dos contidos curriculares comúns: a *participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, relacionados cos elementos transversais e nos que se eviten estereotipos lingüísticos ou culturais. Así como a identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha* ***competencia comunicativa integrada.***

Ademais o proxecto enmárcase legalmente ao abeiro dos seguintes artigos, decretos e leis:

- LOE. Título preliminar, capítulo I, sobre ***Principios e fins da educación***, no artigo 1: *O fomento e a promoción da investigación, a experimentación e a* ***innovación educativa.***

- LOE. capítulo IV, apartado b) do artigo 105: ***O recoñecemento do labor del profesorado****, atendendo á súa especial dedicación ao centro e á implantación de plans que supoñan* ***innovación educativa,*** *por medio de incentivos económicos e profesionais correspondentes.*

- LOMCE. Artigo 132, referido ás **competencias da persoa directora**, no apartado c): "promover a **innovación educativa**".

- **Decreto 86/2015**, artigo 5 sobre a ***Autonomía dos centros docentes***, punto primeiro: *Os centros docentes, dentro do marco establecido pola consellería con competencias en materia de educación,* ***desenvolverán a súa autonomía pedagóxica e organizativa, favorecerán o traballo en equipo do profesorado e estimularán a actividade investigadora a partir da súa práctica docente.***

- **Decreto 86/2015**, apartado III, sobre as **recomendacións do Consello e do Parlamento Europeo** en materia de **competencias clave:** *Para lograr este proceso de cambio curricular cómpre favorecer unha **visión interdisciplinar** e, de xeito especial, posibilitarlle unha **maior autonomía á función docente**, de forma que permita satisfacer as demandas dunha maior personalización da educación. O papel do persoal docente é fundamental, pois debe ser quen de **deseñar tarefas ou situacións de aprendizaxe que posibiliten a resolución de problemas e a aplicación dos coñecementos aprendidos, xa que os contidos están subordinados á acción.***

- **Decreto 86/2015**, punto 2 do artigo 17: ***Os centros docentes terán autonomía para organizar os grupos e as materias de maneira flexible e para adoptar as medidas de atención á diversidade máis adecuadas ás características do seu alumnado** e que permitan o mellor aproveitamento dos recursos de que dispoña.*

Tendo en conta este último artigo, consideramos que un dos grupos de alumn@s participantes neste proxecto debería ser o grupo de "ensinanzas aplicadas", para atender máis adecuadamente ás necesidades deste alumnado adoptando **medidas de atención á diversidade**, tal e como recolle o devandito decreto.

Finalmente, démoslle o nome de ***Xoves Xornalistas*** polos obxectivos que perseguimos e a metodoloxía que empregaremos.

OBXECTIVOS

- **Para o profesorado:**

1. Promover un ensino-aprendizaxe baseado nun enfoque comunicativo e no desenvolvemento das competencias clave.
    a. Mellorar a CCL do alumnado.
    b. Facer máis atractiva a formación lingüística do alumnado.
    c. Non repetir conceptos teóricos no ensino de LGL e LCL.
    d. Usar a mesma terminoloxía.
2. Contribuír á normalización da lingua galega:
    a. Compartir, ademais da metodoloxía, obxectivos, contidos e criterios de avaliación entre LGL e LCL.
    b. Derrubar os prexuízos lingüísticos.
3. Mellorar a formación con respecto ao plurilingüismo:
    a. Desenvolver a competencia plurilingüe do alumnado, evitando unha múltiple competencia monolingüe.
    b. Colaborar no respecto pola diversidade lingüística.

- **Para o alumnado:**

1. Desenvolver a confianza en si mesmo, en si mesma, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
2. Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
3. Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, a lectura e o estudo da Literatura.
4. Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia e como expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe.

CONTIDOS

CONTIDOS LCL	CONTIDOS LGL

BLOQUE 1. COMUNICACIÓN. OÍR E FALAR

1. Comprensión e interpretación de textos orais:

- en relación co ámbito de uso: persoal, educativo ou escolar, e social (**debates**, coloquios, conversas espontáneas, presentacións, relatorios e intervencións en mesas redondas);
- en relación coa súa finalidade (textos **narrativos**, **descritivos**, instrutivos, **expositivos** e **argumentativos**);
- en relación cos medios de comunicación audiovisual (**entrevistas**, **noticias**, **crónicas, reportaxes e artigos de opinión**).

2. Desenvolvemento de habilidades de escoita activa, cunha actitude:

- de interese, cooperación e respecto ante as intervencións orais, sobre todo en exposicións do profesorado ou do alumnado.
- crítica e reflexiva ante as mensaxes discriminatorias dos medios de comunicación, con especial atención aos programas de carácter informativo: noticias reportaxes e crónicas.

3. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias para a produción de textos orais. Aspectos verbais e non verbais:

- para falar en público (**exposicións orais**): planificación do discurso nas prácticas orais formais e informais.
- con axuda das TIC (**presentacións informáticas**), para a produción de textos orais sobre temas de actualidade.
- para participar en debates, coloquios e conversas espontáneas respectando as normas básicas de interacción, intervención e cortesía que regulan estas prácticas orais.

4. Construción de discursos adecuados a distintos rexistros, coherentes e ben organizados sobre calquera tema.

BLOQUE 2. COMUNICACIÓN. LER E ESCRIBIR

1. Coñecemento e uso das técnicas de análise (identificación do tema e subtemas, estrutura e intención) e as estratexias necesarias para a lectura comprensiva, a crítica e a interpretación de textos escritos:

- propios da vida cotiá e das relacións sociais (convocatorias, actas de reunión e regulamentos
- propios do ámbito educativo, especialmente os expositivos e explicativos (enciclopedias, webs educativas e outros materiais de consulta).
- propios dos medios de comunicación e distinción dos contidos informativos e das opinións en **entrevistas**, **crónicas**, **reportaxes** e

artigos de opinión.
- narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos.

2. Actitude reflexiva e crítica ante a lectura de calquera tipo de texto, para detectar prexuízos e discriminacións.

3. Utilización progresivamente autónoma dos dicionarios, da biblioteca escolar e das TICs para:
- obter información e convertela en coñecemento,
- organizar os contidos, mellorar a presentación e corrixir erros,
- como un medio de comunicación e interrelación social a través da escritura.

4.Produción (con adecuación, coherencia, cohesión e respecto polas normas morfolóxicas, ortográficas e tipográficas), en formato papel ou dixital, de textos escritos e audiovisuais:
- propios da vida cotiá e das relacións sociais (convocatorias, actas de reunión e intervencións en foros),
- propios dos medios de comunicación (entrevistas, crónicas e reportaxes);
- narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos relacionados co ámbito persoal, educativo ou escolar, e social.

BLOQUE 3. FUNCIONAMENTO DA LINGUA

1. Recoñecemento, uso e explicación das categorías gramaticais (CLASES DE PALABRAS): substantivo, adxectivo, artigo, demostrativo, posesivo, numeral, indefinido, pronome, verbo, adverbio, preposición, conxunción e interxección.
- Recoñecemento, explicación e uso dos **procedementos de creación de palabras (derivación e composición)**.

2. Recoñecemento, identificación e explicación do uso dos grupos de palabras(de cara á mellora da construción de textos orais e escritos) no marco da oración simple (CLÁUSULA):
- relacións que se establecen entre os elementos
- funcións sintácticas
- unidades que as desempeñan

3. Coñecemento e uso das normas ortográficas e gramaticais, recoñecendo o seu valor social e a necesidade de cinguirse a elas para conseguir unha comunicación eficaz.

4. Recoñecemento, uso e explicación das propiedades textuais:
- Uso reflexivo da puntuación en relación coa cohesión textual, dos

conectores textuais (presentativos, secuenciadores, de adición)e dos principais mecanismos de referencia interna, tanto gramaticais como léxicos.

- Explicación progresiva da coherencia do discurso, tendo en conta as relacións gramaticais e léxicas que se establecen no interior do texto e a súa relación co contexto.
- Identificación da estrutura dun texto, a construción dos parágrafos e a vinculación e progresión temáticas en textos alleos e propios.
- Recoñecemento e delimitación na intención comunicativa expresada, en función da persoa que fala ou escribe. Expresión da obxectividade e a subxectividade a través das modalidades oracionais e as referencias internas ao emisor e ao receptor nos textos.

5. Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, relacionados cos elementos transversais e nos que se eviten estereotipos lingüísticos ou culturais.

- Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha **competencia comunicativa integrada.**

BLOQUE 4. LINGUA E SOCIEDADE

1. O plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade e consciencia da necesidade e das potencialidades de enriquecemento persoal e colectivo do uso normalizado da lingua galega:

- Desenvolvemento de actitudes positivas cara ao proceso de recuperación do galego.
- Desenvolvemento de actitudes contrarias aos prexuízos lingüísticos.
- Valoración das linguas como medios de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo.

2. As orixes históricas da realidade plurilingüe de España, e valoración como fonte de enriquecemento persoal e como mostra da riqueza do noso patrimonio histórico e cultural.

- Situación sociolingüística e legal das linguas do Estado español.
- Recoñecemento e valoración dos principais fenómenos que caracterizan as variedades das linguas:
  - Variedades xeográficas, diastráticas e diafásicas
    - uso normalizado da variante dialectal propia da zona
  - A función da lingua estándar
    - utilización da variante estándar da lingua en situacións de carácter formal.

	3. A orixe, formación e historia social da lingua galega. ➢ Etapas da historia social da lingua galega desde os seus inicios ata 1916 ➢ Análise e comprensión das causas e consecuencias dos feitos máis relevantes. ➢ A lusofonía. **4. Situación sociolingüística actual do galego:** ➢ usos e actitudes no contorno máis próximo (aula e barrio), ➢ aproximación aos prexuízos lingüísticos máis evidentes.

BLOQUE 5. LITERATURA

1. Lecturas expresivas e comprensivas de obras e textos (narrativos, poéticos, teatrais e ensaísticos)da literatura galega, española e universal:

- ➢ como fonte de pracer e de coñecemento do mundo
- ➢ para lograr o desenvolvemento dos propios gustos literarios, e autonomía lectora.

2. Creación ou recreación de textos sinxelos de intención literaria:

- ➢ partindo das características dos traballados na aula
- ➢ co fin de desenvolver o gusto pola escrita
- ➢ para expresar sentimentos e xuízos.

3. Utilización de fontes básicas de información e familiarización coas TIC para a realización de traballos e cita axeitada destas.

4. Elaboración de traballos individuais e/ou en grupo, nos que se describan, analicen e comenten textos literarios representativos:

- ➢ da Literatura Galega desde a Idade Media ata 1916
- ➢ da Literatura Española da Idade Media ao Século de Ouro.

5. Aproximación aos xéneros literarios e ás obras máis representativas da literatura española da Idade Media ao Século de Ouro a través da lectura e	**5. Identificación e comprensión das distintas épocas e períodos da literatura galega desde as súas orixes na Idade Media ata 1916.**

explicación de fragmentos significativos. ➢ Explicación dos xéneros para Lit. Castelá e Lit. Galega. ➢ As orixes da Literatura. Os cantares de xesta. **(novembro)** o A chanson de Roland e o poema do Mio Cid o Dos poemas épicos aos romances o Da lírica popular á lírica culta o Da poesía á narrativa o O *Descort plurilingüe* de Rimbaut de Vaqueiras ➢ Renacemento **(2° trimestre)** ➢ Barroco **(3° trimestre)**	➢ Explicación das épocas (contextualización) para Lit. Galega e Lit. Castelá. ➢ As orixes da Literatura. As cancións de muller. **(novembro)** o Carxas, chansons de femmes, cantigas de amigo o Das cantigas de amigo ás cantigas de amor o Das cantigas de amor profanas ás relixiosas o Das cantigas amorosas ás cantigas de burlas o O *Descort plurilingüe* de Rimbaut de Vaqueiras ➢ Séculos Escuros (situación sociolingüística que condiciona a literatura culta galega). **(2° trimestre)** ➢ Rexurdimento **(3° trimestre)**

LENDA:

(vermello)	**Explicacións a cargo da docente de LCL**
(azul)	**Explicacións a cargo da docente de LGL**

CONCRECIÓN DE ESTÁNDARES

LGL e LCL. ESO. 3º Curso					
Contidos **LGL – LCL** Explicacións da docente de LCL Explicacións da docente de LGL	**Temporalización**	Competencias clave	**Procedementos de avaliación**	**Instrumentos de avaliación**	**Concreción dos estándares de aprendizaxe**
Bloque 1. ***Comunicación oral. Escoitar e falar***					
1. Comprensión e interpretación de textos orais: ▪ en relación co ámbito de uso: persoal, educativo ou escolar, e social (**debates**, coloquios, conversas espontáneas, presentacións, relatorios e intervencións en mesas redondas); ▪ en relación coa súa finalidade (textos **narrativos**, **descritivos**, instrutivos, **expositivos** e **argumentativos**); ▪ en relación cos medios de comunicación audiovisual (**entrevistas**, **noticias**, **crónicas**, **reportaxes e artigos de opinión**).	▪ As pautas serán dadas no inicio do **1º trimestre** ▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse e xeraranse ao longo de **todo o curso.** ▪ De xeito interdisciplinar e transversal, abordarase a linguaxe sexista arredor das tarefas deseñadas para o **25N** e para **8M**	▪ CCL ▪ CAA	✓ Procura de información na rede seguindo unhas pautas dadas ✓ Lectura de xornais impresos e dixitais	✓ Observación directa (OD)	**1. Comprende e interpreta con axuda a intención comunicativa e a idea xeral de textos orais dos medios de comunicación audiovisual e é quen de elaborar esquemas, resumos e comentarios críticos respectando as propiedades textuais e a corrección gramatical , procurando unha linguaxe inclusiva e desprovista de prexuízos.**
			✓ Elaboración de resumos orais e escritos ✓ Elaboración de novas semellantes ás lidas	✓ Produción textual (PT)	
			✓ Intervencións para preguntar o que non se entende ✓ Intervencións para responder ao que se lle pregunta	✓ OD	
		▪ CCL ▪ CAA	✓ Coloquio ou Debate arredor dun asunto de actualidade ✓ Elaboración de sinxelos comentarios	✓ OD ✓ PT	**2. Interpreta a intención dunha mesma noticia en distintos medios e é quen de desenvolver oralmente un comentario.**
		▪ CCL ▪ CSC	✓ Intervencións cotiás na aula ✓ Coloquio ou Debate arredor das tarefas domésticas, da publicidade sexista e da violencia machista. ✓ Recollida de datos no entorno familiar e nos medios de comunicación. ✓ Participación nas tarefas deseñadas para o **25N** e para o **8M** ✓ **Colaboración co ENDLG**	✓ OD ✓ Tarefa semanal (TF) ✓ Tarefa Voluntaria (TV)	**3. Coñece estimulad@ pola persoa docente os prexuízos sexistas e machistas nos usos lingüísticos e é quen de rexeitalos nas súas intervencións planificadas e/ou espontáneas.**
		▪ CCL ▪ CAA	✓ Escoita activa durante a proxección dun programa informativo ✓ Intervencións para responder ao que	✓ OD ✓ PT	**4. Comprende e interpreta con axuda a estrutura, a intención comunicativa e a idea xeral de textos orais (instrucións, charlas, argumentacións, debates,**

LGL e LCL. ESO. 3º Curso					
Contidos **LGL – LCL** Explicacións da docente de LCL Explicacións da docente de LGL	**Temporalización**	Competencias clave	**Procedementos de avaliación**	**Instrumentos de avaliación**	**Concreción dos estándares de aprendizaxe**
			se lle pregunta en relación á proxección emitida ✓ Coloquio ou Debate arredor dun asunto de actualidade		**exposicións, explicacións...) e é quen de seguir as indicacións para realizar as tarefas (resumos, esquemas, comentarios...), diferenciando as variedades lingüísticas (diacrónicas, diatópicas, diastráticas e diafásicas).**
2. Desenvolvemento de habilidades de escoita activa, cunha actitude: ▪ de interese, cooperación e respecto ante as intervencións orais, sobre todo en exposicións do profesorado ou do alumnado. ▪ crítica e reflexiva ante as mensaxes discriminatorias dos medios de comunicación, con especial atención aos programas de carácter informativo: noticias reportaxes e crónicas.		▪ CCL ▪ CSC ▪ CAA ▪ CSC ▪ CSIEE ▪ CCEC	✓ Intervención en conversas espontáneas ✓ Intervención en conversas reflexivas ✓ Intervención en debates	✓ OD ✓ PT	**5. Coñece e aprecia estimulado pola persoa docente ou polos compañeiros/as as normas de cortesía (escoita activa, interese e respecto) e é quen de aplicalas nas súas intervencións planificadas e/ou espontáneas para dar a súa opinión.**
			✓ Sesións de gravacións de textos preparados, así como de conversas espontáneas	✓ OD ✓ TS	**6. Coñece e aprecia estimulado pola persoa docente ou polos compañeiros/as os aspectos prosódicos (entoación, pausas, ton, timbre e volume) e é quen de aplicalos nas súas intervencións planificadas e/ou espontáneas.**
			✓ Intervención en conversas espontáneas ✓ Intervención en conversas reflexivas ✓ Intervención en debates	✓ OD	**7. Coñece (con escasas dúbidas) e aprecia estimulado pola persoa docente ou polos compañeiros/as as pronuncias correctas así como os prexuízos nos usos das variedades do galego e é quen de autocorrixirse e de rexeitalos e usar a variante dialectal da súa contorna nas súas intervencións**

LGL e LCL. ESO. 3º Curso					
Contidos LGL – LCL (red) Explicacións da docente de LCL (blue) Explicacións da docente de LGL	**Temporalización**	Competencias clave	**Procedementos de avaliación**	**Instrumentos de avaliación**	**Concreción dos estándares de aprendizaxe**
3. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias para a produción de textos orais. Aspectos verbais e non verbais: ➢ para falar en público (**exposicións orais**): planificación do discurso nas prácticas orais formais e informais. ➢ con axuda das TIC (**presentacións informáticas**), para a produción de textos orais sobre temas de actualidade. ➢ para participar en debates, coloquios e conversas espontáneas respectando as normas básicas de interacción, intervención e cortesía que regulan estas prácticas orais.		▪ CCL ▪ CSC ▪ CAA	✓ Intervencións e exposicións na aula	✓ OD ✓ PT	**8. Produce textos orais e é quen de realizar intervencións planificadas e/ou espontáneas (con ou sen guuión previo), adecuadas ao contexto, respectando as regras de interacción, cinxíndose ao tema e ás indicacións dadas e empregando expresións propias do galego, dun xeito cada vez máis rico e variado. Ademais é quen de autocorrixirse e autoavaliarse.**
4. Construción de discursos adecuados a distintos rexistros, coherentes e ben organizados sobre calquera tema.		▪ CCL ▪ CSC ▪ CSIEE ▪ CAA ▪ CCEC ▪ CSC ▪ CSIEE	✓ Intervención en exposicións, conversas espontáneas e reflexivas, en debates e coloquios na aula. ✓ Escoita activa. ✓ Autocorrección e autoavaliación. ✓ Coavaliación e corrección dos demais.	✓ PT ✓ OD	**9. Produce (con autonomía progresiva) textos orais e é é quen de desenvolverse en situacións da vida cotiá, adecuando a prosodia, a pronuncia e o léxico á situación concreta de comunicación, diferenciando o rexistro formal do coloquial e autocorrixíndose.**

LGL e LCL. ESO. 3º Curso					
Contidos **LGL – LCL** Explicacións da docente de LCL Explicacións da docente de LGL	**Temporalización**	Competencias clave	**Procedementos de avaliación**	**Instrumentos de avaliación**	**Concreción dos estándares de aprendizaxe**
3. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias para a produción de textos orais. Aspectos verbais e non verbais: ➢ para falar en público (**exposicións orais**): planificación do discurso nas prácticas orais formais e informais. ➢ con axuda das TIC (**presentacións informáticas**), para a produción de textos orais sobre temas de actualidade. ➢ para participar en debates, coloquios e conversas espontáneas respectando as normas básicas de interacción, intervención e cortesía que regulan estas prácticas orais.	▪ Para a procura de información na rede as pautas serán dadas no inicio do **1º trimestre** ▪ Para a elaboración dunha presentación informática as pautas serán dadas ao longo do **2º trimestre** ▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse e xeraranse ao longo de **todo o curso**.	▪ CD ▪ CAA ▪ CSIEE ▪ CCL ▪ CSC	✓ Procura de información na rede seguindo unhas pautas dadas ✓ Lectura de xornais dxitais	✓ OD ✓ TS	**10. Coñece e aprecia estimulado pola persoa docente ou polos compañeiros/as os medios de información dixitais e é quen de obter información e servirse das TIC para as súas presentacións**
Bloque 2. Comunicación escrita. Ler e escribir					

LGL e LCL. ESO. 3º Curso					
Contidos LGL – LCL (vermello) Explicacións da docente de LCL (azul) Explicacións da docente de LGL	**Temporalización**	Competencias clave	**Procedementos de avaliación**	**Instrumentos de avaliación**	**Concreción dos estándares de aprendizaxe**
1. Coñecemento e uso das técnicas de análise (identificación do tema e subtemas, estrutura e intención) e as estratexias necesarias para a lectura comprensiva, a crítica e a interpretación de textos escritos: ➢ propios da vida cotiá e das relacións sociais (convocatorias, actas de reunión e regulamentos ➢ propios do ámbito educativo, especialmente os expositivos e explicativos (enciclopedias, webs educativas e outros materiais de consulta). ➢ propios dos medios de comunicación e distinción dos contidos informativos e das opinións en **entrevistas**, **crónicas**, **reportaxes** e **artigos de opinión**. ➢ **narrativos**, **descritivos**, instrutivos, **expositivos** e **argumentativos**.	▪ As pautas serán dadas no **1º trimestre** ▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse e xeraranse ao longo de **todo o curso**.	▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC ▪ CD	✓ Elaboración de esquemas ✓ Elaboración de resumos ✓ Lectura comprensiva	✓ OD ✓ PT	**11. Utiliza técnicas de análise e síntese do contido e é quen de seleccionar as ideas fundamentais dun texto, xerarquizalas e elaborar un resumo, táboas, cadros ou mapas conceptuais.**
			✓ Cumprimento de indicacións dadas para a procura de información ou a realización dunha tarefa. ✓ Lectura comprensiva	✓ TS	**12. Coñece (con escasas dúbidas) e utiliza as distintas fontes para obter información sobre o significado das palabras e é quen de servirse delas para a realización das súas tarefas académicas (procurar información nun dicionario, interpretar símbolos, ampliar información en xornais e medios audiovisuais...**
			✓ Lectura comprensiva ✓ Elaboración de esquemas ✓ Elaboración de resumos ✓ Comunicación coa persoa docente a través do correo electrónico do grupo e da Aula Virtual	✓ OD ✓ PT ✓ TS	**13. Comprende e interpreta o contido de textos propios da vida cotiá e é quen de responder a correos electrónicos, mensaxes de móbil...**
			✓ Lectura comprensiva ✓ Elaboración de esquemas ✓ Elaboración de resumos ✓ Produción de textos narrativos ✓ Exposicións de temas	✓ OD ✓ PT ✓ TS	**14. Comprende e interpreta con axuda o contido de textos propios dos medios de comunicación é quen de ler adecuadamente un xornal, diferenciando información de oponión.**
			✓ Lectura comprensiva ✓ Elaboración de esquemas ✓ Elaboración de definicións adecuadas	✓ OD ✓ PT ✓ TS	**15. Comprende e interpreta con axuda o contido de textos académicos e é quen de servirse deles para a realización de tarefas escolares.**

LGL e LCL. ESO. 3º Curso					
Contidos **LGL – LCL** (vermello) **Explicacións da docente de LCL** (azul) **Explicacións da docente de LGL**	**Temporalización**	Competencias clave	**Procedementos de avaliación**	**Instrumentos de avaliación**	**Concreción dos estándares de aprendizaxe**
			✓ Cumprimento de indicacións dadas para a procura de información ou a realización dunha tarefa.	✓ OD ✓ PT ✓ TS	**16. Coñece e respecta as indicacións para a realización de tarefas e é quen de realizalas dun xeito progresivamente máis autónomo servíndose especialmente das TIC pero utilizando cada vez máis fontes de información.**
			✓ Lectura comprensiva ✓ Elaboración de esquemas ✓ Elaboración de definicións adecuadas	✓ OD ✓ PT ✓ TS	▪ **15. Comprende e interpreta con axuda o contido de todo tipo de textos e é quen de servirse deles para a realización de tarefas escolares.**
3. Utilización progresivamente autónoma dos dicionarios, da biblioteca escolar e das TICs para: ➢ obter información e convertela en coñecemento, ➢ organizar os contidos, mellorar a presentación e corrixir erros, ➢ como un medio de comunicación e interrelación social a través da escritura.	▪ As pautas serán dadas no **1º trimestre** ▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse ao longo do **curso.**	▪ CCL ▪ CAA ▪ CD	✓ Cumprimento de indicacións dadas para a procura de información ou a realización dunha tarefa.	✓ OD ✓ PT ✓ TS	▪ **16. Coñece e respecta as indicacións para a realización de tarefas e é quen de realizalas dun xeito progresivamente máis autónomo servíndose especialmente das TIC pero utilizando cada vez máis fontes de información que lle permitan formar a súa propia opinión.**
2. Actitude reflexiva e crítica ante a lectura de calquera tipo de texto, para detectar prexuízos e discriminacións.	▪ As pautas serán dadas no **1º trimestre** ▪ As actividades prácticas ou	▪ CCL ▪ CSC	✓ Participación en tarefas e actividades transversais, destinadas á educación en valores. ✓ Participación nas tarefas programadas para o **25N** e para o **8M** ✓ Colaboración co **ENDLG** ✓ Intervencións espontáneas na aula, no	✓ OD ✓ PT ✓ TV	▪ **17. Coñece (con escasas dúbidas) estimulad@ pola persoa docente ou polos compañeiros/as os prexuízos racistas, sexistas e machistas nos usos lingüísticos e é quen de rexeitalos nas súas producións escritas.**

LGL e LCL. ESO. 3º Curso					
Contidos LGL – LCL (vermello) Explicacións da docente de LCL (azul) Explicacións da docente de LGL	Temporalización	Competencias clave	Procedementos de avaliación	Instrumentos de avaliación	Concreción dos estándares de aprendizaxe
	situacións de aprendizaxe realizaranse ao longo do **curso.**		centro e nas saídas didácticas.		
			✓ Participación en tarefas de lectura ✓ Participación no Proxecto de Radio Escolar do ENDLG	✓ OD ✓ TS ✓ TV	**18. Realiza en voz alta (con escasos erros) unha lectura con dicción, entoación e ritmo adecuados, con respecto pola puntuación do texto e pola fonética galega.**
4. Produción (con adecuación, coherencia, cohesión e respecto polas normas morfolóxicas, ortográficas e tipográficas), en formato papel ou dixital, de textos escritos e audiovisuais: ➢ propios da vida cotiá e das relacións sociais (convocatorias, actas de reunión e intervencións en foros), ➢ propios dos medios de comunicación (entrevistas, crónicas e reportaxes); ➢ narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos relacionados co ámbito persoal, educativo ou	▪ As pautas serán dadas no **1º trimestre** ▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse ao longo do **curso.** ▪ O produto final cinxirase ao remate de cada trimestre	▪ CCL ▪ CSC ▪ CD ▪ CAA ▪ CCEC	✓ Elaboración de textos ben cohesionados e con corrección gramatical.	✓ PT	**19. Produce en formato papel ou dixital (con autonomía progresiva) textos escritos que cumpren coas propiedades textuais e é quen de servirse de esquemas, de adecuar o texto á situación comunicativa e de cometer escasos erros ortográficos ou de puntuación. Aplicando a autocorrección antes e despois de entregar a súa tarefa.**
			✓ Elaboración de todo tipo de textos xornalísticos. ✓ Produción de noticias dentro do Proxecto ***Xoves Xornalistas.*** ✓ Produción dun xornal como produto final do Proxecto ***Xoves Xornalistas.***	✓ PT ✓ Produto Final (PF)	**20. Produce en soporte impreso ou dixital (con autonomía progresiva) textos propios dos medios de comunicación e é quen de distinguir as seccións dun xornal e elaborar noticias a partir dun modelo.**
			✓ Produción de textos descritivos, narrativos e expositivos no marco	✓ PT ✓ TF	**21. Produce en soporte impreso ou dixital (con autonomía progresiva) textos narrativos,**

LGL e LCL. ESO. 3º Curso					
Contidos **LGL – LCL** Explicacións da docente de LCL Explicacións da docente de LGL	**Temporalización**	Competencias clave	**Procedementos de avaliación**	**Instrumentos de avaliación**	**Concreción dos estándares de aprendizaxe**
escolar, e social.	e, de xeito conxunto ao final de curso.		do Proxecto ***Xoves Xornalistas..***		**descritivos, expositivos e argumentativos e é quen de crear relatos e redactar temas para as súas tarefas escolares.**
			✓ Realización de tarefas a través da Aula Virtual. ✓ Presentación adecuada das tarefas seguindo as indicacións TIL.	✓ PT ✓ TV	**22. Coñece (con escasas dúbidas) o procesador de textos e é quen de servirse dun editor, dun corrector ortográfico ou de distintas aplicacións web para as súas producións textuais.**
			✓ Comunicación coa persoa docente a través do correo electrónico do grupo e da Aula Virtual. ✓ Realización de tarefas a través da Aula Virtual. ✓ Elaboración de Traballos de investigación. ✓ Participación en distitntos proxectos (TIL, ENDLG, Biblioteca...) ✓ Desenvolvemento do proxecto ***Xoves Xornalistas***.	✓ OD ✓ PT ✓ TS ✓ TV ✓ TF	**23. Compón as súas producións textuais a partir da procura (en distintos soportes) e selección da información (guións, borradores, esquemas...) para convertela en coñecemento e é quen de facelo respectando as propiedades textuais e a corrección ortográfica e gramatical.**
			✓ Corrección na aula dos textos elaborados ou producidos seguindo unhas pautas dadas.	✓ OD	**24. Participa (de modo guiado) nas tarefas de revisión e mellora das producións propias e alleas e é quen de aceptar o erro como parte da aprendizaxe.**
			✓ Realización de tarefas a través da Aula Virtual. ✓ Presentación adecuada das tarefas seguindo as indicacións TIL.	✓ PT ✓ TV	▪ **22. Coñece (con escasas dúbidas) o procesador de textos e é quen de servirse dun editor, dun corrector ortográfico ou de distintas aplicacións web para as súas producións textuais.**
			✓ Corrección na aula dos textos elaborados ou producidos seguindo unhas pautas dadas.	✓ OD	▪ **24. Participa (de modo guiado) nas tarefas de revisión e mellora das producións propias e alleas e é quen de aceptar o erro como parte da aprendizaxe.**

LGL e LCL. ESO. 3º Curso					
Contidos LGL – LCL Explicacións da docente de LCL Explicacións da docente de LGL	Temporalización	Competencias clave	Procedementos de avaliación	Instrumentos de avaliación	Concreción dos estándares de aprendizaxe
Bloque 3. Funcionamento da lingua					
1. Recoñecemento, uso e explicación das categorías gramaticais (CLASES DE PALABRAS): substantivo, adxectivo, artigo, demostrativo, posesivo, numeral, indefinido, pronome, verbo, adverbio, preposición, conxunción e interxección. ➢ Recoñecemento, explicación e uso dos **procedementos de creación de palabras (derivación e composición)**.	▪ As pautas serán dadas **ao longo de todo o curso**. ▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse e xeraranse ao longo de **todo o curso.**	▪ CCL ▪ CAA	▪ Exercicios de análise e construción morfolóxica	▪ Tarefas para realizar na aula arredor dos textos (TA)	**25. Coñece un léxico adecuado e é quen de servirse del para as súas producións textuais (con progresiva autonomía) en distintos contextos e rexistros.**
		▪ CCL ▪ CCA			**26. Recoñece (con escasas dúbidas) as clases de palabras e é quen de identificalas, explicar os seus usos e producir textos servíndose delas correctamente.**
		▪ CCL ▪ CCA			**27. Recoñece e explica a formación de palabras e é quen de identificar as súas partes e crear palabras novas.**
▪ B3.4. A fonética e a fonoloxía do galego con especial atención a posibles interferencias.	▪ As pautas serán dadas **no 2º trimestre**.	▪ CCL ▪ CAA	✓ Intervencións na aula	✓ OD	**28. Coñece (con escasas dúbidas) os fonemas galegos e é quen de utilizalos.**
3. Coñecemento e uso das normas ortográficas e gramaticais, recoñecendo o seu valor social e a necesidade de cinguirse a elas para	▪ As pautas serán dadas **ao longo de todo o curso**.	▪ CCL ▪ CD ▪ CAA	✓ Cumprimento de indicacións dadas para a procura de información ou a realización dunha tarefa. ✓ Procura e selección de información en todo tipo de soportes.	✓ OD	**29. Procura información lingüística en diversas fontes e é quen de servirse dela para as súas producións textuais.**

LGL e LCL. ESO. 3º Curso					
Contidos LGL – LCL Explicacións da docente de LCL Explicacións da docente de LGL	Temporalización	Competencias clave	Procedementos de avaliación	Instrumentos de avaliación	Concreción dos estándares de aprendizaxe
conseguir unha comunicación eficaz.	▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse e xeraranse ao longo de **todo o curso.**		✓ Elaboración de textos ben cohesionados e con corrección gramatical e ortográfica. ✓ Corrección na aula dos textos elaborados ou producidos seguindo unhas pautas dadas.	✓ OD ✓ PT ✓ TS ✓ TV ✓ TA ✓ TF	**30. Coñece e aplica (con progresiva autonomía) as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega e é quen de servirse delas para as súas producións textuais.**
2. Recoñecemento, identificación e explicación do uso dos grupos de palabras(de cara á mellora da construción de textos orais e escritos) no marco da oración simple (CLÁUSULA): ➢ relacións que se establecen entre os elementos ➢ funcións sintácticas ➢ unidades que as desempeñan	▪ As pautas serán dadas **no 3º trimestre**. ▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse e xeraranse ao longo **do 3º trimestre.**	▪ CCL ▪ CAA	✓ Exercicios de análise e construción sintáctica. ✓ Elaboración e corrección de distintos tipos de texto.	▪ TA ▪ PT	**31. Identifica e explica (con escasas dúbidas e autonomía progresiva) as funcións sintácticas clausais e a diferenza entre frases, cláusulas e oraións e é quen de producir textos respectando neles a cohesión e a concordancia.**

LGL e LCL. ESO. 3º Curso					
Contidos **LGL – LCL** (vermello) Explicacións da docente de LCL (azul) Explicacións da docente de LGL	**Temporalización**	Competencias clave	**Procedementos de avaliación**	**Instrumentos de avaliación**	**Concreción dos estándares de aprendizaxe**
4. Recoñecemento, uso e explicación das propiedades textuais: ▪ Uso reflexivo da puntuación en relación coa cohesión textual, dos conectores textuais (presentativos, secuenciadores, de adición)e dos principais mecanismos de referencia interna, tanto gramaticais como léxicos. ▪ Explicación progresiva da coherencia do discurso, tendo en conta as relacións gramaticais e léxicas que se establecen no interior do texto e a súa relación co contexto. ▪ Identificación da estrutura dun texto, a construción dos parágrafos e a vinculación e progresión temáticas en textos alleos e propios. ▪ Recoñecemento e delimitación na intención comunicativa expresada, en función da persoa que fala ou escribe. Expresión da obxectividade e a subxectividade a través das modalidades oracionais e as referencias internas ao emisor e ao receptor nos textos.	▪ As pautas serán dadas **no 1º trimestre**. ▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse e xeraranse ao longo de **todo o curso.**	▪ CCL ▪ CSC	✓ Elaboración de comentarios de texto.	▪ PT	**32. Identifica (con autonomía progresiva) a estrutura dos textos e os elementos da narración e da construción poética e é quen de elaborar comentarios de textos respectando as indicacións que lle foran dadas.**

LGL e LCL. ESO. 3º Curso					
Contidos LGL – LCL Explicacións da docente de LCL Explicacións da docente de LGL	Temporalización	Competencias clave	Procedementos de avaliación	Instrumentos de avaliación	Concreción dos estándares de aprendizaxe
5. Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, relacionados cos elementos transversais e nos que se eviten estereotipos lingüísticos ou culturais. ▪ Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha **competencia comunicativa integrada**.	▪ As pautas serán dadas **no 1º trimestre**. ▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse e xeraranse ao longo de **todo o curso.**	▪ CCL ▪ CAA ▪ CD	✓ Participación no desenvolvemento do Proxecto ***Xoves Xornalistas.*** ✓ Participación nos Proxectos do ENDLG ✓ Seguemento das indicacións dadas nas tarefas deseñadas para o Tratamento Integrado de Linguas	✓ OD ✓ TA ✓ TS ✓ TV ✓ PT	**33. Participa (de xeito guiado) en proxectos para o desenvolvemento TIL e é quen de utilizar varias linguas e relacionalas lingüística e culturalmente, desenvolvendo a súa competencia plurilingüe para aproveitar os coñecementos nunha desas linguas na produción de textos de calquera outra.**
Bloque 4. Lingua e sociedade					
1. O plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade e consciencia da necesidade e das potencialidades de enriquecemento persoal e colectivo do uso normalizado da lingua galega: ➢ Desenvolvemento de actitudes positivas cara ao proceso de recuperación do galego. ➢ Desenvolvemento de actitudes	▪ As pautas serán dadas **no 1º trimestre**. ▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse e	▪ CCL ▪ CSC ▪ CMCCT ▪ CD	✓ Participación en coloquios e debates ✓ Colaboración co ENDLG ✓ Elaboración dun traballo de investigación arredor da situación do galego no mundo.	✓ OD ✓ TV ✓ TS	**34. Valora a lingua propia como instrumento de comunicación e para aprender a aprender, así como símbolo da identidade dun pobo e é quen de diferenciar entre bilingüismo e diglosia, valorar o plurilingüismo inclusivo (a partir da lingua propia) e loitar contra os prexuízos.**
			✓ Exercicios de localización de territorios e linguas a través de mapas. ✓ Elaboración dun traballo arredor das linguas románicas.	✓ OD ✓ TA ✓ TS	**35. Coñece as linguas que que forman parte da nosa familia lingüística é quen de localizalas nun mapa.**

LGL e LCL. ESO. 3º Curso					
Contidos LGL – LCL Explicacións da docente de LCL Explicacións da docente de LGL	Temporalización	Competencias clave	Procedementos de avaliación	Instrumentos de avaliación	Concreción dos estándares de aprendizaxe
contrarias aos prexuízos lingüísticos. ➢ Valoración das linguas como medios de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo.	xeraranse ao longo de **todo o curso.**		✓ Exercicios de localización de territorios e linguas a través de mapas. ✓ Elaboración dun traballo arredor da lusofonía.	✓ OD ✓ TA ✓ TS	**36. Coñece a Lusofonía e é quen de situar os seus territorios nun mapa.**
4. Situación sociolingüística actual do galego: ➢ usos e actitudes no contorno máis próximo (aula e barrio), ➢ aproximación aos prexuízos lingüísticos máis evidentes.	▪ As pautas serán dadas **no 1º trimestre**. ▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse e xeraranse ao longo de **todo o curso.**	▪ CCL ▪ CSC ▪ CD	✓ Intervencións na aula e participación e coloquios e debates. ✓ Elaboración de comentarios, textos argumentativos e artigos . ✓ Colaboración co ENDLG	✓ OD ✓ TA ✓ TS ✓ PT ✓ TV	**37. Describe, interpreta e analiza (a través do seu contexto familiar, de gráficas estatísticas, dos medios de comunicaicón e de tiras cómicas) a situación sociolingüística de Galiza e o concepto de normalización lingüística e é quen de analizar a súa propia práctica lingüística e contribuír individual e colectivamente á normalización da lingua galega, producindo textos e introducíndose no artigo de opinión, evitando sempre as interferencias lingüísticas do castelán.**
3. A orixe, formación e historia social da lingua galega. ▪ Etapas da historia social da lingua galega desde os seus inicios ata 1916 ▪ Análise e comprensión das causas e consecuencias dos feitos máis relevantes. ▪ A lusofonía.	▪ As pautas serán dadas **no 2º trimestre**. ▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse e	▪ CCL ▪ CSC ▪ CD	✓ Procura en internet de información arredor deste tema ✓ Intervencións na aula e participación e coloquios e debates. ✓ Elaboración de comentarios, textos expositivos e traballos de investigación .	✓ OD ✓ TA ✓ PT	**38. Recoñece e identifica a orixe do galego, os elementos relevantes da súa historia social ata 1916 e as consecuencias que eses feitos seguen a xerar hoxe en día e é quen de explicar as causas que os provocaron e as consecuencias que eses feitos seguen a producir na sociedade actual, a través da análise e interpretación de gráficas, táboas, mapas... obtidas de distintas fontes.**

LGL e LCL. ESO. 3º Curso					
Contidos LGL – LCL Explicacións da docente de LCL Explicacións da docente de LGL	Temporalización	Competencias clave	Procedementos de avaliación	Instrumentos de avaliación	Concreción dos estándares de aprendizaxe
	xeraranse ao longo **do 2º e 3º trimestres.**				
2. As orixes históricas da realidade plurilingüe de España, e valoración como fonte de enriquecemento persoal e como mostra da riqueza do noso patrimonio histórico e cultural. ➢ Situación sociolingüística e legal das linguas do Estado español. ➢ Recoñecemento e valoración dos principais fenómenos que caracterizan as variedades das linguas: ○ Variedades xeográficas, diastráticas e diafásicas ▪ uso normalizado da variante dialectal propia da zona ○ A función da lingua estándar ▪ utilización da variante estándar	▪ As pautas serán dadas **no 1º trimestre**. ▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse e xeraranse ao longo de **todo o curso.**	▪ CCL ▪ CSC	✓ Procura en internet de información arredor deste tema ✓ Debate na aula arredor do "deber" de aprender o castelán pero non o galego.	✓ OD ✓ TA ✓ PT	**39. Coñece (con axuda da persoa docente) a lexislación que regula os dereitos lingüísticos e é quen de analizar criticamente a situación de minorización do idioma galego.**

LGL e LCL. ESO. 3º Curso					
Contidos LGL – LCL Explicacións da docente de LCL (vermello) / Explicacións da docente de LGL (azul)	**Temporalización**	Competencias clave	**Procedementos de avaliación**	**Instrumentos de avaliación**	**Concreción dos estándares de aprendizaxe**
da lingua en situacións de carácter formal.					
1. O plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade e consciencia da necesidade e das potencialidades de enriquecemento persoal e colectivo do uso normalizado da lingua galega: ➢ Desenvolvemento de actitudes positivas cara ao proceso de recuperación do galego. ➢ Desenvolvemento de actitudes contrarias aos prexuízos lingüísticos. Valoración das linguas como medios de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo.		▪ CCL ▪ CSC	✓ Tarefas de aula arredor de ***En galego, por que non?***	✓ OD ✓ TA ✓ PT	**40. Coñece os prexuízos lingüísticos e é quen de identificalos e analizalos criticamente dun xeito cada vez máis autónomo.**
▪ B4.9. Recoñecemento e valoración dos principais fenómenos que caracterizan as variedades xeográficas, diastráticas e diafásicas da lingua galega e da función da lingua estándar, uso normalizado da variante dialectal propia da zona e utilización e valoración da variante estándar da lingua en situacións de carácter formal.	▪ As pautas serán dadas **no 2º trimestre**. ▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse e xeraranse ao	▪ CCL ▪ CSC	✓ Procura en internet de audios dos distintos territorios galegos. ✓ Escoita activa ✓ Elaboración dun esquema cos bloques lingüísticos e os seus trazos máis salientables. ✓ Comentario espontáneo no blogue de aula arredor dalgunha proxección que mostre prexuízos lingüísticos referidos á gheada ou ao seseo.	✓ OD ✓ TA ✓ PT	**41. Coñece (case sen dúbidas) as variedades diatópicas do galego e é quen de identificalas en distintos textos, ademais de rexeitar os prexuízos xerados arredor delas dun xeito cada vez máis autónomo.**

LGL e LCL. ESO. 3º Curso					
Contidos LGL – LCL Explicacións da docente de LCL Explicacións da docente de LGL	**Temporalización**	Competencias clave	**Procedementos de avaliación**	**Instrumentos de avaliación**	**Concreción dos estándares de aprendizaxe**
	longo **do 2º trimestre.**				
Bloque 5. Educación literaria.					
5. Identificación e comprensión das distintas épocas e períodos da literatura galega desde as súas orixes na Idade Media ata 1916. ➢ Explicación das épocas (contextualización) para Lit. Galega e Lit. Castelá. ➢ As orixes da Literatura. As cancións de muller.**(novembro)** ○ Carxas, chansons de femmes, cantigas de amigo ○ Das cantigas de amigo ás cantigas de amor ○ Das cantigas de amor profanas ás relixiosas ○ Das cantigas amorosas ás cantigas de burlas ○ O *Descort plurilingüe* de	▪ As pautas serán dadas **no 1º trimestre**. ▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse e xeraranse ao longo **do curso.**	▪ CCL ▪ CCL	✓ Procura en internet información das distintos épocas, textos e autores/as da Literatura Galega. ✓ Escoita activa ✓ Elaboración dun esquema cas etapas, obras e autores/as máis salientables. ✓ Elaboración dun traballo de investigación arredor da Literatura Galega anterior a 1916. ✓ Elaboración de comentarios literarios orais e escritos arredor dos textos seleccionados pola persoa docente.	✓ OD ✓ TA ✓ TS ✓ TV ✓ PT	▪ **42. Identifica as distintas épocas da Literatura Galega (até 1916) e é quen de explicalas a través dun texto expositivo, dun xeito cada vez máis autónomo.**

LGL e LCL. ESO. 3º Curso					
Contidos LGL – LCL Explicacións da docente de LCL Explicacións da docente de LGL	Temporalización	Competencias clave	Procedementos de avaliación	Instrumentos de avaliación	Concreción dos estándares de aprendizaxe
Rimbaut de Vaqueiras ➢ Séculos Escuros (situación sociolingüística que condiciona a literatura culta galega). **(2º trimestre)** ➢ Rexurdimento **(3º trimestre)** **5. Aproximación aos xéneros literarios e ás obras máis representativas da literatura española <u>da Idade Media ao Século de Ouro</u> a través da lectura e explicación de fragmentos significativos.** ➢ Explicación dos xéneros para Lit. Castelá e Lit. Galega. ➢ As orixes da Literatura. Os cantares de xesta. **(novembro)** ○ A chanson de Roland e o poema do Mio Cid ○ Dos poemas épicos aos romances ○ Da lírica popular á lírica culta ○ Da poesía á narrativa ○ O *Descort plurilingüe* de Rimbaut de Vaqueiras ➢ Renacemento **(2º trimestre)** ➢ Barroco **(3º trimestre)**					

LGL e LCL. ESO. 3º Curso					
Contidos **LGL – LCL** Explicacións da docente de LCL Explicacións da docente de LGL	**Temporalización**	Competencias clave	**Procedementos de avaliación**	**Instrumentos de avaliación**	**Concreción dos estándares de aprendizaxe**
1. Lecturas expresivas e comprensivas de obras e textos (narrativos, poéticos, teatrais e ensaísticos)da literatura galega, española e universal: ➢ como fonte de pracer e de coñecemento do mundo ➢ para lograr o desenvolvemento dos propios gustos literarios, e autonomía lectora. **4. Elaboración de traballos individuais e/ou en grupo, nos que se describan, analicen e comenten textos literarios representativos:** ➢ da Literatura Galega desde a Idade Media ata 1916 ➢ da Literatura Española da Idade Media ao Século de Ouro. **3. Utilización de fontes básicas de información e familiarización coas TIC para a realización de traballos e cita axeitada destas.**	▪ As pautas serán dadas **no 1º trimestre**. ▪ As actividades prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse e xeraranse ao longo **do curso.**	▪ CCL ▪ CD			**43.** Realiza lecturas (comprensivas e expresivas, individuais e grupais, dentro e fóra aula) **de textos da Literatura Galega anterior a 1916 e da Literatura Castelá até o Barroco (seleccionados polas persoas docentes) e** **é quen de comentalos dun xeito cada vez máis autónomo, comparando textos de distintas épocas, investigando arredor do seu contexto histórico ou do seu autor/a a través das TICs e elaborando traballos de investigación.**
2. Creación ou recreación de textos	▪ As actividades	▪ CCL ▪ CCEC	▪ Creación de textos artísticos que se sirvan dos modelos dados.	▪ Creación artística	**44.** Desenvolve o gusto pola **escrita de textos con intención literaria e** **que reproduzan características**

LGL e LCL. ESO. 3º Curso					
Contidos **LGL – LCL** (vermello) **Explicacións da docente de LCL** (azul) **Explicacións da docente de LGL**	**Temporalización**	Competencias clave	**Procedementos de avaliación**	**Instrumentos de avaliación**	**Concreción dos estándares de aprendizaxe**
sinxelos de intención literaria: ➢ partindo das características dos traballados na aula ➢ co fin de desenvolver o gusto pola escrita ➢ para expresar sentimentos e xuízos.	prácticas ou situacións de aprendizaxe realizaranse e xeraranse ao longo **do curso.**	▪ CCL ▪ CCEC	▪ Participación en concursos literarios. ▪ Colaboración coa Biblioteca e co ENDLG.	(CA) ▪ TV	**analizadas na aula ou que sexan unha canla de expresión de sentimentos e xuízos.**

METODOLOXÍA

A metodoloxía empregada será a inspirada no TIL, a partir da colaboración interdepartamental para abordar unha integración didáctica das linguas galega e castelá, desde un enfoque comunicativo centrado no desenvolvemento das competencias clave e fomentando os valores do plurilingüismo inclusivo como o camiño para a normalización da lingua galega.

En consecuencia, as liñas metodolóxicas deste proxecto centraranse en...

- Ensinar o alumnado (en contextos diversos e con diferentes finalidades) a desenvolver a competencia comunicativa...
    - escoitando activamente,
    - falando adecuada e coherentemente,
    - lendo comprensivamente,
    - escribindo correctamente.
- Dotar o alumnado de habilidades relacionadas coas estratexias comunicativas para que as aplique a todas as linguas que aprende ou ás que está exposto...
    - fomentando a participación e a reflexión, tanto individual como grupal.
    - fomentando a confrontación clara e respectuosa.
    - fomentando a formulación de hipóteses.
    - buscando, seleccionando e tratando a información.
    - insistindo na ordenación, comparación e xerarquización das ideas.
    - expresando correcta, clara e ordenadamente os resultados.
    - operando non só sobre o concreto, senón tamén sobre conceptos, ideas.
    - relacionando os saberes aprendidos nas distintas materias.
    - comprobando a aprendizaxe noutros contextos diferentes ao utilizado.
- **Converter o texto (escrito, oral, visual ou audiovisual) na unidade comunicativa fundamental...**

  - estruturando a aprendizaxe en **secuencias didácticas** orientadas ao logro dunha tarefa comunicativa concreta:
    - **Inicio:** presentación dunha problemática, dun dilema, un asunto ou tema, a través dun texto, que dea pé a descubrir que sabe o alumnado e como debe ser guiado cara a solución (vinculado aos coñecementos previos).
    - **Desenvolvemento:** construción do coñecemento a través de actividades, traballos ou proxectos (centrado nos novos coñecementos).
    - **Peche:** reflexión arredor do aprendido a través de tarefas, producións ou creacións que sirvan de conclusión (aberto á seguinte secuencia didáctica para que o proceso de ensino avance en espiral).
  - usando as TICs.
  - incorporando temáticas de áreas non lingüísticas.
- Traballar o funcionamento da lingua (morfosintaxe, ortografía...), a sociolingüística e a literatura a través do texto.
- Procurar que o alumnado mellore o desenvolvemento de todas as competencias, non só a de comunicación lingüística, e sobre todo o desenvolvemento da competencia de aprender a aprender.
- Sementar no alumnado actitudes positivas cara ás linguas e os seus falantes.
  - investigando arredor do uso social do galego e do castelán,
  - derrubando prexuízos

TEMPORALIZACIÓN

Para traballar por proxectos, centrándonos no desenvolvemento das competencias clave, e poder desenvolver secuencias didácticas **é preciso reunir as tres sesións semanais de LGL e LCL de 3°ESO nunha soa mañá de xeito sucesivo.** Se ben, segundo o texto seleccionado, unha secuencia didáctica poderá durar un día, dúas semanas ou un mes.

Deste xeito, mentres o alumnado de **3°ESO-A** desenvolve o proxecto na materia de LGL, o alumnado de **3°ESO-C (aplicadas)** desenvolve o proxecto na materia de LCL. Ao facelo simultaneamente, ao longo dunha mañá, isto permite poder xuntar os grupos e realizar todo tipo de tarefas e actividades complementarias ou extraescolares conxuntas.

Tendo en conta a estrutura das secuencias didácticas, resulta necesario **que cada sesión se poida desenvolverse en espazos distintos: na aula de audiovisuais, na Aula de Informática** e na **aula do grupo**.

Venres 3ª hora	INICIO	aula audiovisuais (anexo)	3ºESO-A	LGL
Venres 4ª hora	DESENVOLVEMENTO	aula informática (anexo)		
Venres 5ª hora	PECHE	aula do grupo (anexo)		
Venres 3ª hora	INICIO	aula informática (anexo)	3ºESO-C (aplicadas)	LCL
Venres 4ª hora	DESENVOLVEMENTO	aula grupo (anexo)		
Venres 5ª hora	PECHE	aula audiovisuais (anexo)		

Martes 3ª hora	INICIO	aula audiovisuais (anexo)	3ºESO-A	LCL
Martes 4ª hora	DESENVOLVEMENTO	aula informática (anexo)		
Martes 5ª hora	PECHE	aula do grupo (anexo)		
Martes 3ª hora	INICIO	aula informática (anexo)	3ºESO-C (aplicadas)	LGL
Martes 4ª hora	DESENVOLVEMENTO	aula grupo (anexo)		
Martes 5ª hora	PECHE	aula audiovisuais (anexo)		

AVALIACIÓN

Con este proxecto búscase unha avaliación por competencias a través das distintas actividades, tarefas e traballos realizados. Todo xirará arredor das secuencias didácticas orientadas ao logro dunha tarefa comunicativa concreta, convertendo o texto na unidade comunicativa fundamental.

En consecuencia, cada semana iniciarase a sesión cun texto a partir do cal se realizarán actividades, tarefas, traballos, producións, creacións ou novas lecturas, que serán avaliadas cada semana. Polo tanto cada alumna/o será avaliado semanalmente en base a dous aspectos:

- o grao de desenvolvemento das competencias será avaliado diariamente, con **Rúbricas**, a través de todas as tarefas, sexan relacionadas coas intervencións iniciais coa construción do coñecemento ou coa síntese final.
- os contidos adquiridos serán avaliados a través das actividades de peche de cada secuencia didáctica, con **Criterios de Corrección** específicos para cada tarefa. A nota trimestral da materia será a **media aritmética desas producións e/ou creacións textuais** ou tarefas que pechen cada secuencia didáctica. A nota final da materia será a media aritmética dos tres trimestres, sempre que esta non sexa inferior á nota do 3° trimestre.

AVALIACIÓN INICIAL

Empezaremos o curso cun texto audiovisual (cun tema de actualidade nos medios, como o propio comezo das clases), a partir do cal o alumnado deberá realizar unha tarefa (converter ese texto audiovisual nun texto escrito, nunha noticia dun xornal), seguindo unhas indicacións para a realización das actividades e servíndose do Caderno de Comunicación TIL. A partir desa tarefa avaliarase o grao de desenvolvemento das competencias clave do alumnado, no momento de iniciar o proxecto.

INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

- **Observación Directa na aula** (a través das Rúbricas e recollidas as observacións na Libreta de Alumn@s)
- **Produción textual** (oral e escrita)
  - Os traballos e as producións textuais só se realizarán na aula
  - Todo o alumnado realizará unha **tarefa semanal fóra da aula,** que servirá para complementar o desenvolvemento da secuencia didáctica que se realizará na aula. Esa tarefa consistirá en...
    - Ler un texto
    - Ver un vídeo, un filme ou un programa de tv
    - Escoitar un programa de radio, un audio ou música
    - Falar con outras persoas para entrevistalas, gravalas ou investigar arredor dalgún asunto
  - A creación artística será unha tarefa voluntaria.
  - Non haberá exames

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

- Cada secuencia didáctica terá un peso proporcional segundo a súa duración. **A nota será a media ponderada de todas as producións-creacións realizadas polo alumnado para as secuencias didácticas.**
- O incumprimento das indicacións do Caderno TIL suporá a imposibilidade de avaliar unha tarefa. Se ben, ao longo do 1° trimestre, o alumno/a contará cunha segunda oportunidade para entregar a súa tarefa respectando as indicacións dadas.
- As **tarefas voluntarias** poderán incrementar a nota até 3 puntos, unha vez acadado o 5.

AUSENCIA DE ALUMNOS/AS

- Cada secuencia didáctica contará cunha indicacións para a realización de tarefas, que serán entregadas a todo o alumnado ao inicio da 1ª sesión. Cando un alumno/a falte a clase, deberá realizar igualmente esas tarefas, que poderá atopar na Aula Virtual ou solicitala ás persoas docentes por correo electrónico ou no momento da súa incorporación.
- O alumno/a que falte, contará cunha semana, desde a súa incorporación, para a realización desas tarefas.
- Se o alumno/a que falta a clase, tivese dúbidas para a realización das tarefas, deberá consultar coas docentes a súa resolución.
- O alumno/a que falte a clase, deberá tamén realizar a tarefa semanal que corresponde realizar fóra da aula.

SESIÓNS	PROCEDEMENTOS	COMPETENCIAS	INSTRUMENTOS
Sesión inicial (presentación)	Intervencións orais	CSC CAA CCL (comprensión e expresión oral)	RÚBRICA 1
Sesión media construción do coñecemento)	Selección e tratamento da información	CSC CAA CD CSIEE CCL (comprensión e expresión escrita)	RÚBRICA 2
Sesión final síntese e avaliación)	Produción e/ou creación textual, realización de tarefas de síntese e/ou exposición	CSC CAA CD CMCCT CSIEE CCEC CCL	RÚBRICA 3 CRITERIOS DE CORRECCIÓN
Fóra da aula	Tarefa semanal	CAA CSIEE CSC CD	Rúbrica 1
Fóra da aula	Creación artística	CCEC CSIEE	Tarefa voluntaria

OBSERVACIÓNS

Dado que se trata dun proxecto novo, experimental, no que as docentes xerarán os seus propios recursos, adaptándose ás necesidades do alumnado e á súa diversidade, é preferible non pechar anticipadamente todos os epígrafes demandados para as programacións didácticas evitando unha excesiva concreción que puidera limitar a liberdade no proceso de ensino-aprendizaxe. Se ben, esta programación alternativa común a LGL e LCL anexarase ás Programacións Didácticas ordinarias das materias de LGL e LCL para 3°ESO.

RÚBRICAS DE AVALIACIÓN

RÚBRICA 1. INTERVENCIÓNS ORAIS																							**CCCC**
Comprende e interpreta textos orais																							CCL CAA SIEE
Desenvolve habilidades de escoita activa cunha actitude de interese, cooperación, respecto, crítica e reflexiva.																							CCL CAA CSC SIEE CEC
Coñece e usa dun xeito cada vez máis autónomo as estratexias para a produción de textos orais: planificación do discurso, axuda das TIC.																							CCL CAA SIEE CD CEC
Constrúe discursos adecuados a distintos rexistros, coherentes e ben organizados arredor de calquera tema.																							CCL CAA SIEE CSC CEC

RÚBRICA 1. INTERVENCIÓNS ORAIS					
ALUMNO/A					
Comprende e interpreta textos orais					
Desenvolve habilidades de escoita activa cunha actitude de interese, cooperación, respecto, crítica e reflexiva.					
Coñece e usa dun xeito cada vez máis autónomo as estratexias para a produción de textos orais: planificación do discurso, axuda das TIC.					
Constrúe discursos adecuados a distintos rexistros, coherentes e ben organizados arredor de calquera tema.					
AVALIACIÓN	**Excelente (5)**	**Moi ben (4)**	**Ben (3)**	**Mal (2)**	**Moi Mal (1)**

RÚBRICA 2. SELECCIÓN E TRATAMENTO DA INFORMACIÓN																						**CCCC**
Coñece e usa as técnicas de análise (identificación do tema e subtemas, estrutura e intención) e as estratexias necesarias para a lectura comprensiva, a crítica e a interpretación de textos escritos.																						CCL CAA SIEE
Mantén unha actitude reflexiva e crítica ante a lectura de calquera tipo de texto, para detectar prexuízos e discriminacións.																						CCL CAA CSC SIEE CEC
Utiliza de forma progresivamente autónoma os dicionarios, a biblioteca escolar e das TICs.																						CCL CAA SIEE CD CEC

RÚBRICA 2. SELECCIÓN E TRATAMENTO DA INFORMACIÓN					
ALUMNO/A					
Coñece e usa as técnicas de análise (identificación do tema e subtemas, estrutura e intención) e as estratexias necesarias para a lectura comprensiva, a crítica e a interpretación de textos escritos.					
Mantén unha actitude reflexiva e crítica ante a lectura de calquera tipo de texto, para detectar prexuízos e discriminacións.					
Utiliza de forma progresivamente autónoma os dicionarios, a biblioteca escolar e das TICs.					
AVALIACIÓN	**Excelente (5)**	**Moi ben (4)**	**Ben (3)**	**Mal (2)**	**Moi Mal (1)**

RÚBRICA 3. PRODUCIÓN e/ou CREACIÓN TEXTUAL																						**CCCC**
Produce (con adecuación, coherencia, cohesión e respecto polas normas morfolóxicas, ortográficas e tipográficas), en formato papel ou dixital, individualmente ou de xeito grupal, todo tipo de textos escritos e audiovisuais. **CONTIDO** | **TEXTO** **SEMANA**																						CCL CAA SIEE CSC CD CEC CMCCT

<table>
<tr><th colspan="6">RÚBRICA 3. PRODUCIÓN e/ou CREACIÓN TEXTUAL</th></tr>
<tr><td>ALUMNO/A</td><td colspan="5"></td></tr>
<tr><td>Produce (con adecuación, coherencia, cohesión e respecto polas normas morfolóxicas, ortográficas e tipográficas), en formato papel ou dixital, individualmente ou de xeito grupal, todo tipo de textos escritos e audiovisuais.
<table><tr><th>CONTIDO</th><th>TEXTO</th></tr><tr><td rowspan="3"></td><td></td></tr><tr><td>SEMANA</td></tr><tr><td></td></tr></table></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>AVALIACIÓN</td><td>Excelente (5)</td><td>Moi ben (4)</td><td>Ben (3)</td><td>Mal (2)</td><td>Moi Mal (1)</td></tr>
</table>

INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O DESENVOLVEMENTO DO PROXECTO

DIMENSIÓNS	INDICADORES	1	2	3	4	5
Planificación	1. Ten en conta os estándares de aprendizaxe previstos na normativa legal vixente.					
	2. Ten en conta os plans e os proxectos educativos do centro.					
	3. Ten en conta o tempo disponible para o desenvolvemento de cada secuencia didáctica.					
	4. Desenvolve as materias de LGL e LCL desde o Tratamento Integrado de Linguas.					
	5. Formula as tarefas atendendo ao desenvolvemento das competencias.					
	6. Deseña as actividades complementarias atendendo aos temas transversais.					
	7. Recolle a temporalización das sesións de clase de modo flexible e con distinto nivel de profundización tendo en conta a atención á diversidade e os distintos ritmos de aprendizaxe.					
	8. Establece de xeito explícito os criterios, procedementos e instrumentos de avaliación.					
	9. Presenta unhas indicacións claras e precisas para o seu desenvolvemento.					
DIMENSIÓNS	**INDICADORES**	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
	1. Relaciona os conceptos novos cos xa coñecidos.					
	2. Desenvolve os contidos a partir de secuencias didácticas.					

	3. Desenvolve os contidos de forma ordenada e comprensible.					
	4. Contempla a dispoñibilidade das docentes para aclarar dúbidas e ofrecer asesorías dentro e fóra da aula.					
	4. Facilita as estratexias de aprendizaxe (procura de información, selección e síntese)					
Desenvolvemento	5. Sérvese das TICs para o desenvolvemento das secuencias didácticas.					
	6. Promove a participación e o traballo coloborativo.					
	7. Presenta tarefas grupais e individuais.					
	8. Optimiza o tempo e os recursos ao servirse de espazos diversos.					
	9. Incide nunha metodoloxía activa na que o alumno/a é o/a protagonista da propio aprendizaxe.					
DIMENSIÓNS	**INDICADORES**	1	2	3	4	5
	1. A organización de cada sesión (3 horas) arredor dun texto, permite detectar os coñecementos previos a cada secuencia didáctica.					
	2. O establecemento dunha avaliación-revisión semanal, permite propor as actividades máis adecuadas en cada momento para o traballo na aula e fóra dela.					
	3. A elección de distintos Instrumentos de Avaliación permite atender ás necesidades do alumnado e á súa diversidade.					

Avaliación	4. O seguimento do Caderno de Comunicación TIL proporciona a información necesaria sobre a resolución das tarefas e como melloralas.					
	5. A Observación Directa permite intervir no proceso de aprendizaxe en cada momento e colaborar na resolución das necesidades do alumnado.					
	6. A Produción Textual permite a corrección na propia aula e a autocorrección do alumnado a través de pautas dadas para a mellora das súas aprendizaxes.					
	7. As Rúbricas favorecen os procesos de autoavaliación e coavaliación.					
	8. As Tarefa Semanal para desenvolver na casa fomenta a lectura, a investigación e a curiosidade.					
	9. As Tarefas Voluntarias propician a realización de actividades de maior nivel cando os obxectivos foron alcanzados con suficiencia, así como o desenvolvemento da creatividade do alumnado.					
	10. A flexibilidade das secuencias didácticas permite a proposta de novas actividades que faciliten a adquisición de obxectivos cando estes non foron alcanzados suficientemente.					
DIMENSIÓNS	**INDICADORES**	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
	1. Contempla a entrega ao alumnado dun plan de traballo que organiza e orienta o seu labor.					

Motivación do alumnado	2. Cada secuencia didáctica iníciase cun texto (de distintos ámbitos e tipoloxía e en distintos formatos) que procura a atención do alumnado, o seu interese e a súa curiosidade.					
	3. Relaciona as actividades coa vida cotiá, co contexto do alumado e cos seus intereses.					
	4. Estimula a participación activa dos estudantes na clase, especialmente as súas intervencións orais.					
	5. Promove a reflexión e fomenta a conciencia crítica arredor dos temas tratados.					
	6. Estimula a curiosidade do alumnado a través da investigación sobre temas de actualidade ou do seu interese.					
	7. Fomenta a creación artística por medio de actividades complementarias e voluntarias.					
	8. Busca manter canles de comunicación sempre abertos ao alumnado, servíndose das novas tecnoloxías.					
	9. Procura xerar un clima de tolerancia aberto ao debate.					

OS INDICADORES DE LOGRO mediranse do 1 ao 5 do seguinte xeito:

Nunca (1)
Poucas veces (2)
A miúdo (3)
Case sempre (4)
Sempre (5)

SINATURAS

Asdo.

Sofia Rama Lorenzo (LGL)

Asdo.

Sonia Ortigueira Duro (LCL)